

MUSİKÂR

EKİM-KASIM-ARALIK 2018
YIL 1 Sayı 1

EDEBİYAT KÜLTÜR EĞİTİM DERGİSİ
GENÇİNE PROJE OFİSİ YAYINIDIR

*Bir ses ki duyulan
Bir kanat çırpış
Bir nefes...*

VE İNSAN

Bir ses:

Ta eskilerden

Bugüne gelen

Bir şarkının namesi...

***KARTAL ve TUĞ
UNUTULMAYACAK***

EDEBİYAT KÜLTÜR EĞİTİM DERGİSİ

**SAHİBİ: GENCİNE GİRİŞİMCİLİK
İNOVASYON PROJE OFİSİ**

EDİTÖR / GENEL YAYIN YÖNETMENİ:

RANA İSLAM DEĞİRMENCI

YAYIN KURULU SEFA ALPTEKİN

MERAL AYDIN, REYHAN DAĞ

DANIŞMANLAR

KÜLTÜR-AKADEMİK ARAŞTIRMALAR DANIŞMANI:

Prof. Dr. SEYİT MEHMET ŞEN

TÜRK DÜNYASI DANIŞMANI:

OKTAY HACİMUSALI MUSAYEV

AKTÜALİTE –HABER DANIŞMANI: RAİF ÇEVİRME

EĞİTİM DANIŞMANI: ŞÜKRAN YARGI

SANAT DANIŞMANI: ÜMİT PARSIL

ULUSLARARASI İLETİŞİM DANIŞMANI (İNGİLİZCE):

HANİFE KURT ÜLKÜ

HUKUK DANIŞMANI: EMRAH YAYLA

GRAFİK-TASARIM: GENCİNE PROJE OFİSİ / REYHAN DAĞ

İLETİŞİM: musikar.dergisi@gmail.com

MUSİKAR DERGİSİ
GENCİNE GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON PROJE OFİSİ YAYINI
EKİM-KASIM-ARALIK 2018
İÇİNDEKİLER

2 KÜNYE

3 İÇİNDEKİLER

5 'MUSİKÂR'dan Yeni Bir Beste' -EDİTÖRDEN

9'Gökler Gürlemiyor Artık-' Bahaettin KARAKOÇ

11 'Vasiyet'-Ali Haydar TUĞ

13 'Kalam, Kalem ve Kemalât Yolcusu: 'Münevver"- Rânâ İSLÂM DEĞİRMENCİ

17 'Dünya Çocuklarına Mesaj'- Aliya İZZETBEGOVIÇ

19 'Yeni Nesil'- Nazmi AVCI

22 'Uzat Ellerini'-Ayten BAŞABAŞ DİRİER

23 'MERYEM'- Terane TURAN REHİMLİ

28 'Aklımda Böyle Kalmış' -Terane TURAN REHİMLİ

29 'ŞEHRE ADINI VEREN KÖPRÜ:MOSTAR'-Dr. İsmail BOZKURT

32 'Gençler Yarınlarıdır' -Oktay HACİMUSALI

34 'Gamlı Musikârlar-Gece'- Oktay HACİMUSALI

37 'Dondurmam Kaymak' - Şükran YARGI

40 'Eski Takvimler' - Halil İbrahim ÖZDEMİR

41 'Kader'- Güner DİNÇASLAN

49 'İnsan Maddi ve Manevi Zarurettir'- Hikmet MELİKZADE

55 -ÖZEL DOSYA- Prof. Dr. Seyit Mehmet ŞEN ile 'GENÇLİK'

56 'Gençler'- Seyit Mehmet ŞEN

57 RÖPORTAJ

64 'Tarihin Şiir Dili: Yahya Kemal' Kitabının Genç Yazarlarından

65 'Süleymaniye Tarih Oluyor '- Meral AYDIN

68 'Çocukluğum' - Reyhan DAĞ

69 'Atlı ve Çocuk' - Mirza Melikhan DEĞİRMENCİ

71 'Kanuni' -Sefa ALPTEKİN

73 'Koca Üsküp' -Meral AYDIN

-
- 75 'Masal Gibiyim' - Mustafa Çelebi ÇETİNKAYA
76 'Ölüm Yolcusu' -Sefa ALPTEKİN
77 'Büyükler Küçüldü, Küçükler Büyüdü' -Sefa ALPTEKİN
79 'Mavi Ressam' -Meral AYDIN
84 'Kerbela Ah'- Hasan Tahsin SÜRÜ
85 'Bostan Korkuluğu- Hamdi ÜLKER
88 'Han Duvarları Kitap Tanıtımı' - MUSİKAR DERGİSİ
91 'Derviş Kahvesi'- Ali AVGIN
95 'MAVİ KONAK'ta Çini Faslı'- Haber
96 'Ödüllü Şehir Kapısı'
97 'Ahlâkî Gelişim' – Ümit PARSIL
100 'Mektuplar'- Sanat Tanıtım
103 'Armağan Duyurusu'

- MUSİKÂR EDEBİYAT KÜLTÜR EĞİTİM DERGİSİ
YIL 1 SAYI 1 EKİM KASIM ARALIK 2018
- DERGİ ARMAĞAN EKİ (1)- 'AK SAÇLI KARTAL' (Bahaettin KARAKOÇ Hatırasına)
- DERGİ ARMAĞAN EKİ (2) – 'YÜREK KIRAATHANESİ (Ali Haydar TUĞ Hatırasına)

Dergimiz GENCİNE GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON PROJE OFİSİ Yayınıdır. Ofisin, projeler çözüm ortağı DEKAP (Dünya Eğitim Kültür Araştırmaları Platformu tarafından desteklenmektedir.

Yayın, OFİS'in Proje Çözüm Ortağı DEKAP- Dünya Eğitim Kültür Araştırmaları Platformu tarafından desteklenmektedir.

Dergimizde yayınlanan eserlerin tüm hakları saklıdır. Yazılar izinsiz yayınlanamaz, yazıların tamamı ya da bir kısmı kaynak gösterilmeden kullanılamaz.

Dergimizde yazılarını yayınlamak isteyenler bizimle iletişim kurabilirler. Yazılar, Yayın Kurulumuzun değerlendirmesinden geçtiği takdirde dergide yayınlanır.

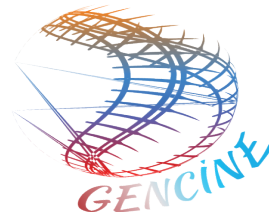
İletişim Adresleri

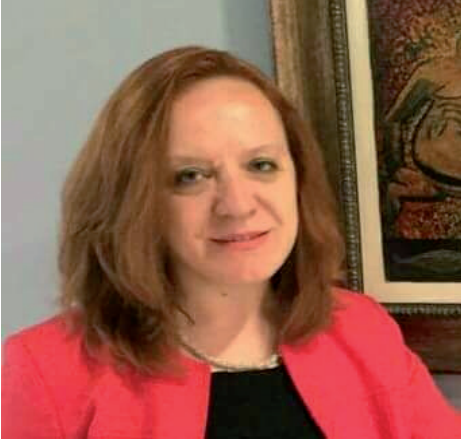
Eposta: musikar.dergi@gmail.com

Facebook: [musikareked](https://www.facebook.com/musikareked)

İnstagram: [musikareked](https://www.instagram.com/musikareked)

Twitter: [@KulturMusikar](https://twitter.com/KulturMusikar)

MUSİKÂR'DAN YENİ BİR BESTE

-Editör'den-

Uzun yıllar önce, çok uzun yıllar önce başladı bu aşk, bu sevda... Yazı ve edebiyat aşkından bahsediyoruz; hatta daha ötesi, insanlık yolunda olgunlaşma, insanlığa insanlar yetiştirebilme, insanlığa insanca iz bırakma, yani 'İNSAN' sevdasından bahsediyoruz...

Yüreği yazma ve anlatma arzusu ile dolu olanların tutulduğu bir kara sevdadır bu. Böylesi bir sevdaya bedenlerinin tüm zerresi, hayatlarının her anı ile tutulmuşların, ölümlere bile eserleri ile hayat verebilmişlerin hikâyesidir bu sevda... Elinden tuttuğumuz, yüreğimizin titrediği öyle bir sevdadır ki 'MUSİKÂR'ın, musikârların yaşadığı, yaşattığı canlı ve ateşli bir hikâyedir, hissettiğimiz...

Hayatla ölüm arasındaki o 'can'ı, bilen ve bulmaya azimli; hakiki hayatın her an yanı sıra aynı demde, her an kül / kul oluş ve her defasında küllerden yeniden doğuş olduğu hakikatini görenlerin (ve bazı bazı bulanların) hikâyesidir, anlatılan; daima anlatılacak olan... Yüzyıllar boyu, birbirleriyle yürek kementi ile sıkı sıkıya bağlanmış, daha nice yüzyıl aynı kementlerle bağlanacak; 'yokluk'a ve 'Varlık'a tutkunların, önce gayret ve sonra hayret etmişlerin hikâyeleridir sizlerle buluşturacağımız... Aslında, hikâyeleri bize armağan eden yanan yürekleri dinleteceğiz sizlere: Her biri bir yanı ile bambaşka, yani 'biricik; ama her biri

özünde aynı, yani 'Bir' içinde bir olan, nağmeleriyle... Bu nağmelerle, kim bilir belki de, yeni yeni yürekleri yeniden ve hep yeniden tutuşturacağız. Bunu bilir, bulur ve buna erersek bizim için ne büyük saadet!..

Yaratan'a sonsuz hamdü senalar ederiz ki O'nun 'ol' demesi ile şu fani dünyada, hiç bitmeyen ateşleriyle 'Bir'in içinde eriyerek, 'Bir'in izni ile can bulmuş derin ve bitimsiz nağmeli hikâyelerin sahipleri, aşka tutkunlar, ölesiye âşıklar vardır. Vardır; yaşı, başı, yaşadığı zamanı, bulunduğu makamı ve dahi mekânı ne olursa olsun... Onları bir eden, ancak, 'içlerindeki ateş dolu yürek terazileri' ile besteledikleri, Bir'e meftunluğu anlatan 'aşk şarkıları'dır... O âşıklar ki hayata, ölüme; Yaratan'a yaratılana; aşka, sevgiye; ilme, sanata; geceye, gündüze; suya, ateşe; havaya, toprağa; uçmaya, konmaya; yazıya, söze âşıklar... Sohbet muhabbete; paylaşmaya, bölüşmeye; birleşmeye, bir olmaya; 'Bir'e varmaya, 'Bir'de kalmaya; yola, yolculuğa, seyyaha; sefere, fethe; hatt'a, müziğe; hakkaniyete, letafete; hülâsa 'Hayy', 'Mufassir, 'Latif', 'Âlim' ve 'Hakk' Güzel İsimlerinin 'sayesi ve âteşi' ile hem yokluğa hem de varlığa âşıktır, onlar... Şu yokluk denizine ve sonsuz semaya bıraktıkları her damla, her nefes; işte bu aşk ezgisinin hiç bitmeyecek notaları olur...

Böylesi yanan, yandıran âşıklardan bahsederez biz. Onlara Zümrüdü Anka, Sîmurg, Kaknüsya da Musikâr dense, hakikat değişir mi? Hepsi de bir... Ama bu dem, içlerinden MUSİKÂR'ı seçtik, biz, bir avuç yürekli... O yürek terennümleri ile denize ve semaya 'Bir'liği, insanlığı anlatanlara 'Musikâr' demeyi arzuladı gönüllerimiz... Musikârlar, onlar... 'Yandı, bitti, kül oldu' dedikleri an; yeniden doğanlar, yeniden can bulanlar... Ya da 'tamam her şey bitti' denildiğinde; bir yüreğe, bir mekâna, bir zamana, bir makama hatta binlerce yüreğe, tüm cihana 'hayır yeniden doğacaksınız, hayat bulacaksınız, işte size bir tutam yürek ateş-i, yakın yürek meşalelerinizi' diyerek 'can çekişenlere', 'menzili şaşanlara', 'ezilenlere, üzülenlere', 'yön arayanlara' can vermek, yön vermek, ilham vermek, ateş-i vermek için ön saflara atılan Musikârlar...

Onlar, her devirde yaşadı, yaşattı. Bazen söz oldu, bazen yazı; bazen koşu oldu, bazen tefekkür; bazen name oldu, bazen nağme... Bazen saz oldu, bazen ses; bazen kılıç oldu, bazen kalem; bazen bayrak oldu, bazen alem; bazen Kartal oldu, bazen Tuğ... Bazen arada yollar, yıllar var sandık, üzüldük, hasret kaldık onlara. Oysa daima 'bizdiler, bizdendiler'; bir nesle, bir soya, bir millete, bir çağa, bir ümmete, hatta tüm insanlığa yeniden can veren, menzil veren Bilge oldular... Hepsinin ateş-i de birdi, külü de kaderi de birdi, menzili de... Hepsi hayatta iken de Musikâr'dı... Ölümü tattılar; yine de tüm canlılıklarını ile bizlere yön veren, bayrak bırakan, ilim bırakan anka oldular... O öncü Musikârların yazısı da birdi sözü de... Her yaşandılar; yüzlerce yıl farklı zamanlarda yaşasalar da, ellerindeki 'saz, tuğ, kalem' başka başka olsa da, yazdıkları yazılar, aldıkları her nefes, sarfettikleri her söz, ilham verdikleri her beste 'Dolunay'da 'Edebiyat Yaprağı'nda, 'Doğu Batı Arasında İslam'da ölümsüz beste oldu... O rehber musikârlar bizlere dili, dini, insanı, töreyi, hayatı, ölümü, maksadı, 'Maksud'u anlattılar. Sizlere minnettarız 'Usta Musikârlar'... Gözünüz hiç arkada kalmasın... 'Saz, Söz, Tuğ, Kalem' elimizde; nağme dilimizde, ateş-yüreğimizde...

ve 'bir olmayı, birlikte Bir'de kalışın şarkısını söyleme'yi sizden öğrendik biz...

İsimleri, 'Kartal', 'Tuğ', 'Bilge' olmasa da nice isimsiz musikâr da yaşamıştır, vardır ve daima olacaktır; Kartalların, Tuğların, Bilgelerin izinden giden... Bir avuç yürek ateş-iyle daha nice yürek ateşini yakmak için yazıda, sözde, yılda, yolda,

şehirde, kitapta, dergide, armağanda azimle, şevkle, ateşle, hayret ve gayretle gezen, birleşen... Musikâr seyyahların yanında, içinde 'derd'i, 'ateş'i olan ve büyüklerinin, ustalarının bayrağını taşıyan her yaştan genç 'çerağ'lar, bugünde de vardır... Zira, her devirde yürek ateş-i olanlar, ustalarından o sönmeyen meşaleyi alanlar, anlatmak kadar anlama arzusu da taşırılar. Anlama arzusu... Hayatı, insanı, yüreği, kâinatı anlama arzusu... Anladıkça dolar yürek kayığı... Doldukça hem daha hızlı kürek çekmek hem de deniz ile dolup taşmak isteriz... Taşınca da yine saz, söz, yazı olmak dileriz... İşte MUSİKÂR EDEBİYAT EĞİTİM KÜLTÜR DERGİSİ bu taşma arzusu ile birlikte ustalardan -ustaların izni ile- bayrağı, nağmeyi, sözü, yazıyı devralma, genç musikârlara aktarma ve daima yaşatma sorumluluğu ile -yeni- küllerinden doğan ateş oldu...

Yazı sevdasının kayık ve kürek âşıkları; özünde denize, ummana âşıktır. Yani bizler edebiyat, kültür ve eğitim denizinin büyük ustalarını, güçlü eserlerini yeniden hatırlamak ve hatırlatmak için varız... Ama aynı zamanda bu âşıklar, umman içinde biteviye kürek çekerken de kendisi gibi denizin mâşuklarını, âşıklarını iyi tanırlar... Kendileri de ummanda yüzmek, kürek çekmek isterler... Kayıkta ateş-i taşımak; nefeste hiç bitmeyen ezgi olmak dilerler... İşte biz, tam da buna talibiz. (Tâlibiz ve her daim talebeyiz...) Bu dergide Ustaları anacağız, Ustalardan ilham alacağız; onlardan yol yordam, töre, sanat, edep, adap, hayat, insan öğreneceğiz. Bu yetmeyecek bize... Ustalardan aldıkları bayrağın, nefesin, idealin farkında olmakla birlikte 'içinde ateş-i duyan', 'edep ve âdap' âşığı her yaştan gence ve her yaştan gencin eserlerine de yer vereceğiz, bütün yüreğimizi canı gönülden ve tamamı ile yeni musikârlara açarak...

Bizim, şu dem yeni/den can bulan MUSİKAR'mızın aşkı, sevdası bu işte!.. Öyle bir aşktan bahsediyoruz ki; her an tazelenen ve her yeni günde küllerinden yeniden doğan, doğacak bir aşk bu... Aramızda olan, olacak, olmak isteyecek; bizim de 'buyrun yürekliler' diyerek ailemize alacağımız; güneşin doğudan doğduğuna, yüreğin hep yeniden ve tazedden attığına inanan, her sabah güneş-i yeniden karşılayan, hayata yeniden ve büyük aşkla 'merhaba' diyebilenlerle büyüyecek bir aşktır bu dediğimiz... Kartal'ı, Tuğ'u, Bilge'yi iyi anlamış ama kendi yüreğinin de anlatacakları olan, Bir'den başkasına ram olmamış taptaze güneşlerden bahsediyoruz... (...ve elbette, dipdiri ve heyecanlı kayıklardan bahsediyoruz....)

Bu çağın güneşleridir onlar; yepyeni ve taptaze Ali Haydar TUĞ olurlar, yepyeni ve capcanlı Bahaettin KARAKOÇ olurlar; aynı güneşe bakan asrın yepyeni ve dipdiri Bilgesi ALİYA olurlar... Yürekleleriyle bize, bitmeyen sevdalara -deniz, edebiyat, özgürlük, inanç, şiir, hak, adalet, kardeşlik ve aşk sevdalarına- nasıl hep yeniden hep tazeden başladığını; bir insanın ya da topyekun insanlığın tam da "bitti" denildiği bir anda, yeniden nasıl dirildiğini gösterirler. O güneşler ki; gençlerdir... MUSİKÂR'ın yaşı hep gençtir; işi hep gençlerle, tazelenenlerle, diri duranlarla ve küllerinden yeniden doğabilenlerle; yüreği muhabbet ve samimiyetle, akli daima irfanla büyümüş, vicdanı merhametle, adaletle yoğrulmuş olanlardır. Muiskâr'ın başı diktir... Başını dik tutan içindeki ateştir. Musikâr, yeni bestesi, canlı nağmesi olan tüm samimi yüreklere; gayretli ama edepli kalemlere açıktır...

Şu kesindir ki dergimizin gürül gürül kaynağı gençlerimizdir. Zira, Asrın "Musikâr"larıdır onlar. Musikârları; yani kaknüsleri, sîmurgları, zümrüdü ankaları... Evet, her biri birer zümrüdü ankadır. Ellerinden tutulursa, yürekleri dinlenirse, ateşleri yazılırsa... Ve elbette, onlara hayat, hayatı hayat yapan Ustalar iyi anlatılırsa... Öylesi gençler yetiştirmeliyiz ki: Ustalarından, eskinin hoş nağmelerinden, hiç sönmeyen ateşten ilham alan; 'yeni, yeniden ve yenilenen usta' olan ama asla ustalarını unutmayan...

'Her biri nevi şahıslarına münhasır karakterleri ya da yine şahıslarına, rollerine, fitratlarına uygun nasipleri ile yaşamış, yaşatmış; bir dergiye, bir kitaba, bir ekole, bir şiire, bir davaya, bir şehire, bir ülkeye, hatta tüm insanlığa sadece ömürleri, çeperleri kadar değil; sonsuzluğa uzanan, sonsuzluğun hiç sönmeyen ateşine kürek çeken yürekleri, akılları ile liderler, öncüler olan Ustalar gibi Yeni Ustalar büyüsün.' istiyoruz... Tıpkı tüm kuşlara yol veren, rehber olan simurg gibi, Ustalar...

İşte böylesi arzumuzun neticesidir ki, MUSİKÂR DERGİSİ'nin gerçek sahipleri gençlerdir. Dergimiz GENCİNE GİRİŞİMCİLİK İNOVASYON PROJE OFİSİ'nin (ve genç yöneticilerinin) bir yayınıdır. Dergimiz, bu gençlik ekibinin ilk büyük

girişimi, ilk yürekli ürünüdür. Bize düşen sadece, onlara açabileceğimiz kadar yol açabilmektir; yanlarında yürüyebilmek, kanat çırpabilmek, beste yapabilmek, şarkı söyleyebilmektir... Şu an, yanlarında kanat çırpamak ve şarkı söylemekle bahtiyarız...

Heyecanımızın tam da bu noktasında; buruk bir sevinç içinde olduğumuzu ifade edelim: Dergimizin küllerinden yeniden doğacağı, doğum sancıları çektiği bir dönemde, Ekim ayında -ve ne hikmetli tecellidir ki- aynı hafta içinde, iki usta musikârı, Üstad -Şair Bahaettin KARAKOÇ'u ve Şair-Mütefekkir Ali Haydar TUĞ'u kaybettik. Oysa ki onlardan hayat, insanlık,

yürek ve edebiyat adına öğreneceğimiz ve onların sayesinde gençlere öğreteceğimiz çok şey vardı... Aynı ay içinde Bilge Alija İzzet BEGOVİÇ'in vefatının 15. yılı idi. Üç yürek abidesini rahmetle anıyoruz... Bize bıraktıkları sonsuz hazine değerindeki ölümsüz besteleri hiç susmayacak; söz veriyoruz... Onların bıraktığı meşaleyi taşıma sorumluluğu çok büyük, farkındayız. Bu yükü taşıyacak haddimiz ya da gücümüz tam ol(a)masa da gayretimiz, azmimiz, itinamız her daim olacaktır; inanıyoruz.

Bize el veren, bize yürekleri ve akıllarının yanında 'eser'leri ile ilham olanlara küçük birer hediye olarak dergimizin henüz ilk sayısında İKİ USTA'YA İKİ ARMAĞAN takdim etmeyi diledik. Dergimizin ekleri oldular: (EK 1) birincisi -AK SAÇLI KARTAL'a, (EK 2) ikincisi YÜREK KIRAATHANESİ SAHİBİ'ne... Bu armağanlar (hatır sayma hediyeleri), tamamen bir avuç yüreğin vefa, muhabbet, ilham ve hürmetinin nişanesi olarak 'edebî ve edibî yürek tekkesindeki terkihi' sonucunda 'ateş'in samimiyetini anlatan birer nağme olarak tecellî etti. Bu hususu da böylece arz edelim, istedik... Onların bizlere bıraktığı hazinenin yanında bizim 'armağan' kelimesi gibi cılız bir ifade ile ancak çeperini tayin edebildiğimiz hatıra / hatıra çalışmaları, deryaya düşen bir damla mıdır, değil midir? Ne güzel ki -'Yüreğimizde esen ılık bir meltem bize fısıldar ki'- bu hususun tek cevabı, Rabbin takdiridir, ancak. Çalışmalarımızda bizimle olan bütün musikâr yüreklere müteşekkirimiz. (Oktay Hacımusalı'ya özellikle müteşekkirimiz...)

Biz, dergimizin yürüyüşüne çıkarken musikâr yürekli; insanlık, edep, edebiyat, eğitim, kültür, sanat kulvarlarında samimi, gayretli ve USTA yüreklerden güç alacağımıza inandık. Özünde karınca kararınca benzemek istedik o büyük yürekler... Benzeyebilir miyiz, o ustalara? Zor... Ama onlardan ilham alabiliriz. Onları anlamaya, yaşamaya ve yaşatmaya azmedebiliriz. Hayat küreklerini sil baştan ve büyük azimle çekerken bayrağın nasıl taşınacağını bizzat kendimiz öğrenebilir, tecrübe edebiliriz. Öğrenirken yeni nesillere öğretebiliriz. Genç nesillere bir yandan 'sîmuğları / musikârlar'ı tanıtır, anlatmaya çalışır bir taraftan da asrın yeni liderleri için onlara yol, yön, rehber olabiliriz, inancı ile karşınıza çıktık.

MUSİKÂR DERGİSİ'nin yolu, menzili, maksadı, ateşi budur... Şarkısı da... Allah, hakkımızda hayırlısını versin... Dergimizin ilk sayısında 'İNSAN' temasını ve ön saflarda 'insanın geçmişe hasreti' ile 'insanın yenilenme arzusu' sınırlı konularını seçtik. Temmuz ayında seçilen bu ana konular ile derginin ilk seyrü seferi arasındaki bizlerin iradesini aşan kader birliğini düşününce 'ateş-kül-ateş-kül'...en nihayetinde 'ateş'..., 'alın yazımızın' hikmetli bir tevafukunu görmek, yüreğimizi tüm zerresi ile titretmektedir. Duamız odur ki, ateşimiz daim diri kalır...

Şükür ki, gayret bizden tevfik Allah'tandır... Her daim En Güzel'e sığındık; sığınırız...

Musikâr'ın, sancılı doğuşu sırasında ve engebeli, üzüntü ile sevincin hemhal olduğu yürüyüşünde bizlerden yardımını esirgemeyen tüm musikâr yüreklerimize teşekkür ediyoruz:

Öncelikle doğuşumuzda emeği geçenlere;

Dergi henüz ilkadımlarında iken hayatta olan ve yolda yürürken her dara düştüğümüzde 'derginin çıkışı için' bizi (yazılı / sözlü) sözleri ile yürekten destekleyen, bize moral ve rota veren merhum Bahaettin KARAKOÇ Üstada ve merhum Ali Haydar TUĞ Üstada (gayretleri için; oğlu Osman Tuğrul TUĞ kardeşime),

Kültür- Akademik Araştırmalar Danışmanımız Sayın Prof. Dr. Seyit Mehmet ŞEN Hocamıza, Türk Dünyası Danışmanımız Sayın Oktay HACİMUSALI'ya,

Aktüalite ve Haber Danışmanımız Sayın Raif ÇEVİRME'ye,

Eğitim Danışmanımız Sayın Şükran YARGI'ya,

Sanat Danışmanımız Sayın Ümit PARSIL'a,

Uluslararası İletişim Danışmanımız Sayın Hanife Kurt ÜLKÜ'ye,

Hukuk Danışmanımız Sayın Enver YAYLA'ya

ve dergi tasarımı için gecesini gündüzüne katarak (derginin a'dan z'ye her noktasını ele alarak) çalışan grafiker/tasarımcımız Reyhan DAĞ'a, ona her aşamada destek olan yayın yönetmenimiz Sefa ALPTEKİN'e, editörlük çalışmalarında büyük emeği geçen Meral AYDIN'a çok teşekkür ederiz.

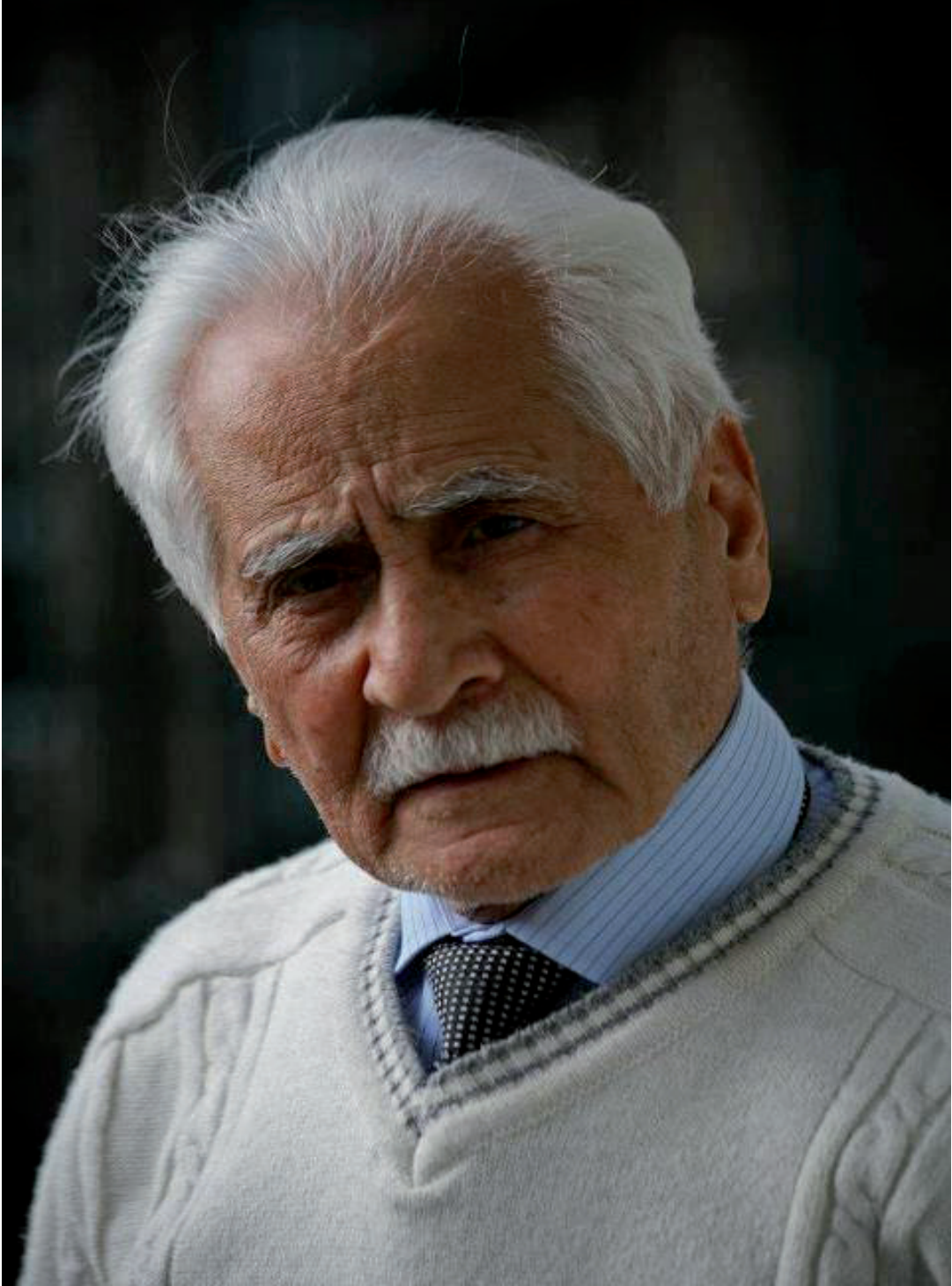
Sonrasında; bizim doğuşumuza ateşli yürekleri ile inanan, daha Musikâr'ı görmeden Musikâr'ın -ilk bestesinin henüz ilk notalarında- sesini, eserin tamamını yüreklerinden duyarak bizlerle yol almak isteyen, eserleriyle bize hayat verip bestemize yeni melodiler katan, yüreği ateşli ve muhabbetli, başı sevdalı, irfanı feyizli, kalemi kuvvetli yazarlarımız;

Prof. Dr. Seyit Mehmet ŞEN'e, Doç. Dr. Terane TURANREHİMLİ'ye, Öğr. Görevlisi Ümit PARSIL'a, Oktay HACİMUSALI'ya, Hikmet MELİKZADE'ye, Dr. İsmail BOZKURT'a, Güner DİNÇASLAN'a, Nazmi AVCI'ya, Hamdi ÜLKER'e, Ayten BAŞABAŞ DİRİER'e, Şükran UÇKAN YARGI'ya, Hasan Tahsin SÜRÜ'ye, Halil İbrahim ÖZDEMİR'e, Ali AVGIN'a, Mustafa Çelebi ÇETİNKAYA'ya şükranlarımızı bildiririz... Biz, onlarla 'MUSİKÂRIZ...'

Kıymetli okuyucular, bestemiz yeni başlıyor... Niyet hayr, akıbet hayr... Ya Bismillâh...

Saygılarımla...

Rânâ İSLÂM DEĞİRMENCİ

BAHAETTİN KARAKOÇ

GÖKLER GÜRLEMİYOR ARTIK

Bahaettin KARAKOÇ

"Bu ne güzel toprak" dedi

Toprağa sığındı ağaç

Üstüne gökler gürlledi

Ve ağaçla güldü kıraç

Ne meyvesini esirgedi canlılardan

Ne de serin gölgesini

"Bu ne güzel ağaç" dedi

Ağaca yuva yaptı kuş

Üstüne gök gürlledi

O ki mutluluktan sarhoş

Esenlik tüten bütün sabahlarda

Şakıdı en güzel nâmelerini

"Bu ne güzel çiçek" dedi

Sevdalandı bal arısı

Üstüne gökler gürlledi

Her çiçekli tan ağrısı

"Kovanım yağma olsun" dedi Yunus'ça

O da yüreğinden verdi

"Bu ne güzel ağaç" dedi

"Bu ne güzel kuş" dedi yolcu

Üstüne gökler gürlledi

Hayat kokuyordu burcu burcu

Dirlik düzenlik kokuyordu

Arının sevdası titretirken çiçeği

Oturdu kuşu dinledi

"Bir sahipsiz ağaç" dedi

Kesti götürdü oduncu

Gök bir daha gürllemedi

Dağıldı kuşun yuvası

Bozuldu arının altın peteği

Gidenler geri gelmedi

Her şey her şey hayal oldu

Şimdi o toprak üstünde

Ne bir kuş ne bir ağaç var

Ne bir bulut başını gösterir

Ne de bir bal arısı vızıldar

Yolcu eğlenmeden geçip gider

Yalnızlıktan ağlar rüzgâr

(Kar Sesi s. 66- 67)

ALİ HAYDAR TUĞ

VASIYET

Ali Haydar TUĞ

Akşam bir konağın

Başka bir köşesinde üşüyen pencereler den

Kırılmaz camların önüne konan kuş

Al bayrağını yürü/ özgürlüğe

Şafak sökmeye durdu

Kaldırımlar sarhoş geceler gibi gizlenir içimde

*Ayaküstü konuşmalar zıpkın yemiş balıkların sancısı
gibi*

/sessiz

Aylak ritüellerin korkuluklara çarpan nefesi

*Sonra bir ocağın tüten bacalarında kayboluşu
zamanın*

Bir söylencenin peşinde eskiyen yıllarıydı sanki

Bir vasiyeti gibi kulaklarımda sevgilinin

Anaç bir kalpazan çevresinde dönen şimendifer

Kompartımanlar asılır / kampanalarda zaman

Söyleyecek bir şeyin kalmadığı an mı ki

Sönen alevlerin son dansı bu

Beni koyun en kuytu yere

Yeter ki durmasın içimdeki fırtına

Bu kalsın vasiyetimde

Ömür yitirdim bulunursa gönderin

Ayaküstü düş kurmak kalıyor

Yalnızlığıma

Ak sütü gibi annemin

Tertemiz

Zaafım

Kirlenmeden konakların dehlizlerinde

Yeni doğmuş bir güneş gibi taze

Saçlarındaki savrulması kalsın bir de

Gözlerim önce onu görsün

Seslerini hapsettiğimiz kuşlar okusun salalarımızı

Kimse duymasın

*Bir de / Ağıtlarımda gizlenen bakışlarının sesi
kalsın*

Yüreğimde yol bulup koşuyor yıldı atlar gibi hüznün

*Alın beni dağın yamacında yükselen / gölgelerin
altına*

*Yanağından aksetmiş bir gülün dallarından taçlar
yapın*

Kulluğum bu kadar işte

İzin verildiği kadar

Haydi geceler bana eyvallah

Yorgunum

Mevsim sonbahar

KELAM, KALEM VE KEMÂLÂT YOLCUSU: 'MÜNEVVER'

Rânâ İSLÂM DEĞİRMENCİ

Vakti zamanında 'SÖZ ZARFI-Lisan ve Şuur' çalışmamız sırasında bana şöyle bir soru yöneltilmişti: "Aydın ve fikir adamlarımızın iptidai meselelerin içinde kıvranmak suretiyle mesele ve mevzu konuşamadıkları aşikar bir hakikat. Necip Fazıl; 'Dil, mesele konuşarak yaşar' der. Buradan hareketle fikrî ve ciddi meseleler konuşamamızın sebebi, Türkçemizin pörsümesiyle izah edilebilir mi?"

Bugünlerde, bu soruya verdiğim cevabı tekrar hatırlamak ve hatırlatmak ihtiyacı hasıl oldu bende... -Beni, içimdeki derde sorduğu sorusu ile yeniden salan- genç edebiyatçı arkadaşşıma cevaben yazdıklarımı size naklediyorum:

...

Buyrun!

Öylesine yumak haline gelmiş bir meseleyi o kadar iç içe girmiş bir soru ile sormuşsunuz ki... Tabii siz de haklısınız... Kaybettiğimiz ya da birbirinin yerine ikâme etmeye uğraştığımız, unuttuğumuz, meydandan çekildiğimiz, konuşmaya konuşmaya; yazmaya yazmaya kavramların anlamını ve kullanılış yerini, zamanını ve amacını unuttuğumuz o kadar çok dil zenginliğimiz (kelime hazinemiz) var ki... İnanın bu sorunuzda diğer sorulardan daha fazla düşünme gereği ve soruyu kendi içinde basamaklara ayırma ihtiyacı duydum.

'İhtiyaç duydum': 'Ben'i en iyi anlatabilecek, kelimelere...

İsterseniz şuradan başlayalım: Bahsettiğiniz husus sanki biraz 'yumurta mı tavuktan, tavuk mu yumurtadan çıkar' paradoksuna benziyor. Yani Türkçe pörsüdüğü için mi aydın ve fikir adamları ciddi ve fikrî meseleler konuşamıyor; yoksa fikrî ve ciddi meseleler konuşulmadığı için mi Türkçe pörsüdü? Bunun gibi;

acaba, Türkçemize sahip çıkmayanlar çoğaldığı için mi aydın ve fikir adamlarımız azaldı; aydın ve fikir adamı -gerçek mânâda- yetiştiremediğimiz için mi Türkçemiz elden gidiyor? İşte, böylesine kördüğüm bir durumdayız...

Ama - bana göre- çıkış yolu daima aynı: Önce 'insan' olduğumuzun şuuruna varacağız. Sonra diyeceğiz ki 'insan olarak kendimi, milletimi' milletimin içinde, milletimle dört dörtlük ve başım dik nasıl ifade edebilirim?

'İfade etmek?' Ne ile, nasıl duygu ve düşüncelerimi canlı ve zengin tutacağım?

İfade etmem için anlamam gerek... 'Kimim, neyim, nasılım, ne isterim, neyi nasıl derim; hayat ne, insan kim, hayatta ve insanlar arasında yerim ne, görevim ne?' Sorularım olacak!.. Sorularım olacak ki cevapları bulmaya derdim olacak... Hayallerim olacak, fikirlerim olacak, amenna... Fakat her şeyden önce bu dünyada, bu hayatta 'derdim' olacak, dertlenmeye niyetim, şevkim olacak...

'Derdim'... Kendim için, ailem için, milletim, ülkem, ümmetim ve insanlık için derdim olacak ki; 'ben de anlamlı olayım.'

'Derdimi en iyi nasıl kavrarım?'

Bu çok açık: 'Kendi kelimelerimle düşünürsem, kendi kelimelerimi üretirsem, benim olan kelimeye sahip çıkarsam'... "Bana 'kelime'yi fısıldayan ruhumu, benliğimi, yüreğimi can kulağı ile dinlersem..."

'Derdimi nasıl anlatırım?'

'Benim olan, beni yansıtan dilimle...'

'Niçin benim olan dil, beni yansıtan Dil?'

'Kavradığımı anlatabilmek de; anlayanları dinleyebilmek de; hem kendime hem de milletime hatta ve hatta ümmetime, insanlığımıza borcum...'

Yani 'insan'ın öncelikle 'kendi'sini, 'benlik'ini, 'varlık'ını, 'hayat'ını fikretmesi, fehmetmesi, kavraması, insanlık şuuruna varması gerek... 'İnsanlığını araması ve bulması gerekir.' Belli bir şuur olgunluğuna varacak ki, erecek ki; erdiği sonuçları 'kelime'ye aktarsın, insan... Yani; önce 'taşmak', sonra 'Kabı' doldurmak gerek...

'Bilmek', 'bulmak', 'aramak', 'farkına varmak', 'biriktirmek', 'dolmak', 'doldurmak', 'taşmak'; ancak ve ancak 'derdi' olanların işidir. Fehmeden ve fikreden; derdi boynunun borcu bilen insan boş konuşmaz, aylak aylak dolaşmaz, 'insanın ve hayatın sırrına vakıf olmadan' miskince oturmaz... Haset ve dolap içinde olmaz. Başka insanların kuyusunu kazmaz, yolunu kesmez... İşte, derdi için hayatının her anında 'yorulan'ın söyleyeceği sözleri, kullanacağı / kullanmayı özlediği dopdolu ve kıymetli 'söz kapları' vardır. Fikir adamı; hayati ve insanı anlama derdi ile samimi olarak yanan; anladıklarını da büyük bir heyecanla -ve yine samimi olarak- insanlarla, hayatla paylaşmaya gönüllü, arzulu olandır. Fikir adamı hayati, hayatını, hayatları; kendini, insanı ve insanlığı ciddiye alandır.

Öncelikle 'kendi varlığı ve var oluşu'ndan başlayarak daima hayati ve insanı sorgulayan, fehmeden 'insan', yani bir fikri, bir çizgisi, bir duruşu, bir ufku olan insan; ya fikir adamıdır / 'bir fikri olan'dır ya da fikir adamı namzetidir. Bu sorgulamayı yaparken de; elbette, ona en büyük yardımcı, günden güne arttırabildiği için her gün daha çok güçlenen, 'kendine gelen' benliğinin haz duyduğu, büyüdüğü 'kelime hazinesi'dir.

Derdi olanın, 'soru'su; 'aşk'ı, 'ateş'i, amacı olanın 'kelime'si; hem de ciddi ciddi, dolu dolu kelimesi vardır. Bu kelimelerle 'anlatmak istediği', 'anlamlandırmak istediği' soruları; sorularının

da 'tüm insanlığı ilgilendiren bulabildiği / erebildiği' 'cevap'ları vardır...

Fikir adamı; kendi fikir, düşünce ve his dünyasında insanı, hayati, kâinatı, derdi fehmededursun; kendi kendine bu fiiliyatı sürdürdüğü sürece fikir adamı -belki bir nebze- addedilebilir. Fakat aydın, hele ki 'münevver' olamaz. 'Aydın'; ciddi meselelerle de uğraşsa sadece kendi derdinin devasını bulan, yalnızca kendi sorularının cevabını araştıran değil; bulduğu devayı ve cevapları 'insanlıkla paylaşma' derdini ciddiyetle ruhunda duyandır. Aydın; bulduklarını, bildiklerini gönül rızası ile insanlıkla paylaşandır. Bulma, bilme ve anlatma derdi ile yol arayana, yolda yürüyene yol / kapı açmada, ciddiyet ve tevazu içinde ama aşkla, gönüllü olandır.

Aydın ve fikir adamlarımız azaldı. Çünkü 'kendini arayan', hayati anlamlandırmaya gönüllü olan, 'insanın ve insanlığın felahı için derdi olan diğer insanlara, yol ve kapı aralayan', dert ile yanan yürekli insanlar azaldı... Aydın ve fikir adamı olarak geçinenler dahi insanı ve hayati 'anlıyormuş gibi yapan', insana ve hayata 'sarılıyormuş gibi yaparak' -en az yorgunlukla, en büyük faydaya nasıl ulaşırım- uyanıklığı ile, cılız bir nehrin sığ sularında kulaç atıyormuş 'gibi görünen'dir, günümüzde...

Belki bir parça / birkaç, hakiki fikir adamımız varsa da, aydınımız, milletimizin fikir, maneviyat, kültür, moral değerler, benlik coğrafyasını düşündüğümüzde yok denecek kadar azdır. Az önce de zikrettiğim gibi; kendi dünyası içinde derdinin devasını, sorusunun cevabını hiç bıkmadan arıyor, tanıyor, tanımıyor ve hayati cidden 'ciddi kelimelerle' sorguluyorsa ve bu sorgusunu 'sessiz sedasız fakat vicdanî bir vakarla' sürdürüyorsa, bu insana bir yere kadar -hayata, insana gür ses vermese dahi- fikir adamıdır denilebilir. Zaten, böylesi bir fikir adamı; yazmasa da, konuşmasa da hayati 'belli bir çizgi ve olgunlukta' olacağı için hareket, tavır, bakış ve -hatta- susuşları ile dahi 'fikir ve fiiliyat dünyası'na, 'insanlık'a bir şeyler verebilir. Yani münevver (aydın) aynı zamanda, duruşu ile kâmil adamdır.

Fakat aydın diyorsak... Ki ben, 'münevver' kelimesini tercih ederim. Aydın, ışıklı ya da bazı soruların cevabını bulmuş anlamı taşısa da biraz dar, bir parça kısıtlı ve biraz da dünyevî çeperde bir anlam içeriyor, bana göre. 'Münevver' daha geniş anlamlı... -'İnsan' da ne kadar büyük şumullü değil mi? Durur da bir yol, fehmedersek!- Münevver; aydın, ışıklı, ışıklandırılmış, seçkin, nurlu, benzerleri arasında hemen fark edilen anlamları taşıyor... Benim tercih ettiğim en kapsamlı tarife göre 'kelamı, kalemi ve kemâlâtı' ile insanlara ve insanlık ufkuna nur saçan, nurlu yol açandır, münevver...

Aydın günümüzde, dilimizde daha fazla kullanım alanı bulmuş. Ben de günlük konuşmalarımda -zamanımın büyük çoğunluğunda genç nesille bir arada olduğum için- aydın kelimesini kullanmayı tercih etsem de benim kullandığım 'aydın' isimli dil kabının içeriği 'münevver' dil kabının içeriğinin içine girerek zenginleşmekte ve kimliğini bulmakta... Yani bendeki aydın kelimesi münevver kelimesinin ihtivası ile münezzeh. Onun için ben; milletimin (ve elbette ümmetimin) 'aydınları'nda ya da 'aydınım ben' diyebilenlerinde 'münevverlik' vasıflarını arıyorum, özlüyorum.

Çünkü münevver 'insan'ı, 'hayat'ı, 'ölüm'ü, 'aşk'ı, 'yaratılış sırrı'nı, 'kulluk'u, 'dünya'yı, 'yokluk'u, 'varlık'ı yalnızca araştıran, soran, öğrenen, anlayan, yazan, anlatan, çevresi ile paylaşan değil; Allah'ın kendisine bahsettiği 'ilm'i -ki bu ilim 'yüreğinin aklına nakşedilmiş'tir- bütün insanlıkla, bütün kâinatla paylaşma sorumluluğunu ruhunda duyardır. Bana öyle gelir ki insan olarak bu 'hakikat'i ruhumuzda ve yüreğimizde anladığımız gün; gerçek birer 'fikir adamı' olacağız; hatta dolup taşarak hakiki birer 'münevver' olarak milletimizin, ümmetimizin akıl ve yürek mecralarına sadece bildiğimizi değil yürekte ve hayatta bulduğumuzu, -Allah'ın izni ile -diğer yürek ve akıllara, insanlara, insanlığa canı gönülden pay edeceğiz.

Asıl derdimiz 'insan' olmayı (hatta insanı kâmil olmayı) bulmaktır. İnsan olmayı bulan da ciddi meseleleri anlatmayı, konuşmayı, paylaşmayı kendisine, hayatına, aldığı her nefeste dert edinendir. 'Anlatma', 'pay etme'

derdi olanın da; 'en doğru kelâm'ı, 'en dokunaklı ifade'yi, 'insana en yakışır tavır ve duruşu' arama, bulma, yaşatma yükümlülüğü, tasası vardır.

Fakat bu dert, bu tasa; bizi üzüntüye ve bıkkınlığa salan bir dert değil, Allah'ın yüreğimizi ferahlatan ihsanı ile "oku" emri üzere bizi kulluğa ve hayat(lar)ın sırrına götüren şifa veren / verecek bir derttir.

Biz, hayatı / hayatımızı / hayatları anlamlandıran her biri ciddi olan kelimelerle izahına erebildiğimiz; izahını yapabildiğimiz, insan için 'hayatı' her mühim meselede, sadece ufkumuzu açmayız; hem kendimizin kulluğunu kuvvetlendirmiş hem de insanlığın necatına, 'insanlık yolu'na 'yüreğimiz ölçüsü'nce ve Allah'ın izni, 'ol' demesiyle bir parça aydınlık (aydınlık dediğimiz; 'Asl'ında, 'o büyük ihsan' ile 'Nur'dan hissemize düşen bir parça) katarız... İnşallah, o ihсандan payını alabilen kullardan oluruz...

Umuyorum ki; 'söz ve yazı' yürüyüşümde 'derd'imi karınca kararınca anlatabilmişimdir...

Fakat, yine de içim elvermedi; -zannediyorum yürek susmak istemiyor; anlatalım o vakit- 'Lisan (Dil) ve Şuur' meselesini ezcümle düşündüğümde birbirinden hiç koparamadığım şu kavramlar saplanıyor yüreğime: 'Şiir, Şuur, Şâir, Söz, Kelâm, Münevver'

Mademki derdiniz derdim; derdim de derdinizdir; son olarak bu kavramların bendeki / bendimdeki asıl mânâsını sizlere pay edeyim. Bu, benim titreyen yüreğime / yüreklere borcumdur:

(Şu aşağıda izaha* uğraştığım vechile 'bakarım' ben; şiire, şuura, şâire, 'söz ve kelâm' a ve dahi 'Münevver'e...)

“... Halbuki; ideal dünyayı düşleyen, içinde yaşadıkları fizik âlemin bütün kavramlarını kendi düşünceleri ve duyguları doğrultusunda yeniden mânâlandıran kısacası farklı bir dil kullanan ‘Mutasavvıf Şâirler’in tavırlarını anlamak için onların dilindeki şiir ve şâir kavramlarını da bilmek lazımdır. Bu şâirlere göre ‘söz’ yaratıkların Yaratıcıyı anma ve O’na şükretme aracıdır. Kutsaldır ‘söz’. Çünkü Allah’ın sıfatlarından biri de ‘kelam’ (söz) dür. Allah, ‘ol’ emri ile yani ‘söz’ emri ile yaratmıştır. Dolayısı ile ‘varlık meyvesinin ağacı’ sözdür. Bilgi ve görgü meyvesi de sözdür. Çünkü insan ‘bildiklerini ve gördüklerini’ anlatır. Yaratılışın tarihini oluşturan olaylar inci* taneleri ise, o taneleri birbirine bağlayan da sözdür. Allah’ın elçileri sözle gönderilmişlerdir. Allah’ın onlara bildirdikleri ‘vahy’ denilen ‘söz zarfı’ içine konulmuştur. Kısacası, insanı diğer varlıklardan ayıran ‘söz’dür. İnsan, sözle diğer yaratıklardan üstün olur.

Şâirler, kalpleri Allah’ın hazineleri olan kişilerdir. Onun için, Allah’ın gönderdiği ilham rüzgârları ile kalplerinin denizleri dalgalanır ve mânâ incileri kenara gelir. Bu mânâ incilerinin süslediği söz gelinleri ile herkesin kalbini büyülerler. Gerçek şâir, âlemdeki birçok sırrı, gizli hakikatleri açıklar, sebeplerini bildirir. Mesnevîler yazarak ermişlerin vardıkları makamları tanıtır. Tanrı’dan gâfil olanları uyarır. Güzellik, aşk gibi kavramları açıklar, aralarındaki bağları gösterir. Bunlardan

hareketle, güzellerin âşıklara cilvesini anlatır; aşk ateşi ile tutuşmuş olanların yakınmalarını, çığlıklarını bir destan yapar. Bu şâirlerin tasvir ettikleri güzellik, yüz, göz, ben, kaş, endam tasviri gibi görünür; fakat hakikati araştırılınca; hakikat, ‘sözü, sırrı söz incisi ile şiire aktarmak’ için adı geçen güzellik unsurlarını yaratan yüce Allah’a şükürdür.

Güzellik denen maddî olgular; gerçekte ‘iç bilgisi’ne (‘yüreğe yazılan sır’ ya da ‘kendini, kulluğunu bilmek’) sahip kişi ile yani Ârif ile Allah arasında bir perdedir.

Ezcümle; kalıba, şekle değil mânâya bakanlar (âlim, ârif, münevver ve şâir) her güzelin güzelliğinde mutlak güzel olan Allah’ın güzelliğinin sırlarını görürler; resimde ressamı, varlıkta var olanı temaşa ederler. Dolayısı ile ‘söz ustaları şâirler’, ‘söz hâkimleri fikir adamları ve münevverler’ ‘sözlerinde’; Yaratıcıyı, yaratıcılığının öncesi ve sonrası olmayanı ve ‘insan’ı en güzel şekilde anlatırlar...”

(*Not: “GÖNÜL KAPISINDAN İNCİLER” Şiir Kitabı Önsözünden – Önsözün yukarıya alınan bu kısmı alıntıdır.-; Mayıs- 2012- İki öğretmen ve 22 lise öğrencisinin şiirleri- Editör Ranâ İSLÂM DEĞİRMENCİ)

‘Derd’imiz oldukça sözüümüz ve yazımız; ‘sözüümüz ve yazımız’ oldukça derdimiz olacaktır, vesselam. Sözün ve maksadın mânâsını ‘Anlattıran’a şükrolsun...

BİLGE ALIYA VE ÇOCUK

BİLGE PINARINDAN YEŞEREN TOHUMLARA

-DÜNYA ÇOCUKLARINA MESAJ*-

Aliya İZZETBEGOVIÇ

Sevgili çocuklar, sevgili kızlar ve sevgili erkekler,

Öncelikle kendimi tanıtayım. Adım Aliya İzzetbegoviç. Yüzümden de anlayacağınız gibi çok uzun zaman önce baba oldum.

Bu arada, Allah'a şükürler olsun ki, büyükbaba da oldum. İyi, zeki, güzel ve benim için her şeyden sevgili olan beş tane torunum var. Hepsi de kız.

İnsan, hayatının değişik dönemlerinde ve değişik durumlarında çocukluğunu düşünür.

Ve hepimiz tecrübelerimiz doğrultusunda neticelere ulaşırız. Şahsen ben, çocukluğumuzun hayatımızın en önemli dönemi olduğunu düşünüyorum. İnsan hayatında nereye gelirse, yetiştiği dönemdeki şartlardan ve çocukluğundaki durumundan, buna dair bir açıklama bulabilir.

Çocukluk, insanoğlunun yeşerdiği tohumdur.

Çocuklarla birlikte dünya da yetişiyor. Bir nesilden diğer bir nesle insanlar sosyal ve bazen de doğal şartlarını değiştiriyorlar. Bugün sizler çocuksunuz, fakat dünyanın idaresini ele alacağınız günler uzak değil.

Kiminiz, hastanelerdeki doktorların, okullardaki öğretmenlerin, fabrikalardaki işçilerin, tarlalardaki çiftçilerin yerini alacaksınız. Bazılarınız güvenliği ve halkın huzurunu sağlamayı görev edinen polisler olacaksınız. Ya da bilim adamı, popüler bir sporcu, mucit, kameraman -tıpkı sizlere mesajımı kaydeden bu arkadaşlar gibi- olacaksınız. Kiminiz yazar, politikacı, pilot ya da kim bilir, belki de astronot olacaksınız.

Şu anda, bir Keşmir atasözü aklıma geldi. Şöyle diyor: "Bize bu dünya atalarımızdan miras kalmadı. Biz onu torunlarımızdan ödünç aldık."

Dolayısıyla her nesilden insanlar, gelecek nesle sıkıntılar bırakmamak için elinden geleni yapmalı.

Kutsal bir kitap bizi uyarıyor: "Çocuklar, bu dünyanın en büyük servetleri ve süsleridir."

Bu söz, hangi ırka, ulusa mensup olursa olsun, hangi dili konuşur, hangi muhitten ve ülkeden gelirse gelsin her kız çocuğu ve erkek çocuğu için geçerlidir.

Çocuklar bizim hazinemizdir.

Ancak Bosna- Hersek'te özel ilgiyi ve bakımı hak eden bir çocuk sınıfı var ki onlar da şehitlerin çocukları...

Şehitler, bizim en iyilerimizdir.

Onlar hayatlarını, -ki kişinin en büyük hazinesidir- ülkelerini savunmak, halklarını ve insanlık onurunu kurtarmak için feda ettiler.

Şehitler artık bizimle değiller, ancak kalplerimizde yaşıyorlar.

Biz hayatta kalanlara, çocuklarının bakımı sorumluluğunu bıraktılar.

Bu çocukların babalarının yerini dolduramayız. Ancak, çocuklarımıza tanıdığımız tüm imkanları ve fırsatları onlara da tanımalıyız. Onlara sıcaklığımızı ve ilgimizi sunmalıyız.

Şehit çocukları, muhteşem babalara sahip olmaları ve ailelerini onurlu bir şekilde yitirmelerinden dolayı özel bir saygıyı da hak ediyorlar.

Sevgili Çocuklar!

Her gün çocukları öldüren, onların çocukluklarını tahrip eden ve doğuştan sahip oldukları hakları en vahşi biçimde ortadan kaldıran saldırganların tecavüzü altındaki Bosna Hersek'ten konuşurken, dilerim, hepiniz mutlu ve tasasız bir şekilde büyür, çalışır, yeteneklerinizi geliştirir ve bizim size bıraktığımızdan daha iyi bir dünya yaratmak için bilgi toplarsınız.

*UNICEF sponsorluğundaki, Uluslararası Çocuklara Yönelik TV Programları Gününde verilen mesaj, 11 Aralık 1994

YENİ NESİL

Nazmi AVCI

Tarihimize derinlemesine bakıldığında iyi insan olma, topluma yararlı bireyler yetiştirme konusunda önemli temeller atıldığının farkı ortaya konulmuştur. Gençliğin kültürel yapısına, özümüz bilincine, birlikteliğine her daim önem vermiştir. Bu önem sözümüze, yazımıza, türkümüze, şiirimize sinmiş, neslimizin yetişmesi önemli hassasiyetlerimizden olmuştur.

Dünyadaki baş döndürücü teknolojik gelişmeler yeni nesil yetiştirme konusundaki zikzaklar, yeni nesli yetiştirmek babında kendimizi ister istemez yeni kültürel bozgun ve dejenerasyondan koruma ve ceddimizi sahiplenerek anlatmak mecburiyetini ortaya koymuştur. Nesli yetiştirmek akla el vermek, sabrı sevmekle başlar. Neslimiz tek ve yekparedir; yaşayan bir vücut gibidir; geçmişi de geleceği de kendi mirasıdır, kendi tasarrufudur. Bu, ortak akla bireylerin azmi ile sevdaları hükmeder.

Geçmişinde iyiye sevdalanan bir neslin, geleceğinde kötüye, cehalete yüklenip yol alması mümkün değildir. İşte burada, ilk görev. Neslin ortak aklına, tarihsel kültürüne sahiplenmek ve takdire şayan mirasını

hatırlatmak bütün yurttaşların ülküsü, aşkı olmalıdır ki, görevimizi, yerine getirmiş olalım.

Mehmet Akif'in "Asım" dediği nesle ithaf ettiği, delikanlının vatanını savunmaya koştuğu gibi koşmalıyız görev başına. Şairin Asım'ın nesli dediği, İslam'ın temeline dayanan tarihi uzun bir gençliktir. Bu özlenen gençliğin içinde dürüstlük, mertlik, adalet, peygamberimizin sünnetini, Türklerin efsanelerini barındıran, adeta yoğrula yoğrula betonlaşmış mozaik duvarların yüzyıllar boyu dik başlı duruşu vardır. Bu duruş teknolojiyi en ileri seviyede kullanan, bilimsel çalışmalarda öncü olan, icatlarda ilk sırada yer alan, Uhud savaşında okçu, Çanakkale'de Seyit onbaşı, 15 Temmuz'da mermileri göğüsleyen gençliğin meşalesini söndürmeden, tütürmek ideallerini yaşatmaktır.

Çünkü harbimiz daimidir. Cehaletle... Fenalıkla... geleceğimize göz diken her şeyle...

Neslin ortak aklını, ruhunu oluşturmada bireylerin tavır ve düşünceleri önem kazanmaktadır.

Geleceğini garanti altına almaktan ziyade, bir yavrunun geleceğini inşa etmek olmalıdır, düşünce. Bir anne, bir baba bu fikirle bakmalıdır oğluna ve kızına. Ve en başta, fikrimiz; gelecekte çekilmek değil cesaretle karşılamak olmalıdır her günü.

Annelerimiz, babalarımız, öğretmenlerimiz hatırlatmalıdır; bizi farklı kılan değerleri, saygı değer örnekleri. Neslin ortak aklına hükmetmelidir bir anlamda:

Kıymet bilir olun ki,

Hak etmişlere saygı duyun, hak etmişseniz saygı bekleyin. Yanlış müsaade etmeyin.

Yaşatın, sahip çıkın; doğruluğunuza, cesaretinize, selamınıza.....

Sorun kendinize her gün...

Okumayı öğrenmeyi baş tacı eden bir neslin evlatları nasıl cahil olabilir?

Korkmayı, kaçmayı utanç bilen bir nesil evlatları, nasıl elini taşın altına sokmaktan çekinir?

İşte bu görev, her şeyi kıymetli kılar, 'okul' dediği zaman. 'Oku' dediği zaman. Bu üç harf kültürümüzde, gelişmeyi, ilerlemeyi, ilerletmeyi, bilimi, tıbbı, teknolojiyi anlatır. İyi tavır sergileyen tahsilli bireylere 'okumuş' denir bizim dilimizde. Aklımıza gelmez tahsilli demek, öğrenim görmüş demek, okumuş deriz

kısaca ve güzelce.

Yani okuldur neslin anahtarı; en az aile kadar, belki de daha önde. Bunun için bir öğretmen değiştirebilir aileyi de, on binleri de, memleketi de, nesli de...

Milli Eğitim sistemimiz içindeki öğrencilerimizin ruhsal, kültürel, sosyal ve akademik gelişimleri meslektaşlarımızın özverili çalışmaları ile doğrudan ilgili bulunmaktadır. Değerli meslektaşlarımızın, bu büyük gücü, bugünümüzün ve geleceğimizin hizmetinde kullanacaklarına inancımın çok güçlü olduğunu, ümitle neslimize baktığımı belirtmek isterim.

Yazımın başında belirttiğim gibi; bu yolda sabırlı olunmalıdır, azimkar olunmalıdır. Bu yol kısa, çıkmaz bir sokak değil daim bir ilahi yoldur. Yorulmaya, mola vermeye zamanımız da yoktur, hakkımız da yoktur. Zaten yorulmamalıyız ki değerlerimiz, insafımız, aklımız neslimizde yerleşsin ve toplumsal refleks haline gelsin.

Tarihi yazmak yüzyıllarca neslimizin kaderi olmuştur. Her birey toplumdaki görevini yerine getirdikçe kendi tarihini yazacaktır. Kimse okumasa da kimse anlatmasa da görevini yerine getirmenin gururunu yaşayacaktır. Neslimize kazandıracığımız davranışlardan biri de budur: 'Görevini yerine getirmek' Bu bilinçle yetişmiş bir toplum, istenilen ortak akla ve değerlere ulaşmış olacaktır. Bu hususta da görevin önemli kısmı eğitim camiasındadır.

Görevini yaparak örnek olmak ilk adımdır. Kendini geliştirmek, öğrencisini geliştirmek, ailesini geliştirmek, komşusunu geliştirmek... Öğretmenin omuzlarına yüklenmiş bilinmez görevleri olmalı. Ailesinin, evladının, ecdadının, bilimin, değerlerinin sevdalısı gençler yetişmeli.

“Bir gençlik, bir gençlik, bir gençlik...” diyerek söze başlayan Necip Fazıl nasıl güzel ifade etmiş:

“Can taşıma liyakatini, canların canı uğrunda can vermeyi cana minnet sayacak kadar gözü kara ve o nisbette strateji ve taktik sahibi bir gençlik...”

“Büyük bir tasavvuf adamının benzetişiyile, zifiri karanlıkta ak sütün içindeki ak kılı fark edecek kadar gözü keskin bir gençlik...”

Sanki o günlerden, günümüze tercüman olmuş usta şair.

Ülkemizde değerler eğitimi giderek önem kazanmaktadır. Değerlerimizin unutulmaması ve hayatın bir parçası haline gelmesi, iyi nesil yetiştirilmesine hizmet eden en önemli unsurlardandır.

Her bir değerimizin içinde barındırdığı

hazinenin günlük hayattaki yerinin artırılması, evlatlarımızın bu değerlerin farkında olması, bu değerlerle yaşaması, son zamanlarda yapılan çalışmaların önemini bize göstermiştir.

Akif, Asım'ın neslini ifade ederken o yıllarda atomun parçalanmasını örnek göstermiş, bu buluşları herkesten önce kendi ülkeneye kazandırmalısın demiştir. Bilimsel çalışmalar konusunda da çok çalışmalıyız. İyi eğitim almış bir neslin donanımlı eğitim ortamlarına, bilimsel yaklaşımlara, liyakatli öğretmenlere ihtiyaç duyacağı da bir gerçektir. Bu konular ile ilgili çalışmaların her geçen gün hızla devam ettiğini görmek bir eğitimci olarak beni çok memnun etmektedir.

Bu ülke bireylerine yapılan maddi ve manevi her yatırımın, gençlerimizde olumlu geri dönüşler meydana getireceğini, sağlam aileler, kendine güvenli bireyler, daha ileri bir ülke meydana getireceğini düşünüyorum. Bu ülkenin her ferdinin, her değerinin bizler için karşılığı olamayacak kadar değerli ve her bir evladımızın ayrı ayrı kıymetli olduğunu ifade etmek istiyorum.

Gençlerimize ve gençlerimize şekil veren öğretmenlerimize her zaman güvendiğimi belirterek, okuyuculara saygılarımı sunarım.

UZAT ELLERİNİ

Ayten BAŞABAŞ DİRİER

Ben de senin gibi bir insanım

Tanrının aşkla yarattığı canım

Elimde olmadan kırıldı hayatım

Sevgiye susamış, ilgiye muhtacım.

Uzat ellerini, yalnız bırakma beni

Karanlık dünyamı aydınlat, kurtar beni.

*Gecem gündüzüme karışmış, dinmiyor
ıstırabım*

Yıllardır kasvetli bir yalnızlığa tutsağım

Çorak topraktan farksız sönük hayatım

Yağmur ol dirilt beni, yeşermeye muhtacım.

Uzat ellerini yalnız bırakma beni

Bitsin yalnızlık işkencesi, güldür beni.

Unutma, verirken aslında alır insan

Vermek, daha çok kutsaldır almaktan

Böyle sonsuz haz duyulur yaşamaktan

İnan ecrini er geç görürsün Hak'tan.

Uzat ellerini, uzat ellerini, uzat ellerini

Kardeşçe sevginle hayata bağla beni.

MERYEM

Təranə TURAN RƏHİMLİ

Hava yeni kararmıştı.

Avluda sessizlik vardı. Ninem kümese bakıp tavukları-civcivleri yokladı, hepsinin tünekte büzüşüp yattığını görünce kümesin kapısını kapattı. Parmaklıktan tutup her zamanki gibi yavaş adımlarla iki katlı evin ikinci katına çıkan merdivenlerden yukarı çıkıyordu ki, avlu kapısı açıldı. (Avlu kapısını kapatmayı unuttuğunu da şimdi anladı.) Avlu kapısı önünde komşu Ruhsare görüldü. O, «buraya gel, burasıdır» diye avluya davet ettiği yaşlı kadınla açık kapıdan içeri girdi. Ninem bu vakitsiz misafirlerin gelişine şaşırsa da bunu belli etmedi. Ruhsare kapı komşusu idi, avlu kapıları birbirine bakıyordu. Lakin konu-komşuya gidip-gelmezdi, nadiren birisinin kapısını açardı. Üstelik, avludan el-ayağın çekildiği karanlık düşen bir vakitte. Ninem hemen bu vakitsiz gelişin Ruhsare'nin önüne düşüp yol gösterdiği bu yaşlı kadınla ilgili olduğunu anladı. Gelenlerle selamlaşıp rahatsız bakışlarını onlara dikti. Ruhsare de onu beklemede bırakmayıp çabucak konuya girdi. Güzel haberi çabuk verme telaşıyla meraklı bir üslupla nineme sordu:

- Tavat, iyi bak bakalım, kim olduğunu biliyor musun?

Ninem 65 - 70 yaşlarında görünen, uzun boylu, beyaz tenli, ela gözlerinin bebekleri heyecandan titreyen bu garip kadını dikkatlice süzdü. Kadının aşağı sarkmış örtüsünün altında görülen düz saçları da, mucize bekliyor

gibi düğümlediği kaşları da bembeyaz idi. Bu beyazlık onun aydınlık çehresine özel bir güzellik veriyor, simasını daha da nurlu gösteriyordu. Tahminen aynı yaşta görünen bu iki kadın uzun bir süre bakiştılar. Birden ninemin bakışları kadının gözlerinin derinliğine takılıp kaldı. «Meryem» sözünün dilinden düşmesi ile onların biri birilerine sarılması, gözyaşlarının biri birine karışması aynı anda gerçekleşti. Bu sahne, izlemeye duran çoluk-çocuğu da, komşu Ruhsare'yi de hüzünlendirdi.

Ninem, «Allah-Allah! Kamboy'unun can-cigeri» diye diye adı Meryem olan bu kadını öpüp kucaklamaya doymuyordu. Artık evdekiler de bu adı işittiklerinde misafirin kimliğini anlamışlardı. Hepsi şaşkınlıkla Meryem'e bakıyordu. Efsanenin gerçekleşmesi imkânsız görüldüğü gibi Meryem'in uzak geçmişteki hatıralardan gelişi de masal kahramanının gerçek hayatta görünmesi gibi inanılmaz şaşkınlık doğurmuştu. Çocuk yaşlarından ninemin mutlu genç kızlık çağları, bey konağındaki bolluk günleri, daha sonra babası Dadaş Bey'in sürgün edilmesi, yeni evlenmiş, henüz çoluk-çocuk sahibi olmayan kardeşi Kamboy'un ahretliği Meryem'in sevgili erkeğinden zorla koparılıp sürgüne gönderilmesi, sonra Kamboy'un savaşta yitik düşmesi, anası Zabite Hanım'ın üzüntüden azap çekerek ölmesi...

Bütün bu hatıraları döne döne dinlemiştim. Ninem ansızın karşılaşmanın heyecanından yerinde donup kalmıştı. Meryem'e baktıkça baktı, baktı... Sanki birden ayılıp aziz misafirini geldiğinden beri ayakta beklettiğinin farkına vardı: - Uzak yoldan geliyorsun, yorgunsun. - dedi. Bir birinin beline sarılmış halde basamakları çıktılar. Ninemin sevincinin de, kederinin de haddi hududu yoktu. Tanrı'nın izni ile hepi topu altı aycık aziz kardeşi Kamboy'a zevcelik, babası Dadaş Bey'e gelinlik eden Meryem - anası Zabite Hanım'ın sevimli büyük gelininin sürgünde ölüp gitmediğine, Sibiry'a'nın vahşetinden sağ salım çıkıp bu karşılaşmaya gelebildiğine seviniyordu. (Sibiry'a vahşetlerini ise bir süre sonra Meryem'in konuşmalarından daha açık şekilde anlayacak, saçının tüyleri dik dik olacaktı.) Dadaş Bey'in sürgün edildiği, aslında izinin kesin kaybedildiği, üç katlı bey konağından - dede-baba ocaklarından zorla göçürüldükleri, kardeşlerinin birbirinden ayrı düştüğü, anasının üzüntüden ateşlere düştüğü, kendisinin türlü türlü belalara düşer olduğu günler yeniden gözlerinin önünde canlandığı için de kederleniyordu.

O, Meryem'i lafa tutmazdan önce çay-çörek sofrasını hazırladı. Dolabı açıp oradaki emanet kutusundan ikiye katlanmış, sararmış bir defter yaprağı çıkarıp Meryem'e uzattı: Bak bakalım ne mektubu?

Okuma - yazma bilmeyen ninem kırmızı kalemle alel-acele yazılmış olan bu mektuptaki metni önceleri oğluna, sonraları ise torunlarına

o kadar çok okutmuştu ki, orada yazılanları birebir ezberden biliyordu. Mektubu açar açmaz Meryem'in iri ela gözleri buğulandı. Yanaklarından aşağı doğru yuvarlanan bir damla yaş kâğıttaki «daha» sözcüğünün üzerine düştü. Ondan önceki satırda yazılı olan «belki» sözünün üzerindeki gözyaşı hangi vakit düşmüştü. Meryem, bu mektubu yazdığı sırada, sürgüne gönderildikleri o gam yüklü katardaki uğursuz gecelerden birinde akıttığı bu gözyaşını tanıdı. O acı hatıralarınınca her iki eliyle yüzünü kapatarak yürek yakan hıçkırık ile ağladı. Evde bulunanların hiçbiri, bu anda, dünyadaki bütün haksızlıklar nedeniyle, bütün dünyanın yerine, dünyadaki bütün dertlilerin gözyaşıyla ağlamak isteyen bu yaşlı kadına teselli vermek istemedi. Çünkü bu gözyaşlarını hiçbir teselli avutamazdı. Ninem de onunla birlikte bu gözyaşlarına katılıp bütün bir neslin asilzadeligi yüzünden düştüğü durumlara ağladı.

Meryem gözyaşlarını dindirip bir süredir eğleştiği odanın duvarlarında göz gezdirdiğinde ilk olarak Kamboy'un fotoğrafını gördü. Ninem Tavat Hanım'ın Kamboy'un yanında çekildiği bu fotoğraf aslında ayrı ayrı çekilmişti. Kamboy savaşta kaybolduktan sonra ninem her iki sureti birleştirip büyütme fotoğrafçıdan istemişti. Fotoğrafçının ustalıklı birleştirip büyüttüğü bu fotoğraf o zamandan evde en mukaddes bir hatıraya dönüşmüştü. Meryem öne çıkıp fotoğrafın karşısında durdu. Geçen yıllar boyunca hayalinde yaşattığı, halen de gençlik şevki ile sevdiği sevgilisinin gözlerine baktı, baktı...

Babası Elbrus Bey'in evinden gelin çıktığı günü, büyüklerin hayır duasını, Dadaş Bey'in büyük oğlu Kamboy'a kavuşacağı anı gizli hasretle beklediğini, o anın anlatılamaz güzelliğini... Daha neleri, neleri hatırladı. Sanki Kamboy'un kendisi ile yüz yüze duruyormuş gibi söze başladı: - 70 yaşı devirdim, Kamboy! Sensiz neler gördüm, bilsen... Sibiryaya, işkence, hakaret, açlık, susuzluk, hastalık... Ölümden döndüm, yollar beni çok yordu. İnsanlar gördüm, merdi de oldu, namerdi de. Ancak senin gibisini görmedim Kamboy!

Sonra gözlerini fotoğraftan ayırmadan: -Bir bilebilseyiz o nasıl bir insan idi... Allah onu tek yaratmıştı. Kamboy gibi yiğit o vakit de yok idi, şimdi de yoktur- dedi.

Gece sabaha kadar uyumadılar. Ninem, Bakü asilzadelerinden olan meşhur Ağacanlılar soyunun en yakışıklı, Petersburg'da yüksek eğitim görmüş oğlu Mehdi ile düğünlerinden, gelin gittiği faytonun Bolşevikler tarafından alıkonulmasından, sevgili nişanlısından zorla koparılmasından, Bolşevik İsrail'le (babamla) ailesinin kalan üyelerini kurtarmak maksadıyla evliliğe razı olduğundan, kocasının düzenlediği, on altı yaşındaki genç kızın mağduriyeti pahasına gerçekleşen sahte boşanma belgesi nedeniyle anasının, kardeşlerinin ve kendisinin Sibiryaya sürgün edilmemesinden, 1941 yılında savaş başladığı zaman Meryem'siz kendine bir yer bulamayan Kamboy'un kendini ölümün ağışına atıp ön cepheye yollanmasından, kaybolmasından... ve birçok başka meselelerden bahsetti. Meryem

de kendi başına gelenleri anlattı. Sibiryaya giden trende nasıl hakarete uğradıklarından, yol boyunca askerlerin onları alçaltmasından, fırsat bulan kimi asilzadelerin intihar etmesinden, kendinin başarıya ulaşmayan intihar girişiminden, yer altı maden ocağındaki ağır çalışma şartlarından...

-Saçımızı da kesmişlerdi, Tavat. Aylarca banyo yapamıyorduk, herkesin başı bit-sirkeyle dolu idi. Hem de öyle ağır çalışmadan sonra saç örgüsü de başa ağırlık ediyordu. Saçımızı keseceklerini biliyordum. O nedenle önceden saç örgülerimi kesip saklamıştım. Kamboy'un elinin sıcaklığı vardı onlarda, kıyıp da atamazdım...- sözünü tamamlayamadı, birden yaşça kendinden büyük baldızı ile (aralarında beş yaş fark vardı) konuştuğunu hatırlayıp utancından yanakları kızardı. Tıpkı gençliğindeki gibi...

Ninem Meryem'in yüzünde bundan elli yıl önceki kızarıklığı gördü. Deminden beri onu meraklandırır soruyu sordu; - Nasıl oldu da kaçabildiniz?

- Yer altı maden ocağında iş çok ağır idi. Bir yandan da açlık, hastalık. Açlık olan yerde hastalık da eksik olmuyor. Kızamık, verem, astım... Hemen hemen her gün ölen var idi. Cenazeleri defnetme işlemini de bize yaptırıyorlardı. Bize hayvandan da kötü muamele ediyorlardı. Havasızlıktan herkesin rengi sapsarı olmuştu. Sadece cenaze defnederken hava yüzü görüyorduk. Cenaze defnetmek sana kolay gelmesin.

Sibirya'nın kışını anlayamazsın. Erkeklerin tükürüğü havada donup sakalından sallanıyordu. Yer, ayazdan nasıl donup taşa dönüşüyorsa, orda en hünerli erkek bile mezar kazamazdı. Her seferinde mezar kazma görevini üç kişiye veriyorlardı. Bu üç kişi de ellerine balta alıp buz tutmuş, ayazdan taşa dönüşmüş toprağı yarmaya başlıyordu. Öyle oluyordu ki, sabahtan bu minval üzere mezar kazmaya başlıyor gece yarısı ancak bitirebiliyorduk. Bir deyişle, mezar kazmak madende yaptığımız en ağır işten de ağır idi.

Bir gün Karabağ beylerinden birinin güzel kızı kendini asmıştı. «Güzel» diyorum ama güzel olduğunu o kızın belki kendisi de unutmuştu, her gün yüzüne-gözüne kömür isi çalıp geziyordu.

Neden?

- Orada namusumuzu korumak için çoğumuz böyle yapıyorduk. Kendimizi kasten çirkin göstermek için neler yapmıyorduk? Hatta kaşlarımızı da tamamen yolup dökmüştük... Ha! O kız da fırsat bulup kendini öldürmüştü. Sibirya'da bu başlı başına bir hüner idi. İntihar etmeye de bırakmıyorlardı. Biz sağ kalıp çalışmalı, açlık ve işkence görmeliydik. Çünkü biz, Sovyet hükümetini tanımak istemeyen adamların karıları, kızları idik. İnsanı yakan nedir bilir misin? Suçsuz cezalandırılmak. Bu nedenle biz durumumuzla uzlaşmıyorduk. Suçumuzun sadece asilzade olmamız olmasıyla, sadece bu suçla Sibirya'ya gönderilmemizle uzlaşmamız mümkün değildi. Ha! O kadının öldüğü gün hava her zamankinden daha soğuk idi. Mezar kazma görevini, anama, bana ve başka bir kadına vermişlerdi. Aslında bu taş kırmakla eşitti. Baltaları götürüp güçlkle işe başladık.

Hava o kadar soğuktu ki, ayaz eldivenin içinden geçip insanın iliğine işliyordu. Büyük baltaların ağırlığı da insanı güçten düşürüyordu. Baltayı her kaldırıp indiride taşa dönen topraktan küçük bir parça kopuyordu. Mezar kazılıp bitmek bilmiyordu. Aç-susuz akşamadek kazdık. Mezarı henüz yarı etmemiştik. Nöbetçiler söyleniyor, bize en kötü küfürleri ediyor, işin gecikmesinden dolayı sinirleniyorlardı. Artık hava kararmıştı. Eli silahlı nöbetçiler sigaralarını çeke-çeke karın üstünde dolaşmaktan bezmişlerdi. Onlar iki kişi idiler. Kendi aralarında fısıldaşıp bir şeyler konuşuyorlardı. Fırsattan istifade anam ve öbür kadın ellerinde balta ile onlara doğru saldırdılar. Anam elindeki baltayı şiddetle nöbetçilerden birinin başına indirdi. Öbür kadın ise baltayı hedefe vuramayıp diğer nöbetçiyi omzundan yaralamıştı. O, yere çöktüğü gibi kadın da onun göğsüne çöküp boğmaya başladı. Onları öldürmeleri o kadar ani oldu ki, yaşananlardan kendime gelemiyordum. Lakin artık kaçmak fırsatını geri tepmek olmazdı. Biz yakınlardaki meşeliğe yöneldik. Kaçıp sığındığımız köydeki ev sahibi çok iyi bir insan idi. O, bizi bir yıl evinde sakladı. Sonra... Çok köyler, çok evler gördük. Bir askere rastladık, o bize çok iyilikler etti, üçümüze de sahte kimlikler düzenledi, iş buldu. Tatar milletindendi, Albay idi, - Meryem'in sesi burada kesildi. Ninem heyecanla sordu: - Ya sonra?

-O, bizim bütün sıkıntılarımıza katlanmaya söz verdi. Bize öyle gönülden davranıyordu ki, anamın da takdirini kazanmıştı. Anamı ki, tanıyorsun... Böylece... - Meryem'in seni yine titredi, Kamboy'un duvardaki fotoğrafına bakabaka: - Şimdi o benim kocamdır. Emekli Albay Atabiyev. - Ya çoluk-çocukta neyiniz var? - Ninem bu soruyu özel merakla sordu.

- İki kızım var, - sonra ninemin merakını gidermek için ilave etti: -Oğlum olmadı, olsaydı Komboy'un adını koyacaktım. Kızlarıma da Kamboy'an bahsettim. Beni iyi anlıyorlar. O da iyi adamdır (kocasını aklına getiriyordu), ama çok asabidir. Lakin baldızının gözlerinde bir yığın soru görüp dedi: -Benim hayatım Kamboy'la sona erdi, bahtım-talihim onunla gitti. Şimdiki Meryem bir cisimdir, bir de hatıra yumağı. Ruhum çoktan uçup Kamboy'un yanına gitti. Öylece nefes alıp veriyorum... Sizden haber almak için uzun yıllardır kavruluyorum. O, korku, o hüznün henüz canımdan çıkmamıştı, o nedenle arzumu kimseye belli etmeye cesaret edemiyordum. Allah'ın merhameti büyüktü, geç de olsa gerçekleşti. Şükür ki, talihimde seni, bu toprağı bir daha görmek varmış.

Günün aydınlanması yaklaşıyordu. Yetmiş yaşında gelin, yetmiş beş yaşında baldız mutlu gençliğin, çok kısa süren mutlu günlerin birbirinden tatlı anılarını hatırladılar. Yıllardan beri yüreklerinde dolaştırdıkları en ulvi duygularla hafızalarındaki mukaddes hatıra sandığını «döküp-döküştürdüler». Birlikte yaşadıkları bey konağındaki günlerin en kötü hallerini de sevinçle yâd ettiler. Bu hatıraların varlığından aldıkları lezzet kalplerini öyle bir refahla doldurmuştu ki, sanki her ikisinin de bir ömürlük mutluluk payını saklayıp-saklayıp bir gecede onlara hediye etmişlerdi.

Sohbetesnasında ninem: -Meryem, İsfendiyar'ı görmek ister misin? - diye sordu. Meryem geldiğinden beri cevabını almak istediği, lakin kötü haber korkusundan sakındığı için sustuğu, biricik kaynının sağ-salim olduğunu duyunca düşüncelerini dile getirdi: -Sormaya cesaret bulamıyordum, Tavat! Senin kardeş acının bir değıl iki olduğunu işitmekten korkuyordum.

-Allah'a şükür, İsfendiyar sağ-selamettedir. Önceki muzipliğı, hazırcevaplığı da yerindedir. Mingeçevir'de yaşıyor. İstersen sabah gidebiliriz.

...Mingeçevir'den ayrılırken Meryem İsfendiyar'ı kucaklayıp: -Bu son görüşmemizdir gardaş - dedi, - çok kocadım, aslında ben kendi sıcak yurdumdan uzak düştüğümde kocadım.

Bu söz her üçünü de hüznlendirdi. Gerçekten her üçü de kocamıştı. Ve her üçü Meryem'in dediğı vakitte kocamıştı. Külfet, Dadaş Bey'in alındığı geceden başlamıştı, bey konağından kovulup kiralık eve taşındıkları günden. Bolşeviklerin okul binası yaptıkları evlerinin yanından geçtiklerinde gizli-gizli gözyaşı akıttıkları andan... Çoktan kocamışlardı, uzun zaman önce...

...Bakü'den Nalçık'e giden tren yavaş yavaş ilerliyordu. Tekerlerin sesi onu koynuna alıp aheste-aheste uzaklara götürüyordu. Bombob çorak çöller de, tek-tük dikenlik dallarından başka dalı-budağı olmayan çıplak dağlar da, tren gelip geçtikçe tek-tük «ağılip-yıkılan» elektrik direkleri de onu bu ana yurdundan koparıp ayırıyordu. Bu ayrılıkta memnuniyetsizlik, üzüntü karışımı bir sükûnet vardı. Bu ayrılık bundan elli yıl önceki o dehşetli ayrılığa benzemiyordu. Bu tren de o tren gibi yedeğinde çekilmez dert yükü taşımıyordu.

Meryem'in içinde bir hafiflik vardı. Elli yıldan beri ilk defa kendini bu kadar rahat hissediyordu. Sanki dünyaya yeniden gelmiş gibiydi. Onu seven kalplerin sıcaklığını, ateşini buluyordu kendinde. Kamboy'un fotoğraftan bakan emin bakışları ona - kendi vefalı güzeline «İyi ki geldin!» diyordu. (Bakü, 2006 Türkiye Türkçesine Çeviren: Alparslan Demir)

AKLIMDA BÖYLE KALMIŞ

Təranə TURAN RƏHİMLİ

Erdebil, Hemedan, Tebriz özlemimi
Kalbinde mezara götüren İsrafil dedem için
Akşam başlardı "Günün haberleri",
otururdu televizyon önünde,
Beklerdi vatanından tek kelime,
söz duymak özlemiyle,
Takip ederdi her haberde İran'ı.
Doğduğu Erdebil,
büyüdüğü Hemedan ne ki,
sevinmişti adını bile
duyduğunda Tahran'ın.
Dinlediği tek şarkıcı vardı,
Rübabe okurken
Kalbinde isyan kopardı.
Anardı Aras'ın ötesinde
Kalan kardeşlerini,
İçin için yanarak çekerdi
kaderin hasret adlı acısını.
Çocukken ne anlardık,
dedem için bu dünyada
sevgi kucağıdır İran.
O kadar ulaşılmazdı ki,
düşünürdük bu dünyanın
ta sonundadır İran.
O yaşta nasıl anlardık
yakınken uzak olmanın

ağrısı nasıl büyüktür,
Ne de olsa Vatan derdi
kalpte en ağır yüküdür.
Bu yükün ağırlığını çekebilir,
Bir "hemşehri", bir "demokrat"..
Öz yurdunda garip olmanın acısından,
Azabından çökebilir,
İşte bu yüzden
Gam ateşine düştü dedem.
Gözünde Tebriz özlemi
dünyasını değiştirdi dedem.
Yıllar geçti, hasretin
yabani otlar misali
biçildiği gün geldi.
Dikenli tel örgülerin
geçildiği gün geldi.
O acılarla gitti,
Mezarına bir avuç
Toprak dökülünce dedem,
herkes düşündü vatanına kavuştu.
Zaman geçti bir hayli,
Aklımda böyle kaldı:
Akşam ... "Günün haberleri" ...
Vatan özlemleri dedem
televizyon önünde izliyor İran'ı.

ŞEHRE ADINI VEREN KÖPRÜ: MOSTAR

Dr.İsmail BOZKURT

Şehirler genelde kurucularından veya kıyısında oldukları deniz, göl, dağ ırmak gibi yerlerden adlarını alır. Köprüler de üzerine kuruldukları ırmakların veya kendisini yapan ustaların adlarını alırlar. Ancak Mostar köprüsü istisnadır. Mostar, Neretva nehri üzerinde bir köprü değil, Neretva nehri, Mostar köprüsünün altından geçtiği bir nehirdir ve şehir de adını köprüden alır. Mostar Hırvat dilinde köprü anlamına gelir. Tarihte en meşhurları Köprülü Mehmet Paşa başta olmak üzere Köprülü lakaplı Sadrazam ve paşalarımız Mostar orjinlidirler. Mostar'a vardığımızda karşınızda bir şehir değil, sanki bir köprü'nün ana obje olduğu, bir şehrin yağlı boya tablosuna dönüştürülmüş tuval üzerinde harika büyüleyici bir silüetini göreceksiniz.

Mostar şehrinden geçen, Neretva Nehri üzerinde Mimar Sinan'ın öğrencisi Mimar Hayruddin tarafından 1566 yılında 456 kalıp taş kullanarak inşa ettiği köprü, Neretva Nehri'nden 24 metre yüksekte 30 metre uzunluğunda, 4 metre genişliğindedir.

Mostar Köprüsü, cesur sporcular tarafından yıllarca bir atlama platformu olarak kullanılmaktadır. Geleneğe göre şehrin erkekleri, nişanlılarına cesaretlerini ispatlamak için düğün öncesinde köprüden atarlarmış. 2005 yılında Dünya Mirası Listesi'ne eklenen Mostar Köprüsü aynı zaman eğlence bir aktivite merkezi durumundadır. İlk olarak 1664 yılında yapılan ve her sene temmuz ayında köprü'nün üstünden genç erkekler kendilerini Neretva Nehri'nin sularına bırakırlar.

25 m yükseklikten bir ırmağa atlamak kulağa ilk başta korkutucu gelebilir ama bu iş tamamen eğlenmek, nehrin sularına dalmak ve de biraz cesaretlerini sergilemek için yapıyor. Köprünün altından geçen Mostar Köprüsü'nün üzerinde yer aldığı Neretva Nehrinin kaynakları Dinar Alpleri, Lebršnik' dedir, ve Mostar, Metković şehirlerinden geçer, uzunluğu 225 km, havza alanı 10.380 km², olan nehir Ploče, Adriyatik Denizine dökülmektedir.

Bosna-Hersek'te başlayan iç savaş sırasında Mostar Köprüsü'ne ilk saldırıyı 1992'de Bosnalı Sırp'lar düzenlemiş ancak 1993'te Hırvat tankları köprüye daha büyük bir zarar veren saldırılarını başlatmış, Kasım ayının sonunda köprü tamamen yıkılmıştır. Hırvat topçularının yoğun top atışlarıyla Mostar Köprüsü'nün yıkılışı, dünyada infial uyandırmıştır. Köprünün yıkılması sonrası iç savaşın durdurulması yönünde uluslararası güçler harekete geçirmiştir. Çünkü Mostar köprüsü bir köprüden çok daha fazlasını üzerinde taşıyan mutlaka gelecek nesillerinde görmesi gereken insanlık tarihinin ortak bir mirasıdır. Mostar Köprüsü'nün eski haline uygun olarak yeniden inşaatı çalışmaları (TİKA) UNESCO ve Dünya Bankası'nın desteğiyle 1997'de başladı. Köprünün inşaatını Türk şirketi olan ER-BU üstlendi. Gönüllü dalgıçlar orijinal taşları nehir yatağından bulup vinçlerle çıkarmış, suyun içinde bozulmaya uğrayan taşlar yapıda kullanılmadığından orijinal taşların çıkarıldığı günümüzde kapalı olan taş ocağı tekrardan bu iş için açılıp aynı ocaktan çıkarılan taşlar yapımında kullanılmıştır. Orijinal modele sadık kalan şirket, köprünün temellerini de sağlamlaştırır. 30 metre uzunluğundaki, 24 metre yüksekliğindeki köprünün kemerindeki

çalışma Haziran 2002'de başlanılmış. Kilit taşı Ağustos 2003'te yerine konulmuştur. İnşaatı tamamlanan Mostar Köprüsü, aralarında Türkiye'nin de bulunduğu çok sayıda devletin temsilcilerinin hazır bulunduğu bir törenle, İngiliz Prensi Charles tarafından 23 Temmuz 2004 tarihinde açılmıştır. Böyle Bosna ile aramızda tekrar bir köprü kurularak gönül bağlarımız yenilenmiştir.

Mostar'da köprü dışında, Mimar Sinan tarafından 1557 yılında yapılan Karagöz Bey Camii ve Koski Mehmet Paşa Camileri ve diğer ecdat yadigârı eserleri görmek mümkün, adı geçen camilerin Her ikisinin de Bosna savaşında büyük tahribat gördüğü, savaş sonrası yeniden onarıldığının bilgisini de verelim.

Biz köprüler yapmaya devam edelim, biz köprüler kurdukça bir gün mutlaka insanlar bizim tarafa geçeceklerdir. Biz kervanlar düz yollara çıkmaya devam edelim, bir gün mutlaka aşına mekân ve insanlarla karşılaşp gönül bağları kurarız. Mostar'da birçok bizden mekân bizden aşına insanlarla karşılaşsınız. Mostar Köprüsü zaman içinde çok yara almıştır ama yeniden ve daha güçlü olarak ayağa kalkmıştır. Eğer gönlünüzü açabilir gönül frekansınızı ayarlayıp kendisine kulak verirseniz, size birçok hikâye anlatacaktır.

Mostar'ın çektiği acıları uğradığı zulme de bir paragraf açmadan geçmek olmaz. Saraybosna'da olduğu gibi Mostar'da Sırp ve Hırvatlar silahsız savunmasız Müslümanları katletmişlerdir. Katliam tecavüz zulüm en vahşice işlenen cinayetle dağılan aileler, derin sarsıntı geçiren kadınlar, medeni Avrupa'nın ortasında vahşet. Şimdi derin bir sessizlik var. Ve söz şiirde;

NERETVA AĞLADI*

*Bir sonbahardı,
Yapraklar yavaş yavaş sararıyordu,
Neretva nazlı nazlı akıyordu,
Birden hava karardı,
İnsan hakları rafa kaldırıldı,
Bombalar yağıyordu,
Canlar parçalanıyordu,
Mostar tablosunun renkleri dağılıyordu.*

*Bir köprü yıkıldı,
İnsanların geçmişi çalındı,
Çocukların gülücükleri yüzlerinde alındı,
Bir çocuk ağladı,
Bin anne yaralandı,
Avrupa Mostar'da
Çok ağır yara aldı,
Ölen insanlıktı,
Neretva ağladı.*

**Mostar Köprüsünün altından geçen nehrin adı.*

GENÇLER YARINLARDIR

Oktay HACIMUSALI

“Gençler yarının İnsani değerlerinin taşıyıcılarıdır...”

Neden başlar hayata bakmağa? İnsan olmanın neresinden başlar ilk önce? Kuşkusuz sevmekten!

Sevmek özümüzde var çünkü bizim! Biz ilahî adaleti yeryüzünün değişik ülkelerine götürürken, aynı zamanda insanları sevmeyi de öğrettik gittiğimiz yerlerdeki insanlara. Ama sevdik sonuçta ve sevdiğimiz de bize bakarak gerçek sevginin tadını duydu, farkına vardı.

Farkına vardı ki, insanı var eden değerdir sevgi. Tanrı insanı eşrefi mahlukat olarak yaratırken, onun gönlünün baş köşesine bir duygu yerleştirmiş sevgi adında. Günümüzde onu çok farklı yönlerde yorumlasalar bile, Yaradan adını ‘İnsan’ koyduğu, mahlukatının en değerlisi kıldığı bizlere sevgiyi bahşederken, her adımımızda, her duyulumuzda bir sevgi zerresinin olduğunu unutmamamızı telkin etmiş bizlere.

Sevgi tüm halleriyle “ben”den vazgeçmektir. İnsan olmağa doğru yürümektir. Çünkü insan olmanın özünde ferdilik mevcut değildir. Yani, insan sevdikleri, vazgeçemediği değerler uğruna yaşar... Öyle bir adar ki kendini insan

olmağa; günün birinde toplumun örnek kişilerinden birine dönüşür. İnsan olmanın erdemiyle gerçekleşmiştir, bu.

Sevmiştir, saymıştır, büyüklerinden hürmeti, küçüklerinden şefkati asla eksik etmemiştir.

Milletine, Devletine, Ezanına, Bayrağına, Toprağına öyle bir sahiplenme duygusu yeşermiştir ki içinde, ne yapsa kendini onlardan öne koyamaz. Onların uğruna gözünü kırpmadan her şeyini feda edecek güçtedir, kudrettedir.

Evinin kapısını açıp içeriye girdikten sonra kapısını dış dünyaya kapatıveren, toplumla bir ilişkisi bulunmayan, komşusunun, akrabasının aç mı, tok mu olması umrunda dahi olmayan günümüzün sürü düşüncesiyle yaşayan, bencilleşen mahlûkattan değildir onlar.

Onlar farkındadırlar, neden yeryüzünü şerefliendirdiklerinin. Elinde bulunanların tamamını ihtiyaç sahiplerine vererek; haklı, fakat güçsüz olan birisine göğüs gererek, arka çıkarak yaşamayı gaye edinmişlerdir, onlar.

Onlar farkındadırlar ve bu yüzden de insandırlar. Ve bu yüzden kalp kırmazlar, aşağılamazlar, hiç kimseyi... Dil, din, ırk farkı gözetmeksizin severler ve gittikleri yerde öyle bir örnek hayat, yaşam sergilerler ki, dünya yıllar, asırlar geçse bile, yine onları arar. Zira, dünya insan olarak onları görmüş, onları sevmiştir.

Biz de 'Onların' evlatlarıyız. Dünya nasıl yüzyıl önce onları sözün gerçek anlamında İNSAN olarak görüyor ve onların peşinden gitmeye canı gönülden hazırдыysa, bizlere de bugün o gözle bakmaktadırlar.

Bugün dünyanın çoğu yerinde kanlar akıyor, saldırılar düzenleniyor, insanlıktan habersiz güçler yüzünden suçsuz yere anne babalar ölüyor, çocuklar yetim ve öksüz kalıyor. Ve tüm dünyanın nazarı yine Bir İnsan'ın çıkacağı ve onları güçlüklerden, azaplardan kurtaracağı bu coğrafyaya dönmüş durumda.

Dünya bekliyor. Bizimse, ecdatlarımızdan bize miras kalmış İnsanlık genlerini kaybetmeğe hakkımız yok... Kaybedersek, yüzünü bu coğrafyaya dönmüş insanlara nasıl cevap vereceğimizi

varın artık siz kendiniz düşünün!

Dünya bekliyor! Dünya kurtarıcı, gerçek İnsan olarak bizleri bekliyor. Biz ne yapıyoruz, peki? Dünyaya adaleti götürmek için çalışacağımıza, kimi zaman heva ve heves uğrunda kendimizi harcıyor, eşrefi mahlûkat olduğumuzu unutuyoruz.

Genç ülkeyiz. Ve nüfusunun büyük çoğunluğunun genç olduğu bu ülkede gençlerin dedelerinden, cedlerinden aldıkları genlerin ölmesine izin vermemeliyiz.

Genç nüfusa sahip olmak güzel bir his, ama GENÇ İNSANların milli manevi değerlerine dört elle sarılmasına olanaklar tanınmalıdır. Zira, bizi İnsan, Yaradan'ın eşrefi mahlûkat olarak yaratmasının kodları o milli manevi değerlerde saklıdır.

O kodlar bizim yaşam yasalarımız olacaktır!

Yolumuzu aydınlatacaktır!

Ve bizim dünyanın kanayan yaralarına ilaç olmasını sağlayacaktır!

İNSAN olarak milli manevi değerlerine sahip çıkan Gençlere,

Selam ve dua ile...

GAMLI MUSİKÂRLAR 1

Elizaveta MİGALKİNA

Verkhoyansk Bölgesinden. 1973'te Tabalakh köyünde doğdu. Yakutya Pedagoji Okulu'ndan ve Yakut Devlet Üniversitesi Filoloji Fakültesinden mezun oldu. Verkhoyansk ilçesindeki "Echy" Edebi Derneğinin bir üyesi olarak Yakutya'nın genç yazarlarının XV., XVI., XVII., XVIII. Cumhuriyet toplantılarına katıldı. Üç şiir kitabı yayınlandı. Yazarlar Birliği Üyesi. Verkhoyansk ilçesinin Tabalakh okulunda Rus Dili ve Edebiyatı öğretmeni olarak çalışmaktadır.

* * *

*Kaybettiğim tozlu bir pusuda
Geride bıraktım İskitleri, atları, insanları...
Yollar, istasyonlar gömülmüştü.
boğucu hayallerde gözükmekteydi...
Zamandan kaçmak imkânsız
Namjil'in şiirleri misali.*

*Kanlar döküldü
sırtlarda,
göz yuvalarında,
İskit bir altın perdeye saklanmıştı...
Geyikler yay misali gerilmişti
kafamda,
atlamak istiyordum
gözden geçirmek istiyordum*

Asya'yı...

* * *

*Ve geldi
Zamanı,
Taşları toplamanın zamanı geldi.
Dostça bir rüzgârla
Gençler içtenlikle
Beni gözlerimden öptüler.
Ve sonra,
Kar fırtınasına sarılı
Akan karanlıkta
İz bırakmadan kayboldular...
Ve batıda bir yerde aralıklarla
Gökyüzü yanağını sarsıyor,
Pişmanım
ve inanmak istiyorum
tüm içtenliğimle.
Ve etrafıma bakıyorum -
Her yerden gelen soru:
Sen misin? - diye taşlar yağıyor
Sorgulamalarıma.
Ve hala yalan söylüyorlar,*

GAMLI MUSİKÂRLAR 2

Lyubov CHULZHANOVA

1993'ten beri, Shor halkının canlanması için sosyal harekete aktif olarak katıldı. 1994 yılından 2009 yılına (160 sayı yayınlanmış) "Tugan Cher" gazetesinin editörlüğünü yaptı. "Kayı", edebiyat dergisini yayınladı. Mezhdurechensky "Altyn Shor" Şor Türklerinin Yerel Kongresine, Rusya Yerli Azınlıkları 2. Kongresi ve BM Cenevre Yerli Halklar Çalışma Grubu'nun 15'inci oturumuna katıldı ve buralarda aktif görev aldı. 1999'dan 2007'ye kadar "Çadugen" Çocuk Yaratıcılık Merkezi'nin başında bulundu.

1997'den beri Rusya Yazarlar Birliği üyesidir. Rusya Yazarlar Birliği'nin (1997-2000) Shor örgütünün ilk başkanıydı. Şor Türkçesi ile ve Rusça şiir kitapları yayımlandı.

Büyük Türkler

Sen bir yıldız olarak gecemi aydınlatıyorsun,

Ey Büyük Türk Kağanlığı,

Kendi oğullarının ululuğunu biliyorsun.

Ve onları fazlasıyla tekrarlatırsın.

Bumin Kağan, Hakanlığı'nın yaratıcısıdır.

Cücenlerin prangasından kurtuldu.

Bir süre erkek kardeşi olmadan yönetti

İstemi kagan devleti.

Harika bir komutandı.

Askerleri batıya doğru götürdü.

Bütün dünya Türklüğün anlamını öğrendi.

Ve pek çok kişi onun ruhunu gördü.

Avrasya bozkırını öğrendi

Çağlar açan büyük Türk.

Ve dünya için "Türk" sözü -

Onurun ve zekanın özünü.

Dilini unutma!

Kayçının sesini duyuyorum:

"Dilini unutma!"

Kutsal tayganın sesi:

"Dilini unutma!"

Otların sessiz fısıltıları:

"Dilini unutma!"

Kaynar bir nehrin sesi:

"Dilini unutma!"

Türk'ün dili

Eski yerlilerin,

Ataların, kayçıların dili.

Onu bırakırsan ölecek.

Halkın onunla birlikte sonu gelecek.

GECE

Gecenin serinliğinde doğan

Ay'a hayranım

Işığını yumuşakça yayan

Yerin üzerine gece.

Birinin gözleri kayıyor

Tayga nehrinin üzerinde

Ve akıntılar şöyle diyor:

"Barışımız yok."

Koşup uzaklaşıyoruz

Ağaçların arasında yoğun,

Gündüz ve gece acele ediyoruz

Altın dağların arasında.

Güzel yüzün Şorya beldesi

Güzel yüzünü Shorya beldesi,

Kendini bilgelik ve huzur içinde gizler.

Dünya hayatımızın uçup gitmesine izin vermeyiniz.

Ama kalbin kötülüğün gücünü kontrol edemez.

Onların zor zamanlar geçirmelerine izin veriniz...

Dağın yakışıklı adamları, kahramanlar gibi

Yüzlerce, binlerce yılın sessizliğinde duruyorlar.

Büyükükte eşit bulunamazlar.

Arazinin muhafızları üzerinde duruyorlar,

İhya edilemez bir duvar gibi duruyorlar.

Sessiz bir hayat istiyorlar.

Böylece, bir bahçe olarak Shorya, her zaman çiçek açtı.

Tüm kar fırtınalarına karşı çiçek açmış,

Çiçek açmış ve asla bükülmemiş,

Bütün zenginlikleri cömertçe insanlara vermiş.

Onun hayali her zaman doğru olmuştur.

Beyaz ağaçlar arasında

Beyaz ağaçlar arasında

Asılmış örgüler

Düşler dünyasına bir ruh.

çam yapraklarının titremesi

Ruha ilaç gibi gelir,

Sessizce yatıştırır sinirleri.

Cennete uçacağım

Ağaçların şarkısını tekrar ediyorum

Ve Ulgen'e gideceğim.

Ah, Ulgenim! Güç ver bize.

Zor bir saatte gitme,

Günahlarımızı bizi affet, cezalandırma ...

* Ülgen - Yüce tanrı

(Çeviri: Oktay HACIMUSALI)

DONDURMAM KAYMAK

Şükran YARGI

Biliyorum film adı bu. İzledim, hem de üç kez, güldüm her seferinde. Meramım filmi anlatmak değil, dondurmayı anlatacağım, bildiğiniz dondurmayı işte. Herkes gibi ben de çok severdim çocukluğumda dondurma yemeyi. Hoş bu yaşta sevmiyor muyum? Seviyorum hem de nasıl ohooo, anlayacağınız her çocuğun sevdiği kadar seviyorum dondurmayı.

Çocuk dedim de çocukluğumun dondurmacıları geliyor aklıma. O yılların dondurmacılarının elleriyle iterek sürdükleri tahtadan yapılmış, tekerlekli, allı morlu boyanmış ve süslenmiş üzeri gölgelikli, tenteli dondurma arabaları vardı. Arabanın üstü gölgelikli olmasa erirdi dondurma zahir. Yaz iyice gelmeden, sıcaklar bastırmadan satılmazdı dondurma öyle. Niye mi? Şöyle ki daha o zaman dondurma henüz renk renk, çeşit çeşit üretilip, çubuklara takılıp ya da kutulanıp, yaz kış yenip marketlerdeki yerini alıp sektörünü oluşturmamıştı da ondan, masumdu daha sütle yapılıyordu ve her çocuğun düşlerini süslüyordu. E kolay mı? Yaz gelecek, dondurmacı mahalleye gelecek:

Dondurmacı geldi, dondurmam kaymak diye bağıracak, çingiraklı zilini çalacak, dondurma-

cı işinin ehliyse şarkılarını söyleyecek ve biz çocukları çağıracaktı.

Dondurmacı gelince mahallede bir şenlik, bir şamata, bir bayram, bir hareket ki sormayın. Para bulan, bulamayıp annesine, ninesine yalvaran bulup buluşturup beş on kuruşu denkleyen koşardı dondurmacının yanına, girerdi sıraya bir cümbüş bir kıyamet biz çocuklarda sorma gitsin. Ben biraz şanslıydım para bulma konusunda, her zaman hiç iyi olmayan, evin tek çocuğu olmak durumu işe yarıyordu burada, buluyordum beş on kuruş dondurmacı gelince. Bazı çocuklar para bulamaz, dondurma alamaz, çok kardeşliler bir dondurma alır hepsi birer kez yalardı bazen, şaka değil bu oyun hiç değil çok adil olurlardı bu paylaşımında. Bazıları da çekiştirirken yere düşüverirdi dondurma, karıncalar üşüşürdü o vakit dondurmaya çocuklar da yere çömelip pişmanlıkla bakarlardı çekiştirip düşürdükleri karıncalara yem ettikleri dondurmaya. Yoktu işte hepsi için dondurma parası yoksulluktan bunun adı şaka değil. Olmayınca olmuyordu işte beş kuruş, iyi paraydı o zaman beş kuruş, ödevler için beş dosya kâğıdı alırdın Hasan Berberden ya da okulun önünde ceviz satan adamdan, beş ceviz alabilirdin o parayla ben 1966-67 yıllarında ilkokula giderken. Bazen de yayla buzu satardı baharda bir adam:

-O da ne mi öyle? Buz işte bildiğim buz. Baharda dağların kuzey yamaçlarının kuytularındaki buzlaşmış, kristalleşmiş karları tehliz torbalarda eşeğinin üstünde getirir satardı bir adam:

-Yayla buzuuu geldi yayla buzuuuu,

-Her derde deva, diye bağırarak testere ile keser keser satardı. Benim annem aldırmazdı:

-Hasta olursun der, ama komşumuz Esmeye Nine bolca alır, tepsiye koyar üstüne de pekmez dökerdi ben de onun çocukları ve torunlarıyla yedim annem görmeden, güzeldi tadı o kalabalık içinde yendiğinden ama bazen de boğazımızı ağrıttırdı...

Ya işte bu küçük kasabanın, bu çıkmaz sokağının tek eğlenceliydi dondurmacının, yayla buzcunun gelmesi, ha bir de kışlık sinemada ve açık hava sinemasında gösterilecek filmleri tanıtmak için gelen çığırkan çocukların gelmesi ve avaz avaz tanıtması o hafta gösterilecek filmlerini. Biz çocuklar için seyrine doyum olmazdı bu işlerin.

Sinema ve filmleri sonra anlatacağım sadede gelelim, ne diyorduk dondurma diyorduk. Gel zaman git zaman, biz biraz büyüdük

kasabamız da tabi. Artık ilçemizde dondurma dükkânları açılmıştı, bunlardan biri de Roma Dondurmacısıydı. Aman Allah'ım o ne lezzetli dondurma yapış öyle o ne kibar ve sade, terbiyeli ve efendi dondurmacı öyle. Cümle âlem bir Sungurlu halkı onlardan almaya başlıyor dondurmayı. Roma dondurmacımız muhacir göçmeni bir aile; dede, baba, torun hepsi çalışıyor dükkânda maşallah, yine de yetiştiremiyorlar ilçeye dondurmayı. Her zaman tertemiz dükkânları ve hepsinin üstündeki önlükleri bembeyaz. Dondurmaları baldan tatlı, mis gibi süt kokuyor, kaliteyi hiç bozmuyorlar, çizgi ve mesafeleri muameleleri hep aynı, temiz, saygılı, edepli, helal olsun kazandıkları para, şimdi bile aynı yerde dükkânları yazın yine aldım gidince, dedeleri rahmetli olmuş üzuldüm, torunlar canla başla aynı işleri, esnafın böyle tutarlı ve ahlaklısı hep olsun ve artsın inşallah. Bitmez dondurma hikayeleri, bir keresinde de güzel bir Ankara gününde bütün kız kuzenler gün boyu bütün paramızla dondurma yemiş ve akşama hatta sabaha hiçbir şey yiyemeyecek denli mideyi bozmuştuk da yine de ağızımızdan tek laf alamamışlardı ne olduğuna dair, bir biz biliyorduk o yaz günü ne olduğunu bir de o kadar dondurmaya maruz kalan midelerimiz, günlerce düzelmedik ama olsun, oh canımıza değsin dondurmalar...

Yine yıllar yıllar geçti, köprülerin altından da çok sular aktı. Devir devran döndü öğretmen olarak gönderildiğim Almanya Nürnberg'deyim şimdi UntereBau Strasse de oturuyoruz. Sokağımızın parkında, hani şu hep kuşlara ve farelere ekmek simit attığım, ders çıkışı kafamı ve gönlümü dinlendirdiğim; HasdörferPlazt taki parkımızda. Bahar gelir gelmez akşamüzerleri İtalyan dondurmacı da gelir parka kampanasını çalarak küçük dolmuşuyla. Çocuklar duyunca hemen zilin sesine üşüşürler yine dondurmacının etrafına tıpkı bizim çocukluğumuzda dondurmacının tahta arabasına üşüştüğümüz gibi Ha kırk yıl önce ha kırk yıl sonra ne fark eder o zaman araba tahtadandı, şimdiki motorlu, satıcı yanık bir Anadolu delikanlısı Türk'tü, bu yaşlı bir İtalyan, yer Sungurlu Yıldız sokaktı, şimdi Nürnberg HasdörferPlatz, çocuklar Ayşe, Fatma Hüseyin Adem'di şimdi Aras, Ilgaz, Carmen, Alina, Selina Neo...ama dondurma hep dondurma çocuk da hep çocuk. Hala daha dondurmacının kampanasının sesi duyulur duyulmaz parkın her köşesindeki çocuklar "Eis Eis (ays ays) diyerek yıldırım gibi annesine koşuyor para istemeye, annesi:

- Ilgaz daha yeni yedin aysını diyor, yarı Türkçe yarı Almanca oluşturduğu karma diliyle ama Ilgaz çoktan alıp parayı koşuyor dondurma arabasının yanına. Bazen ben de katılıyorum bu cıvıltılı kalabalığa ellili yaşlarıma bakmadan daha bahar olmasına hastalanabileceğime bakmadan alıyorum dondurmanın çileklisini hem de. Bazen de yaşlı ve biraz pasaklı İtalyan sütle dondurmayı bir güzel mikserden geçirip sütlü çilekli dondurmalı içeceği koca bir bardağa koyup veriyor elime, içeceğini alıp otuyorsun parktaki oturağına hem Allahın kullarını seyrediyorsun sevgiyle hem de dondurmalı içeceğini yudumluyorsun keyifle. İşte yine bizim aksak Alman komşu geçiyor:

-Grüss Got diyor Bayern 'e has selamıyla ben

de ona diyorum, dün de zenci sevgilisi ve zenci çocukları olan Kendisi Rus ya da Romen olan kadının sevgilisi ya da fedaisi olan bizim Türk Dönerci genç, biraz karışık oldu değil mi? Kafanız karıştı. Burda bu işler hakikaten baya bi karışık da her neyse biz dondurmaya gelelim, bizim dönerci genç sevgilisinin zenci sevgilisinden olma çocuklarına dondurma alıyordu, benim de dondurmamı ödedi tüm itirazlarıma rağmen, bu da benden abla dedi ve dondurmamı ödedi. Galiba geçen gün ona verdiğim öğütler hoşuna gitmişti. Dönercide çalışmak zor ve yorucu üstelik parası da az diye dert yanıyordu:

-Türkiye'de reklam panosu ve tabela ustasıydım ne güzel işim vardı diye yakınmıştı.

-Aynı işi burada yap dedim

- Kursa gitmem Almanca öğrenmem gerekiyor yaşım geçti öğrenemem demişti.

- Olur mu? Dedim. Bak ben elli yaşında Almanca öğrendim sınavlara girdim de öyle geldim buralara, sen daha gençsin dedimdi de haklısın demişti. Elin adamı ülkesinde yaşayana dilini öğrenmeyi şart koşuyor ve her şeyi de belgelemeni istiyor neyse gelelim dondurmaya.

Çocuklar şimdi mutlu mutlu yalıyorlar zevkle masmavi olmuş dilleriyle dondurmalarını. Evet bu veletlerin hepsi bu mavi dondurmadan iştahla yiyor, morarmış boyalı dillerini de birbirlerine gösterip kıkırdaşarak. Bööök yemem vallahi her neyliyse o mavi dondurmayı. Ben ya çilekli dondurma yerim ya da kim bilir yine kısmet olur da gitmek Nürnberg 'e tramvaya binerim, şimdi gelir "Doku " dokuz numara" Dutzendteich" de inerim, "Gutmann Volksgarten" in cevizli dondurmasından yerim inşallah bir kez daha nasip olur da...Siz de gelir misiniz benimle?

Sazsızozan

ESKİ TAKVİMLER

Halil İbrahim ÖZDEMİR

Geçmiş zamanları çalıyor hüzün

/ Binbir serzeniş

Eski resimlere takılır gözün

/ Solar meneviş

Aldı bizden ruhu bitti sanatkar

/ Yok ahi derviş

Bir çınar yıkıldı devrildi gitti

/ Anlaşılmaz iş

Fikir hengömede kaldı kararsız

/ Çıkış ve iniş

Şiirde bahçivan Fuzuli varmış

/ Ne güller dermiş

Ve gözlerde gonca gülden gülüş yok

/ Yanış ve bitiş

En son özleyerek beklediğimiz

/ İlahi yetiş!

Geçmiş zamanları çalıyor hüzün

/ Binbir serzeniş

Eski takvimlere takılır gözün

/ Solar meneviş

KADER!

Güner DİNÇASLAN

Onu tanıdığım da henüz yirmili yaşların başındaydı. Dört oda ve bir mabeyinden oluşan evinin, mutfak ve kilerine iki basamakla inilen, tipik bir köy evinin taş fırının önünde, üzerinde kirli önlüğüyle bana, yorgun ama sevecen bakmıştı.

Yüzündeki elmacık kemikleri belirgindi, bu nedenle gözleri, göz kapaklarına gömülü, çekik görünüyordu. Dudakları iri, gülüşleri her zaman mahcuptu. Orta boyda, topluca vücuduna kırmızı yanakları çok yakışırdı. Elleri, kadın zarafetini uymayacak kadar iş örmekten bozulmuş, tırnakları şekilsizleşmişti. Yine de her haliyle benim için çok sevimliydi. Öyle ezik yaşamıştı ki, iş görmenin dışında ki her halin acemisiydi. Yaratılmış olmasını iş görmek üzere olduğuna kendi dâhil herkes öyle inanmışlardı ki, bir yerde rast gele oturması herkesin gözüne batardı.

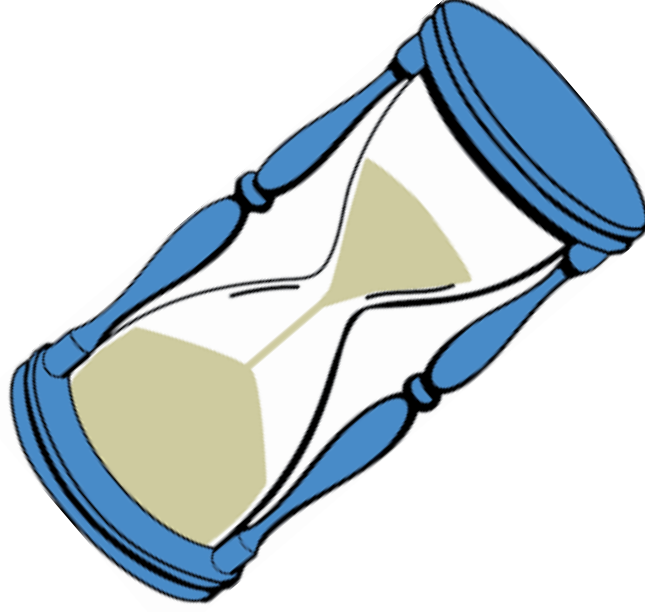
Evinin uzağında olan köy çeşmesinden suyu ağır adımlarla getirirdi. Dışarıya çıkabildiği, evinin bahçesinin dışındaki gidebildiği, daha doğrusu sorgulanmadan gidebildiği tek yer orasıydı. Köy çeşmesine gitmek yeni yerler keşfetmek kadar önemliydi onun için. Bakır su kapları pırıl pırıl parlardı. Koluna taktığında gelin edasında süzülür, köyün bütünü onu izliyormuş gibide mahcup yürürdü.

Elbet onunda hayalleri vardı. Beden olarak

köyünün dışına hiç çıkmamıştı da, hayali olarak dünyayı dolaşırdı. Dış dünyayla irtibatı benimle kurardı adeta. Onun nazarında ben her şeyi bilirdim ve her şeyi görmüştüm. Ne şanslıydım!

Hayalleri sınırsızdı. Bir gün yiğit bir delikanlı onu bulacaktı ve mutlaka bu köy çeşmesine giderken olacaktı. Onu görünce vurulacak, kolundan tuttuğu gibi hiç kimseyi dinlemeden alıp onu götürecekti. Kendini istemesi için hiç kimseyi devreye koymasını istemiyordu. Öyle bıkmışlığı vardı. Bu yiğit delikanlı elinden tutsun, onu öylece alıp götürsündü, başka bir isteği yoktu. Nereye gideceğinin bile bir önemi yoktu, yeter ki buradan kurtulsundu. Böyle düşünürdü de ardında bırakacağı yaşlı dedeciğine de bir türlü kıyamazdı. Zaten onu düşündüğü, ona vefa borçlu hissettiği için hayatını bu dört duvar içine gömülü yaşamaya mahkum etmişti.

Gençti. Güzel sayılırdı. Gerçi o kendini hiç beğenmezdi ama "Ne güzelsin" dediğinde de hoşlanır, hemencecik kırık aynasının karşısına geçip "Sahi mi, sahi mi?" diye durmadan sorardı. Ben bütün afacanlığımla onun en hassas olduğu dudaklarına takılır, dolgun dudaklarının ne kadar çarpıcı olduğunu söyledikçe, ayna karşısında dudaklarını şekilden şekile sokarak dakikalarca seyrederdi. Ben için için bunların hepsine gülerdim.

Ben afacan, o masum bir köylü kızı, yolumuz; evinin küçük balkonunda bir çay içimi, her yaz abla ziyaretinde çakışırdı. Okul yaz tatiline girince, birkaç haftalığına ablamın yanına gezmeye giderdim. O küçük köy bana göre değildi, her şeyimle orada sıkılırdım. Hayallerim bile orada tıkış tıkış olurdu. Nefes alabildiğim tek yer o köy kızının eviydi. Bilirdim ki o da beni sabırsızlıkla beklerdi. Ev işinin bittiği zamanlar, dedesinden ve dayısından saklayarak işlediği kanaviçeleri gösterir, bana da öğretirdi. Beyaz keten üzerine hayallerini işlerdi.

İşlediği kanaviçelerin isimleri bile vardı, “Bağ bozumu” “Gelin başı” “Bahtımın tacı” “Kır çiçeği” “Aşk sarmaşığı” gibi. O isimleri kendi koymuş gibi içtenlikle söylerken, ben kahkahalarla gülerdim. Gülerdim, çünkü öyle komik bulurdum ki, “Bunun neresi gelin başı” diye işlenmiş kanaviçeleri başıma dolardım, o biraz kızar, biraz benim halime gülerdi. Onun gülmesi çok enderdi ve ben bunu başarırdım. Bunu o küçük yaşında kavrayamazdım ama onu heyecanlandırdığımı, ardım sıra ben giderken, “Gitme!” veya “Ne zaman geleceksin?” diye sorarken, göz ışıltılarından bir şeyler sezirdim. Gittiğime üzülür, ne zaman geleceğimin sorgusunu durmadan sorardı. Benden mutlaka bir vakit söylememi isterdi. Ben de öylesine bir zaman söylerdim. Bütün muzurluğumla “Çay demlemezsene gelmem” diye tehdit bile savururdum. O yemimler ederdi, “Çayın sözümü olur, sen gel, ben yanına neler pişiririm” derdi.

Gerçekten çayın yanına çok güzel çörekler pişirirdi.

O güzel çörekleri nasıl pişirdiğine, nereden öğrendiğine önceleri pek takılmazdım. Her şeyi öyle sahiplenmiş yapardı ki; sanki doğduğunda bunları biliyormuş gibi gelirdi. Oysa yaşı pek büyük değildi. Onun yaşındakiler gezip tozarlarken, o bunları pişirmeyi öğrenmişti. Ardında ki dramı bilmediğimden, her şeyden habersiz güzel ekmeklerin ve çöreklerin keyfini çıkarırdım. O, hayatının güzelyönlerini gösterirdi hep, belki ona acımamı istemediğinden, belki, acındırma yaptığını sanacağımdan korktuğu için her neyse; arkadaşlığımıza bir zarar gelmesini istemiyordu, hayatının kötü hiçbir yanını sezdirmezdi.

Bir gün!

Bütün şımarıklığımla evlerinden içeriye birden bire daldım. Onu arıyordum. “Neredesin!” diye bağıryor, sesimle adeta onu çekiştiriyordum. Az önce yanımdan asık suratla geçen dayısının baş işaretleriyle, onun iki basamakla inilen mutfaklarında olduğunu anladım. Hızla oraya doğru yürüdüm. İçeriye öyle çabuk girdim ki, gözlerinde biriken yaşları silmesine bile fırsat bulamamıştı. Ben “Ne oldu?” diye merak ve korkuyla sordum. O, “Görmüyor musun, ekmek için fırın yakıyorum. Gözümü duman yaktı” dedi. Ben inanmış göründüm. Duman insanı hiçkirtmazdı. O basbayağı hiçkırıyordu.

O gün benim hiç neşem olmadı. Güleç yüzlü köy kızı bugün ağlamıştı. Hayatının güzel yönü, bugün zedelenmişti. Yaptığı işlere yardım etmek geldi içimden. Hiç itiraz etmedi. Sessizce her işi yaptık. Bana ekmek yapmayı ve fırın yakmayı öğreteceğine dair söz aldım. Ben heyecanlandım, o dedi ki, "Bunları öğrenip ne yapacaksın, ben öğrendim de ne oldu. Hayatım fırının ve ekmek teknesinin önünde geçiyor. Sen bunları öğrenme, boş ver" dedi. Ben öğreneceklerimin bir macera olmasını istiyordum. Fırında ekmek pişirerek hayatımı kazanmak veya hayatımın da öyle şekillenmesi niyetinde değildim. Ben şımarıklığın özentisinde, o mecburiyetin mahkûmuydu.

Ağlamıştı! Bu gerçeği aklımdan çıkaramıyordum. Onu tanıdığımdan beri hiç sormadığım soru ilk kez aklıma geldi. Sahi, onun annesi yok muydu? Onun annesi neredeydi? Bütün gün ve ertesi güne kadar bu soru etrafımda döndüm durdum. Bu soruyu ona mı sormalydim, yoksa başka birine mi? Bilemedim.

Ertesi gün onun yanına hiç gitmedim. Ne yapacağımı, daha doğrusu nasıl davranacağımı bilemediğimden, çevresinde dolandım durdum. Ona küsmeyi bile deneyecek kadar çaresizdim. Bir bahane bulmalı, ona küsmüş gibi yapmalıydım. O bunların hepsini biliyormuş gibi beni ağılın yanı başında diz çökmüş halde buldu ve "Hani fırın yakmayı öğrenecektin, seni yalancı, gel haydi fırını yakacağım sen de seyret" diyerek elimden tuttu ve

evine doğru götürdü. Benim iç çekişmelerimi hissetmişti. O her şeyin ustası olmuştu. Anne olmadan anaç olmuştu.

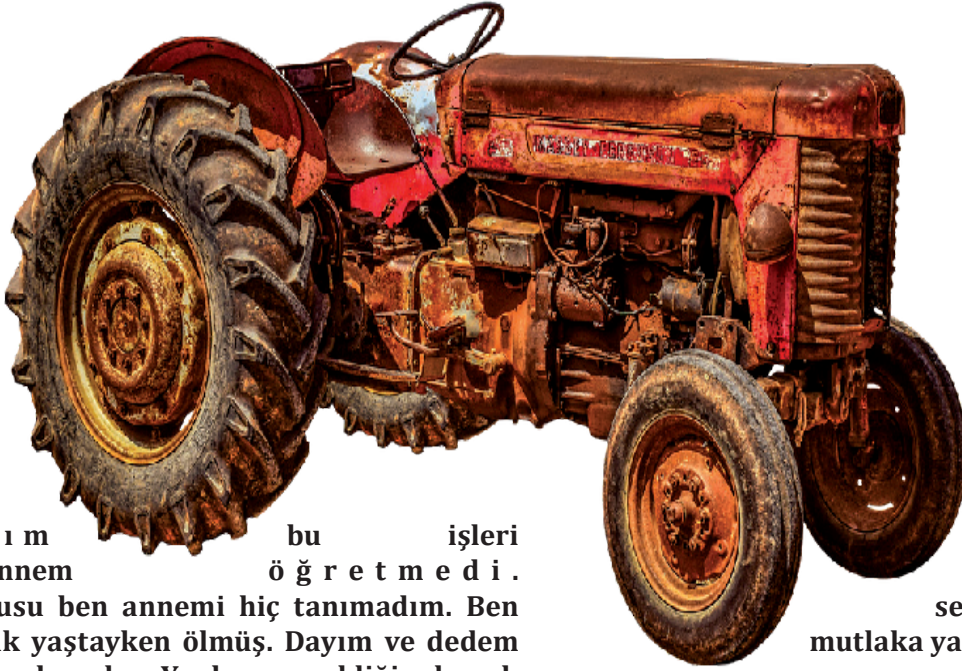
Evine doğru giderken konuşmadık, fırın için gerekli odunları kollarımın üzerine doldurdu. "Fırın yakmak önce odun toplamakla başlar" diye espriler yaptı. Ben çocuk aklımla bir çırpıda her şeyi unuttum, o da bunu istiyordu, bütün şen tavırlarıma eşlik etti.

Her şeyi ustaca yapması beni şaşırtıyordu. Hiçbir işin yabancısı değildi. Benim acemiliğim onu kahkahalara boğuyordu. Ellerime yapışan hamurları nasıl temizleyeceğimi öğretirken ben, her şeyin başı olacak o tılsımlı soruyu sordum. "Sen bunları kimden öğrendin? Bu kadar çok şeyi annen mi öğretti?" bu soru, yanan odunların çıtırtısını bastırdı, masum köylü kızın dudaklarına titreme yerleştirdi.

O aslında dünden beri gözleri dolu dolu böyle bir soru sorulsa da, içimi döksem diye bekliyordu. Dayısı onu ağlatmıştı. Birazda hani bana bir açıklama yapmak, bazı şeyleri konuşmak adına anlatmak istiyordu. Dedesi ve dayısıyla yaşıyordu. Onlara yük olmamak adına yaptığı işler yeterli görülmedikçe, dahası için zorlandıkça, böyle isyanlar edesi geliyordu.

"Dayım dün beni çok üzdü" diye söze başladı. Aslında çok iyi bir insan, bana sahip çıkmasa ben ne yapardım! Ama bazen o da çaresizlikten sıkılıp bana fazla yükleniyor. Ama olsun ben bunların hepsine alıştım.

Yaptığım bu işleri bana annem öğretmedi. Daha doğrusu ben annemi hiç tanımadım. Ben henüz çocuk yaşta ölmüş. Dayım ve dedem bana sahip çıkmışlar. Yanlarına geldiğimde çok küçüktüm. Dedem beni paltosunun içinde ısıtır, annemin kahırıyla da gözyaşı dökerdi. Aç açıkta kalmamam için her ikisi de çok çabalamışlar. Fakir insanlar, ama yürekleri zengin. Kendimi dayıma ve dedeme karşı sorumlu hissediyorum.” Bundan sonra uzun uzun, dedesini ne kadar çok sevdiğini, dayısının onun nasıl sahiplendiğini anlattı durdu. Sonra “Sana ilk ekmeğimi nasıl pişirdiğimi anlatayım mı?” diye sordu. Anlatılardan öyle etkilenmişim ki, kendi annemi birden bire özledim, ağlamaya başladım. Kendimi onun yerine koydum. O bir zamanlar çocuktu ve annesi yoktu, ne hazindi. İçim kabarmış hıçkırıklarımı durduramıyordum. Teselli etmek için yanıma oturdu, konuyu değiştirmek için çabalayıp durdu. Benim hiç iştahım kalmamıştı. Ama bir taraftan da hayatının her aşamasını merak ediyordum.

Gün boyu beni teselli etmek için uğraştı. Üzülüğüm için kendini suçlu hissediyordu. Hep gözlerime bakıyordu. Onun yanına bir daha gelmeyeceğim korkusuyla “Bir daha böyle şeyler anlatmayacağım üzülme” diyerek saçlarını okşuyordu. Oysa ben onu dinlemek, onun acısını bir nebze bölüşmek için can atıyordum. Ama bugün bundan fazlasını kaldıramazdım. Şimdi gidecektim, ama yarın ilk işim onunla bu konuları konuşmak olacaktı. Başımı ona yasladım ve “Bana yaşadıklarının hepsini anlat, hepsini duymak istiyorum” dedim. “Gerçekten mi?” diye kelimeleri sendeleyerek bana baktı. “Beni dinlemek istiyorsun ve benim derdime ortak mı

olmak istiyorsun?”
“Evet” dedim, “Hatta senin hayatını bir gün mutlaka yazacağım.”

Çocuktum, ama ilerisi için garip dileğimi keşfetmişim. Yazar olmak istiyordum! Onu yazmak da ne demektir! Her ikimizde buna heyecanlandık. O zamana kadar benim hiç böyle hayallerim yoktu. Onun da okuma yazması olmadığından böyle bir şeyi düşünmemişti, hayatını yazmak nereden çıkmıştı.

Ve bugün ben bir yazar oldum, işte onun hayatını gecikmeli olsa da yazıyorum. Ne garip bir tecelli ve ne garip bir duanın kabulü...

Ertesi gün dedesinin karyolasını düzeltirken konuşmaya başladı. Evlerine her girişimde gözüme çarpan ve dakikalarca seyrettiğim, birazda bu köy evine yakıştıramadığım görkemli aynadan başladı anlatmaya. Çerçevesi zarif işlemelerle kaplıydı, çok ağır olduğunu söylüyordu.

Dedesinin kız kardeşinin sarayda halayık olarak kaldığı ve azat edildiğinde de pirinç karyola ve bu ayna ile memleketine yollandığını anlattı. Yani büyük halanın derin izlerini yansıtıyordu bu oda. Nasıl bir halaydı, bunu düşünüyordum. Bahtsız, çilekeş veya saray asaleti yüklü bir nedime miydi? Bir ara, eteklerini sürüyerek bu odada dolaştığını hayallemişim.

Aynanın camı sırrını kaybettiğinden hiçbir şey göstermiyordu, ama güzel işlemeli çerçevesi göz alıyordu. Dedesinin karyolası ve bu ayna her ikisi de çok değerli olabilirmiş, böyle söylüyordu.

Böylece benim çocuk hayallerim saray koridorlarında dolaştırmaya başladı. Bu karyola ve aynaya derin manalar verip, hikayeler uydurmak istiyordum.

Karyolanın pirinç topuzlarını külle ovduğunda nasıl parladığından, aynayı oraya üç dört kişiyle asabildiklerinden, hepsinden söz ediyordu da, söz annesine gelince benim gözlerime bakıyordu. Yine ağlayacağımdan korkuyordu. Şimdiye kadar hep ben biliyordum ya, rollerimiz değişmişti, bundan sonra o bilecekti.

Onu şimdiye kadar uydurduğum yalanlarla öyle keyiflendirmiştim ki, 'Onların hepsi yalan' diyememiştim, hayallerini yıkmaya kıyamamıştım. Benim anlattıklarımın üzerine nasıl bir dünya kurduğunu bilemezdim ve o dünyayı yıkamazdım. Belki o da bütün anlattıklarımın yalan ve abartılı olduğunu biliyordu da öylesine dinliyordu. Onu şaşırtmak adına sorduklarına abartılı cevaplar buluyor, hayret dolu bakışlarını seyretmeyi seviyordum. Ama bugün o anlatacak, ben dinleyecektim, şaşırtma sırası ondaydı. Ve o benim gibi abartmalı, yani yalan söylemeyecek, her şeyi en çıplak haliyle anlatacaktı. Aslında onun her yanı öksüzdü ve hayatın yetim çocuğuydu o!

Öksüz ve yetimliği bulaşıcıydı sanki annesi de öksüz ve yetim büyümüş ve sıra kendine gelmişti, bundan sonra sıra kimdeydi...

Annesini hiç hatırlamadığından söz ediyordu. Hiç anne sevgisi tatmadığı için özlemi de canını

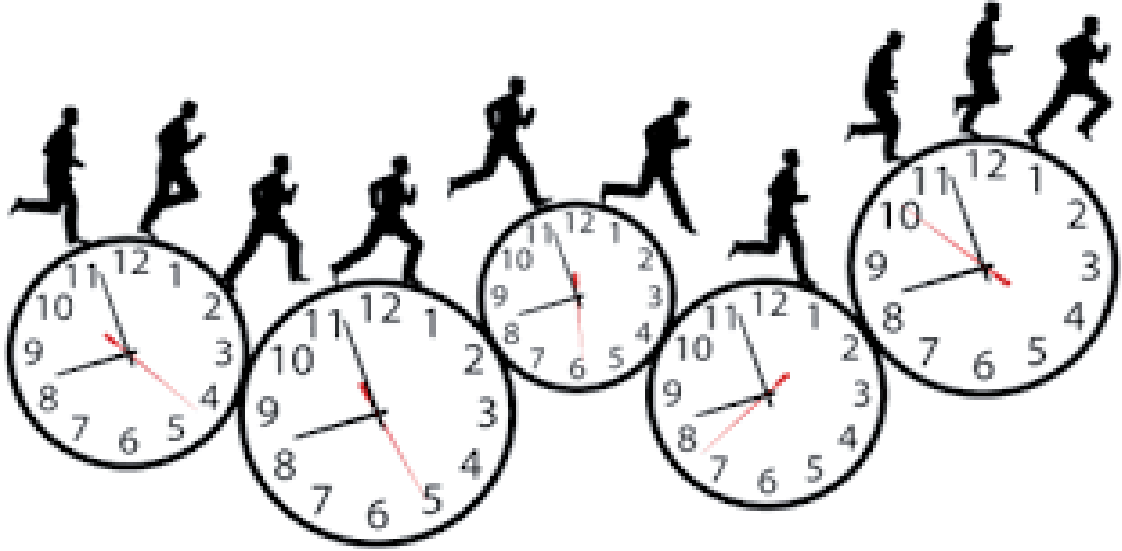
benim abarttığım kadar çok yakmıyordu. Anne ne demekti, bilmiyordu. Onun için komşu köy kadınları vardı. Onların eli altında büyümüşü. Banyosunu onlar yaptırmış, elbisesini onlar giydirmişti. Çocuksu korkularını onların telkiniyle yenmişti.

Her çocuk gibi karanlıktan korkarmış, illaki bir eteğe tutunma ihtiyacı duymış da işte o zaman yine komşu kadınlar yetişirlermiş. Taki, sekiz yaşına gelip dedesi ona "Kocaman kız oldun artık, yemeğimizi ve ekmeğimizi sen pişir " diye tembihleyinceye kadar. İlk kez tarlaya nasıl azık koyduğunu, bunu yaparken komşu teyzelerden azar işittiğini, tarlanın yolunu bilemediği için kaybolup insanları nasıl perişan ettiğini, kah gülerken, kah gözleri dolarak anlatıyordu. Sekiz yaşındaydı ve tarlaya azık hazırlaması isteniyordu.

Bir gün ekmek yapmak için ambara un almaya iniyor, ambar öyle derin ki, girdiği yerden bir türlü çıkamıyor. Saatlerce orada ağlıyor, gözyaşından yüzüne yapışan unlar hamur oluyor, yorgunluktan orada uyuya kalıyor. Dayısı ve dedesi onu bulmak için epey uğraşıyorlar. İlk ekmek yapma ve un alma macerası böyle başlıyor.

Artık büyümüş ya, ekmek yapması gerekiyor ya, yapmak zorunda. Gizliden komşu teyzeleri gözetliyor. Onların yaptığı her şeyi biliyor. Hamuru nasıl yoğurduklarına, ne kadar beklediklerine dikkat ediyor. Her şeyi belleğine yerleştiriyor ve un ambarının önüne geçiyor.

Öksüz ve yetimliği bulaşıcıydı sanki annesi de öksüz ve yetim büyümüş ve sıra kendine gelmişti, bundan sonra sıra kimdeydi...

Önce elekten unu elemesi lazım ama elek ve hamur teknesi birbirine uygun olmadığı için unların birçoğunu dışına taşıyor. İçi un dolu eleği kaldırmak ve sallayarak unun tekneye dökülmesini sağlamak başlı başına zor. Ve yere dökülen unları süpürmek bile başlı başına bir iş oluyor onun için. O pes etmiyor. “Mutlaka ekmeği pişirmeliyim” diye düşünüyor.

Gün boyu bir tekne unu eleyip ortaya zorlukla getiriyor. Ve macera bundan sonra başlıyor, suyu tekneye koyuyor koymasına da, komşu teyzeleri elleriyle yoğururken hamuru, o dirseklerine kadar teknenin içine batıyor. Hesap etmediği bir şey teyzelerin bedenleri ve kendinin ki oluyor. İçine düşse güçlükle çıkacağı ve yanına yaklaşırken de korktuğu ekmeğin teknesinde hamur yoğurmak, onun için macera olmanın ötesinde korkunç olmalı, diye düşünüyorum o ara.

O, bütün bunlara rağmen ekmeğin pişirmek zorunda hissediyor kendini. Ama bedeni öyle küçük ki! Dirseklerine kadar bulaşan hamurdan kurtulmak bir kabus oluyor, öyle yoruluyor ki, elleri hamurun içine batmış halde yorgunluktan uyuya kalıyor. Uzun süre onu görenler gülümseyerek bakıyorlar bu nedenle.

Hamur yoğurduğunu güya kimselere duyurmayacaktı, onun teknenin içinde hamura batmış şekilde uyuya kaldığını köyde duymayan kalmıyor. Gururu kırılıyor, işi inada bindiriyor. Birkaç denemeden sonra bir gün hamuru yoğurup ortaya getiriyor ve sıra fırını yakmaya geliyor. Onu da başarmak zorunda, eli yüzü karalara bulansa da akşama doğru birkaç ekmeği yakıp yok ettikten sonra, sonuç da nar gibi kızarmış

birkaç ekmeği dedesinin ve dayısının önüne koymayı başarıyor.

Ne mutluluk onun için. Önce inanmıyorlar, o yeminler ederek “Bunları ben pişirdim” diyor. Alacağı aferini hayalliyor, ancak, hayal kırıklığına uğruyor. Bir gün boyu uğraştığı ekmeğin yenip ortan kaldırılıyor da, bir kez bile başı okşanmıyor. Aferin denmiyor. İçeriyor ama o gün anlıyor ki, köy kadınının kaderi böyle, ‘Yapmak zorundasın hepsi bu.’ Köy kadını için bütün işler alınının yazgısıdır, başardığı işler için kimseler onları kutlamaz. Bu gerçeği kavramak onu olgunlaştırıyor.

O birden bire büyümüş ya, her iş ondan sonra onu bekliyor. İnek sağması lazım ama o çok korkuyor. Süt dolu kabı birkaç kere devirip, dedesinden azar üstüne azar işitince çaresizlikle her yolu deniyor. Hayat her zaman gülen yüzünü göstermemektedir. Dede, sevgisini; azarların ve kötü sözlerin ardına bayramlık elbiseler gibi ara sıra çıkarmak için saklamıştır.

İnek ve koyunlara korkarak yaklaşırsa da, onlarla konuşmayı deniyor ve konuşuyor. O an anlıyor ki, hayvanlardan konuştuklarına kendi dillerince karşılık alıyor. Onun korkarak yaklaşmasına en sakin hallerini takınarak karşılık veriyorlar. Böylece, hayvanları ve o, güzel birliktelik oluşturuyorlar. Ne zaman içi sıkılsa, konuşmak için ahıra hayvanlarının yanına koşuyor.

Onlarla konuşup rahatlıyor. Bazen onlara öyle dertleniyor ki, ağıtlarını nefes alışlarına ekliyor da öylece dağlara salıyor. Hayvanlarını dostları olarak görüyor.

Otlamaya giden dostlarının dönüşünü özlemle bekler oluyor. Sırdaşlık ediyorlar, bu garip köylü kızına.

Sütleri sağıyor da onları nasıl işleyeceğini, ne işi yarayacaklarını bilemiyor. Soba üzerinde koyduğu sütü birkaç kere taşıyıp yaktıktan, bunun için azarlandıktan sonra, artık süt pişirmenin de ustası oluyor. Ne garip; başardığı işler için aferin alamazken, yapamadıkları için defalarca azarlanmaktadır. Kader deyip geçiyor.

Uzun kış günlerinde yakılacak tezeklerin yapılıp içeriye alınmasından, kışlık erzakların yapılmasından, birden bire kendini sorumlu olarak buluyor. Öyle çabuk büyüyor ki kendi dahil bu büyüme hızını kimse takip edemiyor. İlk ekmeğinin ardından her şey hızla gelip belleğine yerleşiyor. Sabah ve akşam onun etrafında hızla dönmeye başlıyor. Gece ve gündüz birbirine ulalıymış gibi öyle tez gelip geçiyor ki, işleri bitirmek mümkün olmuyor. O, neden çok çalışmak zorunda, bunu bir türlü çözemiyor.

Fakir bir aile olmak onların kaderi olmaktan çıkıyor. Bu öksüz kız onların hanesine bereket getiriyor. Ahırda hayvanları çoğalıyor, ev de erzakları birikiyor. Bir düzen ve temizlik yerleşiyor eve. Yaşı çok küçük ama evin anası olup çıkıyor.

Evinin her yeri misler gibi tertemiz ve düzenli olması komşu kadınları imrendiriyor. Artık onunla yarışıp “ Onu ben yetiştirdim” demenin rekabetinde bile oluyorlar.

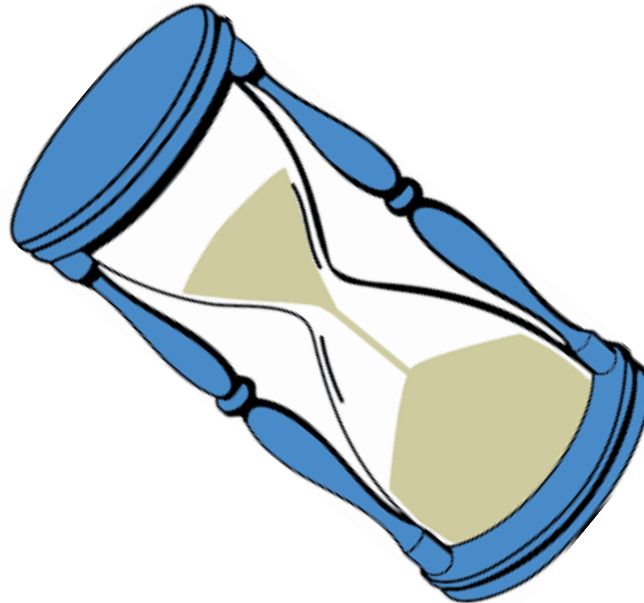
Annesinin övünemediği, annenin, yetiştiremediği bir genç kız evi çekip çeviriyor. Bundan sonra yapamadığı ev işleri tarihe karışıyor. Her işin ustası oluyor da, bahtını zorluyor. Dayısı evlenmek durumunda ve ona yardım edecek, dedesini emin ellere koyduktan sonra kendi kismetlerini bekleyecektir.

Gençlik hayalleri peşine düşüyor. Her ne kadar havai hiçbir düşüncem yok dese de, bu duygu arsız olduğundan ara sıra gelip onun gönül camını tıkırdatıyor. İlk kalp ağrısı olan bir delikanlıyla yolunu, dedesi ve dayısını bahane ederek ayırmak durumunda kalıyor. Onları yüz üstü bırakmayacağı için ilk ve tek gönül sızısı tarihe karışıyor.

Onun evlenişini seyretmek zorunda kaldığında, dünyası yıkılıyor ve öyle bir üzüntü yaşıyor ki, dünya zevklerini kendine haram kılıyor. Dünyaya kapalı, içine açık bir dünya kuruyor ve o dünyasına sorgusuz ve sualsiz bir tek beni alıyor. Yıllarını; dayısını evlendirip, dedesini rahat ettirmenin üzerine kuruyor. Kendi hayatını zamanın insafına bırakıyor.

Anlattıkları onunla benim arama görünmez bir sevgi bağı oluşturdu. Kimsenin bilmediği acılarını benimle paylaştı da, ben onları her hatırlayışımda boğazıma bir düğüm atıldı, ben o düğümü yutkunarak silmeye çalıştım.

Ben tahsil hayatımın telaşındayken o köylü kızla beraber birçok arkadaşı hafızamın tozlu raflarına kaldırmak zorunda kaldım. Kim bilir birçoğu için ben de aynı tozlu raflarda yer aldım. Hepimiz geçmişin içinde hatıra olarak kaldık.

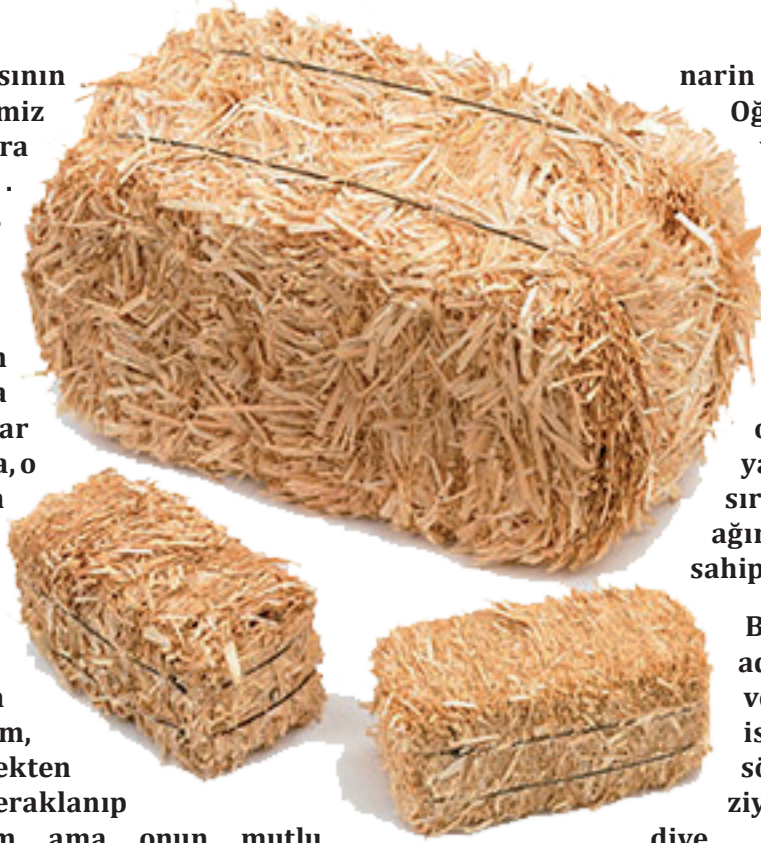

Hayat koşturmacasının içinde istemediğimiz yerlere ve ortamlara sürüklendi. Birbirimiz unuttuk. Hayat benim için öyle hızla dönmeye başladı ki, bazen ben bile kendi hızıma yetişemedim. Yazar olmak istemiştin ya, o yolun yolcusuydum da, o yolun engellerini aşmak hiç de kolay olmuyordu.

Yıllar içinde onun evlendiğini duydum, onun adına gerçekten çok sevindim. Meraklanıp peşine düşemedim ama onun mutlu olmasını giyabında çok diledim. Hayal ettiği bir evlilik yapmış mıydı acaba, tek düşüncem buydu.

Ve bir gün; karşı kaldırımdan bana doğru, el kol hareketi yaparak koşan biri beni durduruncaya kadar onu hiç görmedim. Bana doğru bağırarak koşan biriydi, ben şaşkınlıkla durup bekledim. Kırmızı yanakları allanmıştı. Heyecanla boynuma sarıldı. Durmadan beni öpüyordu. Onu tanımakta bayağı zorlandım. Genç kız ki halinden eser kalmamıştı. Çekik gözleri ferini yitirmiş, kırmızı yanakları soluklaşmıştı. Bana sarılırken titriyordu. Sanki yeniden onunla fırının karşısındaydık da, o bana gençlik heyecanlarını anlatıyordu. Birkaç dakikada yıllar öncesinin tadına, zevkine ulaşmıştı. Benimde aynı heyecanı duyup duymadığımı merak ettiğinden midir nedir, gözlerimin içine bakıp, orada kendinin heyecanını görmek istiyordu. Hayatın yorgun savaşçısı ben, şu an kendimi şöyle sorguluyorum; “Acaba onun beklediği samimiyeti verebildim mi?” Eskilerden gelen bu dost insana onun beklediği veya aynı heyecanla yaklaşabildim mi? Zamanı geri döndüremeyeceğime göre, keşkeler de bir işe yaramayacağına göre, tek tesellim onu kısa bir an da olsa mutlu etmiş olmak.

Yanında iki tane evladı vardı. “Kızım” diye ince,

narin bir çocuğu tanıştırdı. Oğlunu kucağıma verip sevdim. Heyecandan ikimizde ne konuşacağımızı şaşır mıştık. Yolumuz bu sefer benim dünyamda keşiyordu. Şehrin sokağı bir zamanlar onun uzağında, benim yakınımdaydı. Şimdi sıra bendeydi onu ben ağır layacaktım. Belki ona sahip çıkacaktım.

Bana ısrarla evinin adresini ve telefonunu verdi. Görüşmek istiyordu. Ben ona söz verdim “Mutlaka ziyaretine geleceğim” diye. O söz vermekten öte, kaybetmemek adına yeminler ettiriyordu. Beni kaybetmek istemiyordu. “Eski günlerden söz edelim, o günleri çok özledim” diyordu da, gözlerinden yansıyan garip telaşı anlayamıyordum. Bir şeyler söylemek istiyordu, çocukları yanında olduğu için kelimeleri boğazına düğümleniyordu.

Kızını gösterirken “Benim öksüz kaldığım yaşta” diye bir şey söyledi ama ben o an için ne demek istediğini anlamadım. “Neden bu örneği verdi ki,” diye düşündüm. Bunu ancak birkaç ay sonra onun kanserden öldüğünü duyunca anladım.

Bu nasıl bir kaderdi. Anne öksüz büyümüş, kızını öksüz bırakmış ve şimdi de o, kızını öksüz bırakarak gitmişti. Yüreğim yandı, kendimi vefasız olarak gördüm. Yapacak hiçbir şeyim yoktu, ama onun anısına bir şeyler yapma ihtiyacımdaydım. Ve yıllar önce ona verdiğim sözü hatırladım. “Senin hayatını yazacağım” demiştim. Ne bileyim böyle bir kederle beni baş başa bırakıp gideceğini. Hazin bir hikaye olup yazılacağını, kaderini paylaşan kızını yad edeceğimi, nereden bilebilirdim.

Öksüz annenin, öksüz yavrusunu arayıp bulma imkanım yok ama onun anısını böyle yaşatabileceğim umudu beni mutlu ediyor. Rahat uyu öksüzler sultanı.

İNSAN MADDİ VƏ MƏNƏVİ ZƏRURƏTDİR

Hikmet MELİKZADE

İyirmi birinci əsrdir. Cəmiyyətlər böyük dəyişikliklərlə üz-üzədir. Elm və texnikanın sürətli inkişafı insanları daha dərindən düşünməyə, mövcud hadisələrə yenidən nəzər salmağa vadar edir. Lakin problemlər bununla heç də tam həllini tapmır; tərəqqi sürətləndikcə bir fikrin digərində amortizasiyası artır

Fiziki və mənəvi cəhətcə möhkəm olması insanın müstəqil qərarlar verməsinə zəmin yaradır. İndira Qandi bəlkə də bu zəminə əsaslanaraq yazıb: «Ən böyük zərurət insanları sevməkdir». Bəs «sevmək» anlayışı cəmiyyət mühitində necə başa düşülür? Şübhəsiz, nəfsdən asılılıq, digər psixi təsirlər cəmiyyət və insan problemlərinin böyüməsinə yol açır deyə sevgi, onun xassə və xüsusiyyətləri tam təzahür edə bilmir.

Bir atalar sözündə deyilir: «Yaşamağına yaşa, lakin sərvət də yığ». Əslində, atalar yaşam dövründə elm, bilik, dünyagörüşü, insanlıq əldə etməyi tövsiyə edir, sərvət dedikdə də məhz bu ali kateqoriyalar nəzərdə tutulur. Ancaq insanların çoxu mal, mülk, pul, qiymətli əşyalar əldə etmək naminə bütün çirkin vasitələrə əl atmağa hazırdırlar. Bu, nəfsi asılılıqdır. Nəfsin hakim olduğu cəmiyyətlərdə sevgi ikinci dərəcəli (bəlkə də üçüncü, dördüncü, beşinci və daha çox) məsələdir. Lakin inanmağımız gəlmir ki, nəfs fikirlə təsəvvür arasında dəqiq sərhəd qoya bilsin.

Karl Marksdan bir sitat: «Şöhrətpərəst (nəfsgir) adam elə adamdır ki, o, bir dəqiqəlik müvəffəqiyyət və ya bir günlük şöhrət əldən gedər deyə hədsiz narahat olur. Belə adam adətən, adamları kompromislərdən saxlayan ən sadə mənəvi taktları itirir». Belə düşünək ki, intellektual səviyyənin yüksəlməsi üçün fiziki və emosional imkanlar enməlidir. Əslində,

düzgün olmayan hər hansı bir nöqtəyi-nəzər mütləq mənada bir heçdir...

«Özgə səadətinə zor edənlərə, onu tanıyanlara, insanlıq və təbiətlə düşmənçəsinə üz-üzə duranlara həyatda yer yoxdur». İlk baxışda, adama elə gəlir ki, bütün cəmiyyətlər öz işini bu prinsip üzərində qurur. Əsl həqiqətdə isə, zor tətbiq edənlər mütləq hakim qismində çıxış edirlər. Doğru danışan, düzlüyü sevən insanlar zülmə məhkumdurlar. 54 il Fransanın kralı olmuş on dördüncü Lüdovikin məşhur bir fikri də bunu təsdiqləyir: «Dövlət Mənəm!!!»

Hansı cəmiyyətlərdə ki, insanların vətəndaş səviyyəsi emosional səviyyəsindən aşağıdır, orada əqli inkişaf sürətdən qalır. İnsan sosial mahiyyət daşdığı üçün onun həyatı təminatı fiziki gücü ilə bərabər nisbətdə olmalıdır. Əks təqdirdə, həyatı momentlərin nisbəti pozulur, insan onu çətinliklərlə üz-üzə qoyan problemlərin təsirini bu və ya digər dərəcədə hiss edir. Yəni mənəvi rahatlığı olmayan insan cəmiyyətlə uyğunlaşa bilmir. Bu problemin qlobal xarakter daşdığı şübhəsizdir. Dünya yaranandan insanlar «təbəqələşmə» və «cəbhələşmə» anlayışlarına ciddi meyli edirlər. Bu cəhd həyatın dəyərlər sistemini pozur. Nəticədə, insan öz mahiyyətinə vara bilmir, təbiətə və cəmiyyətə qarşı etinasız olur. Diqqət yetirək: min illərdir dövlətlər dövlətlərə, cəmiyyətlər cəmiyyətlərə qarşıdır, dünyanın əksər nöqtələrində insanlar tələf olur, dağıdıcı zəlzələlər, güclü daşqın və qasırğalar, sağalmaz xəstəliklər və s. canlı həyatı məhvə sürükləyir. İnsan isə bu və digər hallarda təbiəti, sonra da Allahı məzəmmət edir. Son illər də dünyada misli görünməmiş faciələr baş verir. Bu, ona dəlalət edir ki, insanın təbiət və Allahla təması pozulub.

Bilirik m ö v c u d ki, insanların o l d u ğ u , yaşadığı və fəaliyyət g ö s t ə r d i y i həyat müxtəlif münasibətlərlə əlaqə və keçiddə emosional təsiri artırır. Bəşəri düşüncə isə İlahi sevgini müqəddəs məcradan çıxarır, onu adi hissə (ehtirasa) çevirir. Sevgi İlahi anlamındadır, insan təfəkkürü onu şəhvət qutusuna salır, əsl mahiyyət itir və bu, nəticə etibarilə yanlış etiqada zəmin yaradır. İnsan zəkası İlahi parametrləri sistemə salmaqda acizdir. Sadəcə o, şəhvət və ehtirası həqiqi sevgi ilə qarışıq salır. Məhz bu qarışıqlıq cəmiyyətlərdə çaşqınlıq yaradır.

Böyük Ruminin təbirincə, «sevgi və kimsənin halına acıma insanlıq vəsfidir; hiddət və şəhvət isə heyvanlıq». Əgər cəmiyyətlər anlasaydı ki, sevgi insanlıq vəsfidir, insanın başa düşdüyü tərz deyil, o zaman əməlini ehtirasdan doğan çirkin niyyətlərə yönəltməzdi.

Necə ki, əsl gözəllik surətdə deyil, ağıl və kamalda, əxlaq və sağlam düşüncədədir, sevgi də eləcə, ağılın təməlinə, gerçəyin atmosferində, ürəyin mərkəz xəttində cərəyan edən Allah xofundadır. İnsanın nəfsini heç bir qanun tənzimləyə bilməz. Şeytanın hakim olduğu dünyada bu, mümkünsüzdür. İstər hissi qavrayış, istərsə də intellektual dərk etmə insanın dəyişkən xarakterli olduğunu təsdiqləyir. Dəyişkən xarakterlə dəyişməzliyə zəmin yaratmaq da mümkün olmur.

Maddiyyatsızlıq üzündən mənən sınmaq da insanın yaşam faciəsidir. Mənən sınan, əyilən insanın (fərdin) şikəst, zəlil adamlardan fərqi yoxdur. Təəssüf ki, təkamül insan həyatında daim baş verən proses olsa da, bu mexanizm fərdlərin sosial həyatında fiziki imkanları azaldır. Bu mexanizmin şkalasında mənfiyə doğru azalma böyük faciələrə zəmin yaradır. Əbəs yerə deyil ki, fəlsəfədə də insanın sosial nöqsanlarını onun qarşısızalmaz bioloji keyfiyyətləri ilə izah edirlər.

İnsanın mənəvi dünyası ictimai həyatının inikasıdır. Mənəviyyət bu dövr üçün praktik fəaliyyət mexanizm iola bilmir. Əgər belə olmasaydı, varlı təbəqə sosial sıxıntıda çabalayan zümrəyə əl uzadardı.

Gündəlik həyatımızda sosial çətinliklərin fəsadlarını çox müşahidə edirik. Məsələn, imkansız adamlar sosial sıxıntı üzündən toya çağırılmaz, hər hansı bir iş (və ya xahiş) üçün günlərlə idarə və müəssisələrə ayaq döyür, qapısını döyən uğurun mahiyyətinə vara bilmir.

Yaxud get-gedə sosial sıxıntılara mübtəla olmuş adamlara inam, etibar itir. Əgər kasıb bir insana geriyyə qaytara bilməyəcək deyə borca pul vermirlərsə, bu, çox şeyin sonu deməkdir. Bu, insanla sosial mühitin qarşılıqlı təsirində meydana çıxan sosial ünsürün doğurduğu nəticədir.

İnsanın xassələri və hərəkətləri sosial keçiddə bir neçə qütblüdür. Bioloji cəhətdən özünə (Yer qatına) məxsus insan ruhi cəhətdən Allaha məxsusdur. Bu amil bir-biri ilə dialektik vəhdət təşkil etməsə də, insanın sosial mahiyyətində bu amilin keçidi (qütbü) birləşir. Milyon illərdir bu birləşmə ictimai düşüncələrdə şübhə lə təzahür edir.

İntellektual və iradi keyfiyyətlər insanın sosial mahiyyətini açmır. Bəlkə də sosial mahiyyət mürəkkəb keçidli iqtisadi sferadır; Onun psixi səciyyəsi mövcud ictimai münasibətlər fonunda fikir sərgiləmir. Lakin hər bir insan fərd olaraq özünəməxsus sosial reallığa malikdir. Cəmiyyət üzvlərindən birinin yüksək digərinin aşağı mərtəbədə dayanması həyat qanunlarının düzgün yazılmaması ilə şərtlənir.

İnsanın nisbi xarakterində dürüst məntiq axtarmağa lüzum yoxdur. Çünki həyati zərurətlər subyektin obyektə yerini çox dəqiq müəyyən edir.

Həyati paradigma da ictimai səciyyədə bir neçə keçidlidir. Lakin paradigmal xüsusiyyətlər çox vaxt zamanın yeni inkişaf meyllərini özündə xarakterizə edə bilmir. Bu da ictimai təsirlə həyati aspektdə təzahür edən qarışıq-realist formalizmin ikili dinamikasıdır.

İnsan məkan əhatəsində fəhmə arxalanır. Məkandan kənarda fəhm insana aid deyil. Kamil qüdsiyyət məkandan kənarda hakimi-şərtdir. Burada hər şey ruhun təqdisi ilə baş verir. Cəmiyyətlər bu amili həyati meyar kimi səciyyələndirməyə cəhd etməkdənsə, yad, qarışıq münasibətlərə daha çox üstünlük verirlər. Və

nəhayətdə insanın varlığı dünyanın mahiyyət qatını açmırsa, demək bəşəri geriləmə sürətlənib.

Dünya düzəni əsrlərin sınağından çıxmış həqiqətlərin nizamı ilə pərvəriş tapır. Ağillı başlar gerçəyi daha dürüst qavrayır. Zorla ağıln mübarizəsi bu dürüstlükdən aşağı qata enir. Ağıl zaman-zaman hissi idrakda zordan ucada olub.

Antik dövrdə insanlar Zevsə, Apollona, Afroditaya da Allah deyiblər. Bu, bütəsitayış yaratmaqla, həm də ifrat aludəçiliyə maraqları artırır.

Hürufi təlimində də insan Allah hesab edilib. Fərq odur ki, hürufçilikdə insanın insana səcdəsi mütləq tələb kimi məna kəsb edib. Bu qarışıq məqamı dahi Nəsimi qəzəllərinin birində belə ifadə edib:

Hər kim ki, adəməzədir, etməzsə insana sücud,

Surətdə Adəm, məənədə şeytan gedər, şeytan gedər.

M. Veber və onun tərəfdarları isə hesab ediblər ki, insan sosial münasibətlərin ansamblıdır. Aristotel də insanı fəvqəladə hadisə adlandırır.

Y ə q i n l i k xüsusunda insan və yaşam eyni müstəvidə qərar tutur. Lakin maddi çətinlik, ehtiyac və digər qeyri-həyati məziyyətlər kasıb fərdin həyat burulğanında daha aktiv şəkildə maneə edir. Yəni kasıb fərd (yaxud sosial qrup) öz mədəniyyətindən sıxışdırılıb çıxarılır - qeyri-sosial ünsürə çevrilir. Düşünəndəki, insan həyatının əsası ictimai istehsalıdır, o zaman K.Marksın fikirlərinə haqq qazandırırıq: «Hansı proporsiyada ictimai sərvət artırsa, yəni kapital yığılı baş verirsə. Yoxsul kütlənin vəziyyəti həmin proporsiyada pisləşir». Doğrudan da cəmiyyətlərin milli gəlirində yoxsul təbəqənin payının azalması onun nisbi yoxsulluğunu sürətləndirir. Və yoxsulluğun sosial mənada artması cəmiyyətin məhvidir.

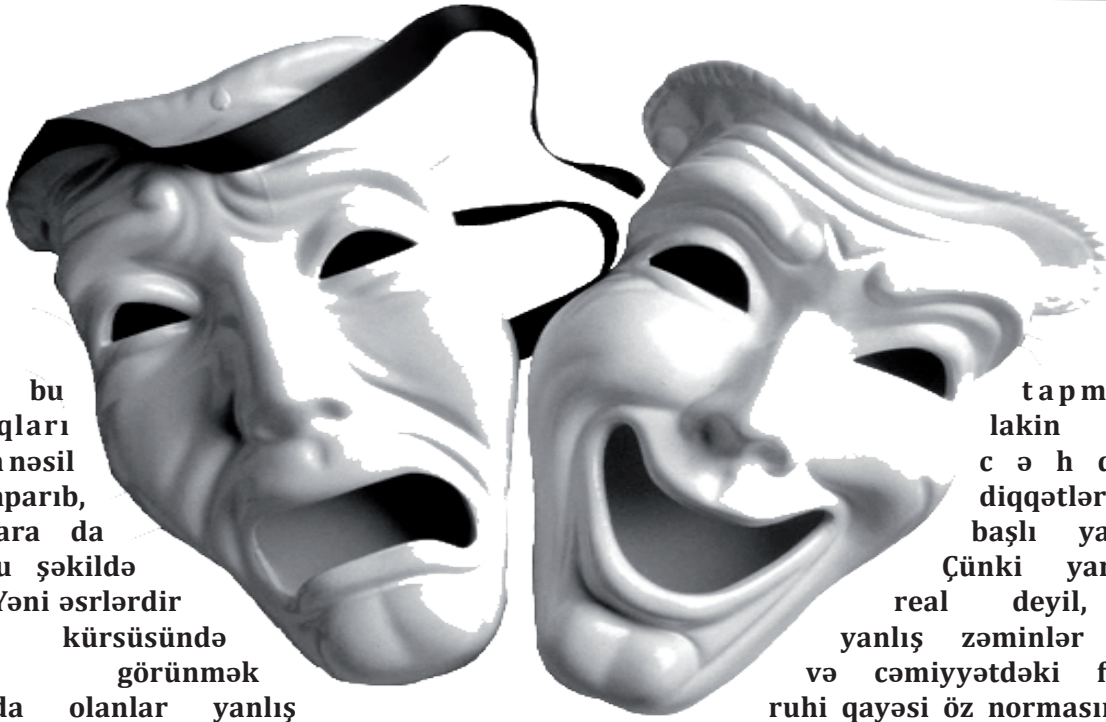
Ağıl, siyasət və iqtisadi güc bir-biri ilə qol-boyun olanda ölkə basılmaz qalaya çevrilir. Yeni əsrin başlanğıcında iqtisadi gücü aqlın deyil, siyasətin idarə etməsi işıqlı gələcəyə zəmanət vermir. Bəs nə etməli?

Başı çətin anlaşılan işlərə qoşmaq o başın üzərinə zülm çevirmək anlamı kəsb edir. Tarix boyu nə qədər belə başlar kəsilib. Bəlkə zülmün acısından bir nəticə çıxaraq? Çünki zaman coğrafiyasında cəmiyyət bucaqları müxtəlif paralellərdə yerləşir; bəzən ictimai miqyasları bu səmtlərdə tapmaq müşkülə çevrilir, o mənada ki, sistem zəruriliyi həyat panoramında müəyyən oblast cıza bilmir... Lakin zəruri-meteohəssaslıq öz dinamik əhatəsini tapmağa müvəffəq olanda, sistem zəruriliyi də bir fakt olaraq özünü qabardır. Belə halda da zamanın həyatla nisbətini ədəbi paralellərdə tapırıq.

İlahi fikrin ruhi çəkisini məzmun, mənə, ruhsal çalar, dolu - yığcam deyim və bir az da eyham müəyyən edir; ictimai-fəlsəfi çəkisini

isə subyektiv meyllər. İstənilən subyektə öz yerini görməyi bacaran insanın zahiri qatında hər iki istiqamətin proyeksiyasını görmək mümkündür. Əminik ki, həyat gerçəklərində diqqət çəkən bəşəri ruhsallıq da bu prosedur sistemin bir təzahürüdür. Çünki sözə varid olmaq şansını əldən verməyən insanlar zahirlə batində eyni məntiq axtarırlar.

Əslində, zamanın təsir gücü ilə dəyişən meyllər insan fikrinin mahiyyətini açır. İnsanın tale gerçəklərinə çəkdiyi rəng bir fizioloji çalar deyil; həyat (bu sferada) bəzən geriliyə də cəhd göstərir, yanlış düşüncələrdəki ruhi-fəlsəfi təzahürlərə fərqli enmələr edir, keçici-dəyişən hisslərə düşmə anını müasir tempə sıxışdırmağa çalışır. Dürüst məntiqə əsaslanma da bu reallığın həyat izharları ilə sıx əlaqəlidir. Bu mənada yanlış cəhdlər insan düşüncəsinin ictimai təcəssümüdür. Yaşamın süjet xəttindəki ümidə yaxınlıq, iman-inam çək-çeviri, Allah fikrinin sürreal proses kimi təşviqi, ruhi fikrin iç və çöl yanaşmaları, məqsədlərin bütöv bir cığıra ötürülməsi, həmçinin gerçək müdaxilə etarı fəlsəfi ovqatlıdır; həyat bu sistemdə ikinci nüansdır. Bir halda ki, insanlar bu keçiddə həyat üçün vacib çox şey axtarırlar, o zaman gerçəkləri məqsədsiz şəkllə salmaq yolverilməzdir. Əlbəttə insanın şüurüstü aspektlərində ruhsal fikirlər özündə bir neçə səbəb, bir neçə mənə birləşdirir. Bu müstəvidə insan düşüncəsinin yürütdüyü məsələlər gerçək proseslər ola bilməz. Bizim əxz etdiyimiz məntiqin əsas məğzi bu məqsədin bir istiqaməti kimi səciyyəyələnə bilər. Əslində, vizual görünüş təkə baxışsızgallama kəsb etmir, həm də xəyalyaratma israrlıdır. Buna görə fəlsəfi təfəkkür zaman-zaman yalançı hissi qavramalara ifrat aludəçilik yaradıb. Etiraf edək ki, son illər də bu proses özünün yanlış təsiri ilə diqqət çəkir. Fəqət, əsrlərdir bu yanlışlıqlara kimsə düzəliş vermir.

Əksinə, bu yanlışlıqları hər gələnlə nəsillə özünü aparıb, sonrakılara da məhz bu şəkildə ötürüb. Yəni əsrlərdir şöhrət kürsüsündə böyük görünmək iddiasında olanlar yanlış cəhdlərdən sui-istifadədə «usta»dırlar. Düzdür, hələlik bəşəriyyətin çox faizi bu «yenilikçi söz xırdaçıları»nın yanlış mənalara uymağa qadir, lakin unutmaq ki, yalançı hay-küy gerçək səssəlmədə bir heçdir.

İnsanın nisbi xarakterində dürüst məntiq axtarmağa lüzum yoxdur. Çünki həyatı zərurətlər subyektin obyektə yerini çox dəqiq müəyyən edir. Əbəs yerə deyil ki, vizual görünüşə aldanmaq mənənin sarsıntı keçirməyə kifayət edir. Açıq, mənənin sınıma da bəzən bu proses səbəb olur. Daxili aspektləri xarici körkəmə mütabiq əks etdirməyi bacaranlar mənənin sarsıntı keçirməkdən yaxa qurtara bilirlər. Lakin mənənin sınıma məruz insan həyat və yaşam arasında sadəcə əzilmə anı yaşayır, ona təsir edən sıxıcı hallara könül alışdırma bilmir.

Mənənin alçalma da ruhən sınımanı əks etdirir. Həyatın tələblərinə əməlsiz müdaxilədə fəal görünənlər bilməlidirlər ki, ruhən əzilən fərdin mənəvi dünyasına təcavüz etmək onun hissi zərurətində problem doğurmaqla şərtlənir. Bu situasiya cəmiyyətin yüksəlmə tempini azaldır, inkişafa zəmin yaradan halları sürətdən salır.

Elə hələləsinə yöndəmsiz yanaşmaya mübtəlalıq da iddiadan başqa bir şey deyil. Çünki insan Allah fikrinin nurlu çöhrəsində həmişə düşündürən bir fəhm görüb. Biz bu fəhmin təməlini öz cəhdlərimizlə bərkitmək marağındayıq...

Sözsüz ki, Allah fikri öz ruhi təsiri ilə miqyas

tapmalıdır; lakin yanlış cəhdlər diqqətləri əməlli-başlı yayındırır. Çünki yanlışlıqlar real deyil, məhz yanlış zəminlər yaradır və cəmiyyətdəki fikirlərin ruhi qayəsi öz normasına qalxa bilmir.

Aydın dillə ifadə edilən fikir, ictimai yanaşmalarda öz dürüstlüyünü itirib, nəsildən-nəsilə keçib. Belə deyək, dövrə uyğun təfsirə uğrayıb, mənasındakı qayə, ictimai həssaslıq və bu zəmində ehtiva edən reallıq uyğunsuzluğa düşər olub.

Azacıq bir zaman intervalında zərrədən cimdik boyda vadi, sonra da ətəkli dərə olmaq çoxlarının arzusudur. Lakin bu xoşbəxtlik hər kəsə nəsim olmur. Düşünürük ki, İnsan-Tanrı mövzusunda müxtəlif çək-çevirlərə məruz qalanlar da İslam varlığı üçün böyük bir məqsəd aşılamaq istəyiblər.

Yenilikçi ruha sirayət etmək fəal cəhdlərə zəmin yarada bilər. Biz özümüzün ruhi-insançı xarakterimizlə bu çək-çevirlərə müasir rəng qatmaqda israrlıyıq. Bu israr bizim Allah sevgimizdə təcəllə edən dürüst məntiqimizdir.

Problemi qabartmaq hissi hansısa xoşagəlməz zərurətlərdən boy verir. Yanlış təsəvvürlərə əsaslanan ictimai tənqid bu zaman heç bir məna kəsb etmir. Buna görə də ağıllı insan çatışmazlığa zəmin yaradan halları əvvəlcə yüz ölçür, sonra bir biçir.

İndi necə düşünməyə ki, ya insanlıq ölüb, ya da pul cəmiyyətləri öz əsarəti altına alıb. Hətta vəziyyət o qədər ciddidir ki, vicdan öz kəsərini itirmək təhlükəsi ilə üz-üzədir (bəlkə də itirib).

"GENÇLİK GELECEĞİMİZDİR"

Prof. Dr. Seyit Mehmet ŞEN

Röportaj:

Reyhan DAĞ- Sefa ALPTEKİN

Gençler!

“Bir mü’minin diğer mü’min kardeşlerine karşı ilgisi, birbirini bağlayıp destekleyen bir binanın tuğlaları gibidir.”

“Mü’minler birbirlerini sevmekte, birbirlerine acımakta ve birbirlerini korumakta bir vücuda benzerler...”

Bu, iki Peygamber(sav) sözünü niye mi yazdım?

Toplumdaki asıl sıkıntımızın, bir binayı oluşturan tuğlalar olarak, zayıf tuğla oluşumuzdan kaynaklandığını belirtmek için...

Oyamız, boyamız, şeklimiz, şemalimiz, görünüşümüz gayet iyidir.

Niye gayet iyidir? Çünkü tuğlaya suret güzelliğini vermek için her şeyi yapmışız da...

Fakat tuğlaya suret güzelliğini vermek için yapılması gerekenleri yapmamışız...

Dikkat edin!

Yapılması gerekenleri diyorum...

Bu elbet hiç yapmamak değildir.

Bu yapılması gerekenleri yeteri kadar yapmamaktır...

Bu bakımdan yapılacak ilk şey:

Tuğlayı sağlamlaştırmak olmalıdır...

...

Benim ilke olarak üzerinde durduğum okuma:

Sureti yani şekli, görünüşü değil

Sireti yani ahlâkı, hâli güzelleştirecek okumalardır...

Bu da mutlaka Kur’anla başlar.

Ve mutlaka sünnetle devam eder.

Eğer Müslüman Kur’an ve Sünneti hakkıyla okusa,

Okuduklarını hazmetse Kur’anla ve Sünnetle ahlaklanır

Ve toplumda kesinlikle sıkıntı olmaz.

(Prof. Dr. Seyit Mehmet ŞEN “Gençlik Geleceğimizdir” Kitabı Syf 112-113)

Şu anki gençlik hakkındaki düşünce ve kaygılarınız nelerdir?

Çok zor sordun, gerçekten çok zor sordun. Benim tabii yapı olarak kaygım yok! Yani ne gençlikten ne milletten ne de milletin geleceğinden bir kaygım yok. Çünkü ben, sıranın bu millete geldiğine inanan birisiyim; ne olursa olsun sıra bu millete geldi. Cihan Devleti'ne doğru gidiyoruz. Çok eskiden rektörlüğüm sırasında bana derlerdi ki; "sana sıkıntı yok." Kimisi bu kervana şimdi katılır ya da daha sonra katılır.

Gençliği sadece sosyal medyada görüyoruz. Sosyal medya yeni başlarken şöyle söyledim: "Bu internet Türkiye'nin çehresini değiştirecek." Tabii bu medya da -insanı değiştiriyor ama sonunda sular akacak ve mecrasını bulacak. Daha sonra da deryaya bağlanacak. Dolayısıyla bir endişem yok! Elbette ki gençlikte bizim düşünmediğimiz gibi düşünen, bizim yaşamadığımız gibi yaşayanlar; özellikle İslami anlamda kaybolan bazı şeyler var. Geçenlerde birisi bir röportaj yayınlıyor; gençlere sormuşlar ve hiçbirinden doğru düzgün cevap alamamışlar. Dedim ki bunlar

yayınlanmaz -yayınlanmamalı-. Yaparsınız anket falan ama, bunu bir marifetmiş gibi göstererek gençliğin kusurunu, noksanını öyle ortaya koyamazsınız, her türlü kayıplara rağmen.

Kayıp olmaması mümkün değil zaten. Hepimiz için. Kkendi nefsim söyleydim; ne talebelikteki Seyit'im ne Erzurum'daki gençlerle sohbet ettiğim zamanki Seyit'im. Hepimizde kayıp var; bunu görüyoruz...

-Şimdi şu an- çok güzel bir şey aklıma geldi: Abdurrahman af hazretleri vardır. Aşar'ül *Beşer'den on kişi sayar cennetlik diye, Allah'ın Resulü. Abdurrahman af hazretleri bir gün, oğlunun sofrasında iftarı beklerken önündeki nimeti görünce ağlamaya başlar. Oğlu 'niye ağlıyorsun baba' diye sorunca, Abdurrahman af hazretleri der ki: "Benden hayırlı olan Musab bin Uzeyir öldü, o benden hayırlı ama bunları görmedi." Bir sahabeyi daha söyler; "O da benden hayırlı idi ama bunları görmedi." Dolayısıyla bu zamanki nimetler dünkülerden fazla. Yani nimetlerin karşısında kayba uğramamak mümkün değil. Biz Erzurum'a bazı ziyaretlere giderdik. Bir Renault'da altı yedi kişi giderdik, Erzurum'dan Kayseri'ye. Renault'ya altı yedi kişi nasıl sığarsın? Ama sığdık işte! Arka dört, ön üç; öyle giderdik. Şimdi bakıyorsun; -diyelim ki evlatla torunlar geliyor-; arabanın arkası iki kişiye dar geliyor.

Eskiden gönüller genişti diyebilir miyiz?

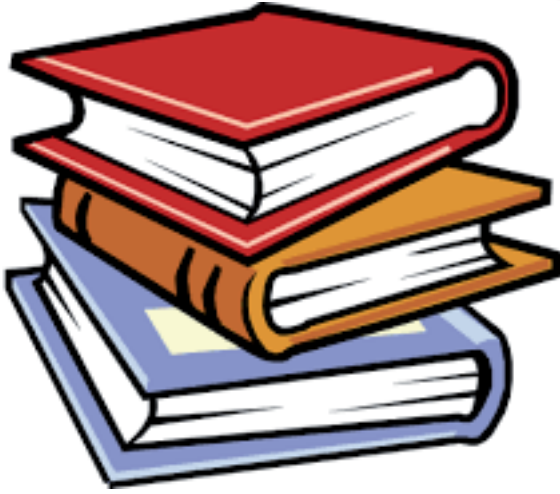
Tabii; gönüller genişti. Şöyle söyleyeyim: “Eskiden dünyamız küçüktü, ahretimiz büyüktü; şimdi dünyamız büyüdü, ahretimiz küçüldü.” Onun için, Kur’an’da Allah’a inançtan sonra en önemli inanç, ahiret inancıdır. Peygambere iman, meleklerle iman... Hani altı tane sayıyoruz ya! Hesap gününe inanmak, en önemli şeydir Kur’an’da.

O yüzden beraber geçer, Kur’an’da; “Allah’a ve ahirete inanırlar.” diye. Çünkü Allah Resulüne itiraz eden müşrikler de; “Biz öldükten sonra dirilecek miyiz?” diye sorarlar. Ahiret olmadığını düşünsenize bir, hesap yok ki! Peygambere inan inanma; Kuran’a inan inanma; meleklerle inan inanma... Düşünebiliyor musunuz? Ama ahiret inancı, insanı disipline eder.

Gençler önlerinde güzel örnekler gördüler de mi; bu disiplinden uzaklaştılar? Hayır! Yok yani, gençler önlerinde güzel örnekler görselerdi; bizden ‘iyi’ görmüş olsalardı; gençler de iyi olurdu. Bugün, Müslümanların en fazla kayba uğradı şey şu: Bizim yaşlardaki makama, şöhrete, paraya, mala mülke sahip olan herkes, sahip oluncaya kadar iyiydik. Ya sahip olduktan sonraki kaybımız nedir? Ahiret inancı zayıfladı. Ahiret inancı soft hale geldi, yumuşak hale geldi. Yani şeffaf hale geldi. Koyu ve katı olan fore kazakları var ya; bataklıkta bina yapıp gökdelenler dikiyorlar ya! Biz, o kazakları kaybettik. Biz de kaybettik! Yukarıda anlattığım, gençlerle sohbet ettiğim dönem, Erzurum dönemidir. Yani o dönem muhteşem

bir dönemdir; hem benim için hem gençler için... Çünkü sabahtan okurdum, namazdan sonra Kuran’ımı, mealimi ve başka kitap; mutlaka okurdum. Ondan sonra fakülteye giderdim. Benim ziyaretim çok olur, bütün fakültelerden. Dolayısıyla her gelene anlatırsın, her gelene anlatırsın... Onun için (anlattığım için) aklımda kalır. Yani öğretirken öğrenirsin. Ben hala 40- 50 yıllık bazı şeyleri anlatırım. Nereden hatırladım? Orada -o dönemde- anlattığım için anlatırım. Onlara derdim ki: “Şimdi bizim ehli dünya dediğimiz, dışladığımız; -yani bugünkü tabirle- ötekileştirdiğimiz insanlar, bizim neyimize bakacaklar da özenecekler? Biz, “yokken” iyiydik. Yani, ‘bize bir milat koy’ dersiniz; 1994’e kadar iyiydik, 94’ün 31 Mart’ına kadar iyiydik. Niye 94’ün Mart’ı? Çünkü belediye Mart’ta belediye seçimleri oluyor. Çünkü belediye seçimlerinde, bizim camia -bizim muhafazakar, sağcı camia- belediyelerin büyüklerine sahip olunca (94’te İstanbul-Ankara’ya sahip olunca) işler değişiyor. Rahmetli Özal’ın zamanında, belediyeler ile beraber diploması yetersiz. Birçok insan, -bir anda- hep genel müdür oldu. Belediye şirketlerinde falan, ne oldu? İnsanlar bir hızda makama kavuştu; tahsili, görgüsü, devlet tecrübesi olmadan makama kavuştu, paraya kavuştu. İşte her şeye kavuştu... Ve ondan sonra, bizim kayıplar başladı.

Türkiye için güzel bir şey söylerler (benzetme yaparlar): “Tilki çardağa gitmiş, oradan üzüm yiyecek. Bakmış ki yetişemiyor; ‘bu koruk’ demiş. Onun için derler ki; tilki erişemediği üzüme ‘koruk’ der. Biz erişemediğimiz zaman iyiydik. Biz eriştiğimiz zaman kayıplar(ımız) ondan sonra başladı.

Gençlik hakkında kitap yazma gereksiniminiz neydi?

Gençlik bizim geleceğimizdir. Benim 'Gençlik Geleceğimizdir' diye birçok konferansım var. Birçok yerde vermişimdir bu Konferansları. Gençliğini kuvvetli yetiştiremiyorsan geleceği yakalayamazsın.

Zihnen, bedenen, ruhen güçlü bir gençlik olmazsa geleceği yakalayamayız. Biz gideceğimiz onlar gelecek. Yani gençlik her şeyimiz. Gençlikle iyi ilgilenilmesi lazım. 'Tuhaf gençler' denmemesi lazım. Gençliğin bazı yanlış gibi gördüğümüz davranışlarını ötekileştirmemek lazım. Ne diyor Haluk'ül-Celal Peygamber Efendimize? O'nun yanındakilerin çoğunluğu gençti. Peygamber ve yanındakiler... Hepsi genç. Peygamber Efendimiz peygamber Efendimiz peygamber olduğunda, 40 yaşındaydı. Hz. Ebubekir 38'inde, Hz. Ömer -Ebubekir'den- iki yaş daha küçük. Yani hepsi 40 yaşın altında genç insanlardı. Ne diyor? 'Ya Muhammed! Sen, biraz katı yürekli olsaydın, çevrende kimseyi bulamazdın!' diyor. Bizde camiden çocukları kovan yaşlılar var. 'Gürültü ediyor' diyorlar. Tabii ki edecek; çocuk! Hâlbuki Kabe'de, Mekke'de, Medine'de öyle olur ki bazen; namazda çocuklar koro halinde başlarlar, çocuk sesi çok olur. Beş on çocuğun bir anda ağladığını düşünün. Onlar (Kabe) bir de uzun okurlar sureleri, bizim gibi kısa okumazlar. Dolayısıyla; 'çocuk mescitten kovulur mu?' Şöyle söyleyeyim; terbiye bakımından '32 Farz' diye, farz derlemesi vardır. Abdestin farzını; İslam'ın, İmanın Şartını...30'a kadar sayarlar. İki farzı da; Emr-i Maruf, Nehy-i Münker derler. İşte, herkese farz derler. Niye? Usulü bilene,

farzdır! Yani, hakikati körün gözüne parmak gibi atacaklara, farz olmaz. Bilmek yetmez! Mecelle kaidesinde diyor ki; 'usul, esastan öncedir'. 'Ben bunu biliyorum, ben bunu söylerim!' -Hayır- Söyleyemezsin! Usulünce söylemek zorundasın. Bu sonucu nereden çıkartıyoruz? 'Bir sen, katı yürekli olsaydın'... Oradan da çıkartırım...

Hz Musa ile Harun'u firavuna gönderirken Rabb'im, ayeti kerimede tebliğ ediyor: 'Konuşun' diyor; 'ola ki iman eder' diyor. Haluk'ül-Celal onun iman etmeyeceğini bilmiyor mu yani? - Biliyor- Bize usul öğretiyor. Mesela; Üstadın 'tohum saç bitmezse toprak utansın' deyişi şairane bir sözdür. -Ama bana göre- o doğru bir söz, değil. Ben ziraatçiyim; tohum saçarken usulü bileceksin, tohumun sağlıklı mı? Onların tohumu toprağın üzerinde! Birçoğu kurur. Belki biraz nemli olan çimlenebilir. Fakat bu sefer de kökü kurur. Mutlaka bir toprağa gömeceksin! 'Tohum saç...' Öyle olmaz; toprağa gömeceksin. Toprağa gömerken de; belli toprağın yapısına göre, tohumun iriliğine, toprağın derinliğine göre yapacaksın.

Onun için 'tebliğ' -bahsi / tavrı- önemlidir. Allah Resulü'nün tebliğinin iki ayağı vardır. Allah Resul'ünün kaç görevi vardır? Üç görevi vardır. Dört görevi yoktur Allah Resulü'nün. Birincisi; seyirci olmaktır şahit olmaktır; bizi kollamak, gözetlemektir yani şefaathadise seyirciliktir. Kontenjan yok bu benim ümmetim diye. Kur'an ve sünnete aykırı olanlar takılıyorlar. Kontenjan değil ki! O kontenjan olsa; kızına ne diyor? Kızı; 'Ey Baba! Seninle olmak istiyorum' deyince Resul-i Ekrem; 'O zaman biraz çalış, bana yardımcı ol!' diyor. Yani 'Kontenjan yok; şefaathadise şahitlik, diyor.

Geriyekalıyorikişey:Tebliğnedir?Müjdeleyici ve uyarıcıdır. Bakın 'müjde' öncedir. Ama bizimkiler müjdeyi şey yapmazlar. Bakın, dikkat edin; insanları çağırırken cehennemle korkuturlar. Cennetle sevindirsenel!.. Kirli bir havuzu iki şekilde temizlersin; ya altından tıpasını çekersin suyu boşaltırsın ya da üstten üstten duru su akıta akıta hiç farkına varmadan temizlersin. Güzel usul kavilleyin dediğimiz; usul... Yukarıda yaptığımız... Herkes tıpasını çektirmez ki... Tıpa çekmek nedir? Sen de şu kötülük var diyerek herkesin o kötülüğü düzeltilmez. Sigara içen insanlara sigarayı bıraktıran biliyor muyuz? En yakınlarımıza bile... Her şeyi bildikleri halde... Sigarada dört binden fazla zehir var. Bütün kanserlerin bir şekilde sebebi... Televizyondan söylüyorlar; bıraktırabiliyor muşu? Yani, tıpa çektirmez herkes.

Ama nedir? "kunu meassadikin" diyor, Rabbimiz Kuranı Kerim'de. Sadıklarla beraber olunursa... Arkadaş çevrenizi ona göre seçmelisiniz! Geçen gün bir hanım kardeşimiz -İzmir'den genç bir kardeşimiz-: 'Hocam, işte başımda bir sıkıntı var; senin yazılarından gördüm, ne dersin?' dedi. Dedim ki: 'Bir mümkünse şehri değiştir, mümkün değilse arkadaş grubundan -sıkıntı veriyorlarmış- ayrıl. Mümkün değilse mahalleyi değiştir. Ama mutlaka arkadaş çevreni değiştir.' Riyazu's Salihin'de uzun bir hadisi şerif vardır: Bir kişi doksan dokuz kişi öldürür ve 'bana bir âlim tavsiye edin' der. Âlime gider; 'Ben doksan dokuz kişi öldürdüm, bunun tövbesi mümkün müdür?' diye sorar. Âlim, 'hayır mümkün değildir' der. Onu da öldürür. Daha da büyük bir âlime gider. O âlime de sorar. Âlim, 'tövben, tabii mümkün' der: 'Tövbe, Allah'la senin arandadır. Kul hakkı, ayrı bir şeydir' der. Tövbe iki damla gözyaşdır gençler!

İnsanların önüne perde koydular ve bugün insanımızı kişisel günahla meşgul ettiler. Halbuki sosyal günahlar?.. İsrâf, sosyal günahdır. Kişisel günahımız ne bizim? 'Ben günah işledim?!' İşte, namazı kılmam, kılmam, kılmam (da) iki rekat namaz kılarım; bir de gözümün yaşı akıyorsa, bitti benim için! Allah'a borç olur mu gençler? Namaz borcu olmaz. Zekat borcundan bahsetmez kimse. Çünkü zekat, sosyal bir haramdır. Namazı kılmazsa kişisel haramdır. Ama zekat? Kur'an'da zekatla namaz beraber geçer: 'Onlar namazları kılarlar zekatlarını verirler. Şunu da anlatayım: Gider âlime, alim; 'tabii ki senin Allah ile aranda bir engelin yok, tövbe edersin' der. 'Ama' der; 'o beldeyi deşiş; belli ki oradaki insanlar kötü.' Adam beldeyi değiştirirken yolda ölür. Melekler

başına üşüşürler; azap melekleri ve rahmet melekleri. -Bize bir hadise anlatılıyor, burada. Bu sahih bir hadis.- Azap melekleri derler ki; 'bu adam hayatında hiçbir iyilik yapmadı; dolayısıyla biz cehenneme götüreceğiz.' Rahmet melekleri de derler ki; 'tövbe etti ve iyi beldeye doğru gitti.' O zaman, gelen -sanırsam- Cebrail Aleyhisselam'a anlatırlar. Cebrail Aleyhisselam da derki; 'iki tarafı da ölçün.' Ölçerler; iyi insanların olduğu belde bir arşın daha yakın olur. Dolayısıyla, adamı rahmet melekleri alır gider. Rivayetin tamamında -değişik hadisler- derler ki; adam düştükten sonra öleceğini anladı, süründü. Bir de derler ki; Cebrail Aleyhisselam iyilik tarafına yaklaştırdı.

Konyalı Tahir Büyük Coşkun hoca vardı. O derdi ki; 'Halik'ül-Celal bahane Rabbisi. Kulunu affetmek için bahane arar, hepsi bahane bunların.'

Dolayısıyla, dışımızdaki gençliğe şunları bunları çok görmeye gerek yok. Nedir? Onlarla iyi dost olacaksın; o da sende dışarıda gördüğü yanlışlıkları düzeltebilecek bir taraf görecektir. Davranışımızda, ikramımız da... Benim mesela, maddi durumumuz şükür iyiydi; hem burs alırdım hem aileden gelirdi. Fakülte hayatımda benim masamda çay parasını veren insan sayısı belki on olmamıştır, Konya'da dört yılda. Yani vermeden insanın gönlünde yer edemezsiniz... Vermek illa para değil... Ne diyor; 'yarım hurma ile olsa, yine sadaka verin.' Ders notunu verirsin. -Tabiri caizse- sırtında taşırsın, dolmuş parasını verirsin, çay parasını verirsin, yemek parasını verirsin. Güler yüzünü verirsin, tatlı sözünü verirsin, güzel bir şey söyle söylersin, omzundan tutarsın. Yani bunlar hep vermek! Vermeden de bir şey alamazsın.

Gençliğe bakarken böyle bakmak durumundayız. 'Müjde'nin korkutmayı, uyarıyı geçmesi lazım. Üniversite konferanslarında iki şeyi söylerim, kendi derslerimde de derim: 'Gençler, benim derslerinden kalmak için bayağı uğraşmanız lazım!

Geçmek için değil kalmak için. Bir; sizin gideceğiniz yer cennettir, boşuna uğraşmayın başka yere gitmek için... Haluk'ül-Celal cenneti bizler için tahsis etti. Bizi cennete sokmak için bahane arar. Bu kadar işte! Mesela ne gibi? Annenin, babanın çocuklarının affetmek için bahane aradığı gibi. -Büyükler- bir yerde kızarlar; ufakken kızarsın, arkasından gönlün yumuşar tabii; 'bana bir su getir de affedeyim seni' dersin. Affedeceksin; zaten, bahanedir bu. O da getirir, kucaklaşırsın affedersin.

Bir kitabınızda 'aşk şiiri yazacak aşklar kalmadı' demişsiniz. Sizce neden kalmadı ve neden böyle bir ortam var?

Ben aşkı tamamen 'vermeye' bağlamışım. 'Aşk vermektir' derim... Sevmek... Daha doğrusu, 'sevmek vermektir' derim. Şimdi vermeyi unuttuk. Onun için Allah Resulü 'veren el, alan elden hayırlıdır' diyor. Dolayısıyla biz vermeyi kaybettik. Niye dersiniz? Bizim verme ile ilgili ibadetlerimiz çok noksandır. Çünkü bugünün insanı almaya meraklı. Vermeyi bilmeyen insan, sevmeyi bilmez. Onun için, benim tarifim sevmek vermektir. Onun için diyoruz; insan vermeyi unutmuşsa sevmeyi bilmez; sevmez. Sevmek vermektir... Verebiliyorsan? 'Yani o gelsin!' Hayır, sen gideceksin. Eğer seviyorsan; sen gideceksin. 'Yani o özür dilesin!' Yok! Sen özür dileyeceksin. Seviyorsan; sen özür dileyeceksin. Özür dilemek, vermektir. Bugün en çok kaybımız, nimet sahibi olduktan sonraki en büyük kaybımız; vermeyi unuttuk. Bir hurma da olsa, paylaşmayı unuttuk. 'O benim, o benim, o benim...' Olan bu! Bugün işte zekatı tam olarak veren yoktur. Ama nedir? 'Ben namazımı kılarım?!' Ben geçenlerde bir yakınımına dedim ki: 'Ramazan'da abicğim, sen oruç tutmayacaksın.' 'Ben ne yapacaktım o zaman?' dedi.

Ben de dedim ki para verecektin. Oruç başına, maddi durumu iyi olan çok, maddi durumu az olan biraz daha az para vermeli. 'Yoksa senin orucundan bana ne fayda var?' dedim. İlahiyatçılar buna karşı çıkarlar. 'Senin orucundan bana ne fayda var?' Oruç başına on tane fakiri sevdirsene; asıl o! Bize hep, verme ile ilgili kaybettirilmiştir!

İbadetin tarifine bakalım: -Bir Veli'nin, Süleyman Davran hazretlerinin tarifidir.- İbadetin tarifi; 'Allah'ın razı olacağı her şeydir'... Şu an, bizim yaptığımız ibadettir. Hiçbir şey yapmasan bir Müslüman'ı ziyaret ettin; o da

ibadet. Allah'ın razı olacağı her şey ibadet yani. İbadeti daralttık. Dolayısıyla gençler, bu dar olan şeyi görünce... 'Sende namaz?!' Tamam, bende namaz ama... Bende insanlık var kardeşim! Namaz borcu olmaz. Allah Resulü'nün kaza diye kıldığı gün içindedir. Gün içinde ikindiye kılamamış. Hendek Harbi'nde kıldırmadılar gün içinde kıldı. Bir gün sabah namazında Rabbim uyuttu hepsini, Tebuk Seferi'nde. Kalktı kıldılar, gün içerisinde.

Ama zekatın süresi bitmez. Verme ile ilgili ibadetleri Müslümanlar örttüler. Böyle bakmak lazım. Vermek çok zor bir şeydir. Bugün mesela; Haluk'ul-Celal'in -Kur'an'da da var, o-en çok kınadığı, üzerinde durmadığımız, basit görünen günahdır, cimrilik. 'Cimrilik kökü cehennemde olan bir ağaçtır' diyor; 'dalından tutan, doğru cehenneme gider' diyor. Hiçbir şey için Allah Resulü'nün böyle bir ifadesi yoktur. Bundan başka, 'cömertliğin de kökü Cennette olan bir ağaçtır.' Cimrilik niye bu kadar ağır bir günah? Günah olarak görmezler. Günah saydıklarını cimrilik olarak görmezler. Çünkü cimrinin Allah'a tevekkülü yok! Haset! Ne diyor Hadisi Şerif'te? 'Ateşin odunu yiyip bitirdiği gibi haset, iyilikleri yer bitirir' diyor. Sebep hasette de; taksimata razı olmuyor. O benden niye zeki, ben niye değilim? O niye uzun, ben niye değilim? O benden niye zengin, ben niye değilim falan... Haset budur! Kendinde olmayan bir şeye haset edersin. Hasette neye razı olmuyor? Taksimata razı olmuyor. Haset gizli şirktir.

Bir insan cömert ise o insana hiç endişe etmeyin. Cömert adam numara yapmaz, üç kağıt yapmaz. Hiç yanlış olmaz mı? Yanlış olur tabii; bir sürü olur. Cimri adamda her türlü kötülük olur; onu bilin. Şöyle baktığınız zaman; gençsiniz, adam cömert ise ondan korkmayın. Ama cimri adamda her türlü kötülük bulunur, gözükme bile. Veremiyor işte; muhabbetini veremiyor... Haset ne diyor; bende olsun! Cimri diyor ki bende olsun! Cimri kendi veremez; senin verdiğine de razı olmaz. Dost seçerken, arkadaş seçerken bunlara çok dikkat edin! Cimriye çok dikkat edin; hasede çok dikkat edin. Haset, sana icabında iftira da atar.

Biz gençlere vermek istediğiniz öğütleriniz nelerdir?

Hayatta başarılmayacak hiçbir şey yoktur ama başaracak kadar çalışmak kaydıyla.' Bu benim cümlemdir. Bizim zorlandığımız dersler olurdu fakültede. Şöyle düşündüm: Dedim ki; 'Ben bu derste zorlanıyorum.-Genetik vardı, istatistik vardı bizim Ziraat Fakültesinde.- Ama bu dersleri benden önce yüzlerce kişi geçti.

Bu geçen insanların yarısı benden zekiydi; tamam! Çünkü ben geri zekalı değilim. - Çoğumuz- orta zekalı insanlarız; yani geri zekalı olsak amenna. Dedim, orta zekalıyız; bu fakülteyi kazandığımızı göre orta zekalıyız. Bu insanların yarısı da benden biraz daha zekiydi ya da yahut benim kadar zekiydi. Onlar başardı ben de başarırım.' Zorlandığım her şeyde, hep öyle dedim; her yağmur damlasının yüzlerce yıl da saçakların altındaki mermeri oyduğu gibi. Yumuşak haliyle mermeri oyabiliyor, su. Asıl, tekrar olduğu için, istikrar olduğu için... İşte onun için ibadetin az da olsa devamlısı makbuldür.

Sadaka da öyle! Yani elimiz vermeyi unuttu. Ekmeği bölüp ortadan paylaşırsan o muhteşem bir şeydir. O yüzden paylaşmayı ihmal etmeyin. Bazı cümleler birden, kalıp gibi geliyor. Yazmazsan da ondan sonra unutupyorsun. Aklınızda olsun bu: Mutlaka elinizde kaleminiz, kitabınız olsun. Bir yazının başlığını koyabilmişsem o yazıyı yine getiririm... Başlığı koyduktan sonra devamı gelir. Benim bir hocamın dediği gibi: 'Batılılar bizden farklı, onlar çok kayıtlılar.' Biz kayıtsızız... Bizde sözlü kültür çoktur. Onun için hemen her an, elinde defterin, kalemin olsun. Bir başlık atıverirsin, arkası gelir... Mutlaka her şeyi kayda geçirin...

Gelecek ümidinizi bu şekilde hiç kaybetmeyin... Ümit...

Yani ümit nedir? Bizim hep önümüzde koşan; bizim her an bir adım önümüzde koşan, bir şey olsun! 'Yeis' biliyorsun, günah İslam'da. Ümidimiz hep önümüzde olsun. Geçenlerde bir yerde akşam ziyaretine gitmiştik. Döndüler bana; 'Hocam nasıl görüyorsun Türkiye'yi?' diye sordular. -Soranlar biraz muhaliflerdi- 'Biraz' dedim; 'iyi görüyorum'. Yanlılık yok mu? Bir sürü yanlış var... Tayyip Beyi gün içinde en fazla tenkit eden insanım... Ama (ona) oyumu verip desteğini veren, dua eden de bir insanım. Yani bunlar ayrı şeyler elbette! Birbirimizi ikaz edeceğiz. Bunun yanında birbirimizi duadan da eksik etmeyeceğiz. 'Nasıl görüyorsun?' dediler ya. -Sordular...- Çünkü, 'sıra bize geldi' diyorum; 'cihan devleti kuruluşunu göreceksiniz, inşallah.' Çok mu önemli -bu husus-? Çok önemli! Bugünün cihan devleti Amerika; Yıkmadığı yer, öldürmediği insan, kül etmediği coğrafya kalmadı. Getirdiği şeylerle bizim coğrafyamız kirleniyor; çevremiz kirleniyor. Geleceğimizi yok etmeye çalışıyor; çünkü gelecekte kendisi de olmayacak! Niye batılı geleceği yok etmek istiyor? Çünkü kendisi olmayacak! Sığır çobanlığına dönecekler...

Yani -asıl mesele- nedir? Sekiz gün yedi gece esti. Darülaceze!.. Hud Aleyhisselam'ın kavmine esen... 'Darülaceze soğukları' diye geçer bizde... Onlar ufak kavimdi... Şimdi burada Florence'lar esiyor Amerika'ya; bir tufandır, bir tayfundur... Haluk'ül-Celal, -tabiri caizse- 270 yerine 540 km estirirse hiçbir şey kalmaz. Teneke gibi yığılır her şey... Dolayısıyla gelecek bizimdir... Ama nedir?.. -Yine- gençlik!.. Ben yine, konferanslarda da söylerim: 'Eğlence zamanı değildir. Eğlence zamanı bizim zamanımızdır. Unu eledik eleği duvara astık. Ben her gün yine, durmadan çalışıyorum.

Gençlik eğlence zamanı -sinema-tiyatro geçme zamanı- değildir, gençler. Gençlik nedir? Dolma zamanıdır; barajların dolma zamanı gibidir, gençlik. Barajı dolduracaksınız; dolduktan sonra olacaksınız... Olunca da o barajın üzerinden akan suyla enerji vereceksiniz. Kabı dolduracaksın ki kabın üzerinden su şıkır şıkır şıkır akacak. Adamın kabında bir şey yok; kabı eğerek felan onun fikri olamaz ki... Dolmadan fikir olmaz! Ben onun için gençlere söylerim; ' faydalı olmak kaydıyla her kitabı okuyun.' Ancak okumuş olmak için okumayın! İslamı iyi bilin! Kaynağımız belli; Kur'an ve Sünnet... Ötekiler olsa da olur olmasa da olur. Ötekiler dediğimiz; İmamı Gazali İhyası elinize geçmişse kaynak kitapları okuyun; kendinize faydalı her kitap okuyun. İmamı Şazeli öyle der; -müritlerine, gönderirken-'her kaynaktan duru olmak kaydıyla istifade edin, ama beni de duada unutmayın.' Onun gibi; duru olmak kaydıyla... Bir çeşmenin başında beklemeyin. Duru olmak kaydıyla... Bazıları işte; 'Şeyhimdir, şunumdur, bunumdur...' Bir yere gitmeyin! Her kaynaktan istifade edin. Duru olmak kaydıyla... O kaynağın duru olduğunu nasıl anlarsınız? O kaynağın başında bekleyen insanların tavırlarından anlarsınız... Çoğunun tavrı bozursa o kaynaktan hayır olmaz.

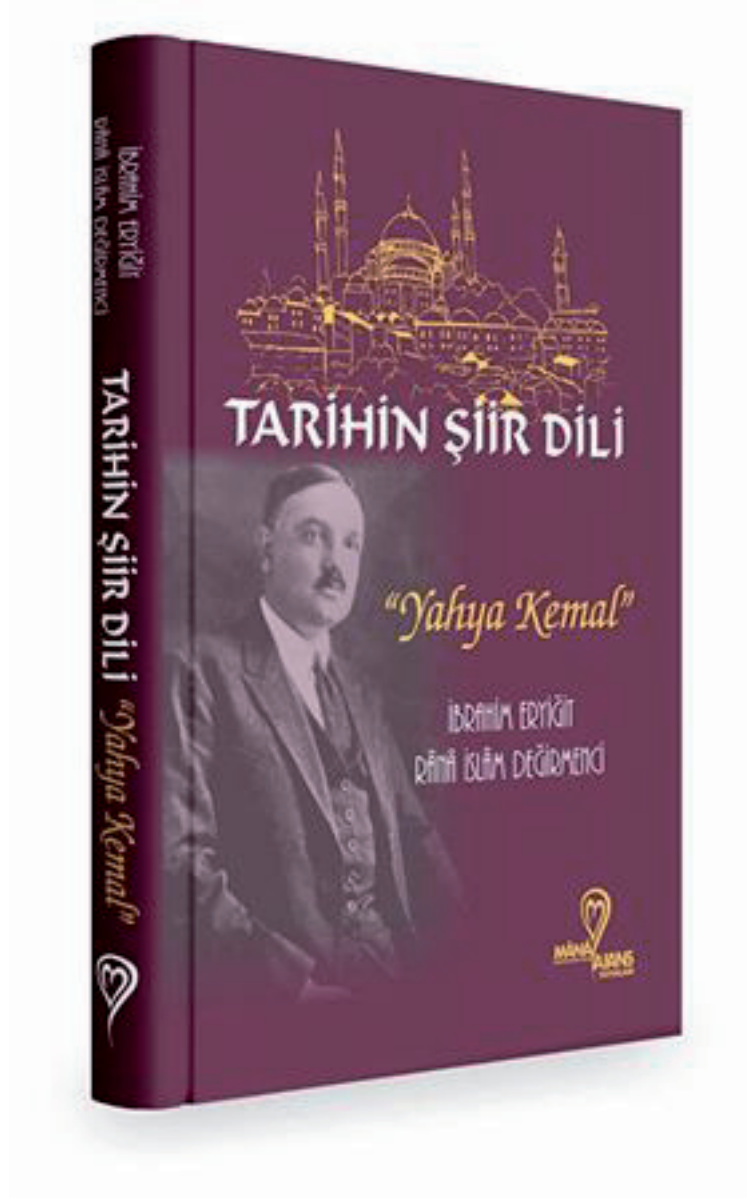
Gençlere tavsiyem şu: Gençler, birbirinize karşı mutlaka müsamahalı olun. Seni sevmeyen; fikrini sevmeyen onu bil. Allah Resulüne gelenler, sevenlerdi. Yani bizim çevremizde eşimiz, dostumuz, arkadaş çevremiz, fakültede çevremiz, bizim fikirlerimizi sevecekse eğer; önce bizi sevecek... Senin verişini sevecek... Oturuşunu, kalkışını, muameleni, insanlığını... Seni severse; senin fikirlerine itibar eder... Sevmeyen ise itibar etmez! Biz onu (düsturu) kaldırdık / unuttuk. Bugün mesela siyasette... Tayyip Bey -Allah selametlik versin- dik duran bir insan! Yani böyle, rahmetli Özal'dan

bu tarafa, dik duran bir adam görmedik. Dik duran bir adam; gayet güzel! Ama ne oldu? Kılıçdaroğlu'yla kavgaya tutuştular. Kılıçdaroğlu her şeyde hakaret ediyor. Bu demokrasi falan değil! Durduramıyorsun; tazminatı veriyor, nasılsa... İş Bankası'nın kaynakları da ellerinde... -Ben olsam- onunla düşünmezdim... Yani orada Tayyip Bey o yanlışı yaptı. Dolayısıyla; -bir insan- seni sevmeyen senin fikirlerini sevmeyen. Bir de başka bir konu... Kötülüğü elle, dille düzeltme var; buğz etme vardır, bilir misiniz? Kötülüğü elle düzeltecek durumda değiliz biz. -O, Devlet Başkanı; herkes onun gibi Emr'ül Malik değil ki...- Biz ancak gönülle düzeltebiliriz kötülüğü... Şu an siz, gönülden buğz etmek durumundasınız. Çok yakın arkadaşınız olursa; dille düzeltme ihtimaliniz olabilir. Senin iyiliğinin altında kalmış biri olursa; o zaman dille olur. Elle düzeltme yok! -O halde- fitne çıkar zaten. Yani 'Tebliğ'e -doğrumuzu, hakkımızı anlatırken- bir 'Müjde'den başlayacaksınız. Çünkü tebliğin iki ayağı vardır şahitlik dışında... Şahitlik seyretmektir. Siz iyi seyirci olacaksınız ve mutlaka müjdeden başlayacaksınız... Mutlaka arkadaş grubunuz iyi olacak; iyi insanlarla olacaksınız. İstifade ettiğiniz insanlarla olacaksınız. Her gün mutlaka bir şeyler okuyacaksınız. Her gün... Şimdi internet var, illa kitap değil; internete girince -aradığın kelime olsun- hemen karşına çıkar. Çok güzel siteler var...

Çok teşekkür ederim Allah muvaffak etsin.

Genç Musikar ekibi olarak dergimiz ve tüm gençlik adına biz çok teşekkür ederiz hocam. Verdiğiniz her bilgi bizim için çok kıymetli. Saygılarımızla.

**YAHYA KEMAL'İN
60. ÖLÜM YILDÖNÖMÜ ANISINA
'TARİHİN ŞİİR DİLİ: YAHYA KEMAL'
KİTABININ GENÇ YAZARLARINDAN**

2018 YAHYA KEMAL BEYATLI YILI

SÜLEYMANİYE TARİH OLUYOR

Meral AYDIN

Çocukluğumuzdan gelen küçücük bir anıya takılır kalırız bazen. Anımsadıkça tatlı tebessüme sebep olanlardan, hani. Ben de durup düşündüm dün gece. Beni İstanbul aşığı yapan neydi diye. Sahi hatırlayalım mı birlikte?

Küçüktüm, küçüktüm, ilk defa kendi ayakları üstünde durabilen "kocaman adam" gibi hissettiğimde. Nasıl mı? Hemen anlatayım.

Eylül'dü. Eylül'e sayısız anlam yüklediğimiz zamanlardı henüz. Hava bir sıcak esse bir soğuk eserdi. Anlayacağınız rüzgar, kararsızca savrulurdu kurumuş yaprakların arasında. Yapraklar, sırtındaki nice bin yıllık yükü hastalanıp dökülürdü ağaçların dallarından. Düşen her bir yaprak ailesinden kopmuş bir çocuğun hüznünü bırakırdı yüreğime. Hep böyle olurdu. Çocuktum, çok neşeliydim ama sanki her an hüznlenmeye yer arardım.

O gün babam iş çıkışında annemle beni gezmeye götürecekti. Söz vermişti. Her hafta yapardı bunu. Mutlaka bizi, şehrin görmediğimiz bir yerine götürür gönlümüzce gezdirirdi. İstanbul'un yenisiydik. Babamın buraya tayini çıkmalı altı ay oluyordu. Bu süre içinde epey

yer gezmiştik şehirde. Çok kalabalıktı arı kovanından çıkar gibi her yerde sürü sürü insan vardı. Ama biri yardım istese herkes görmezden geliyor; kimse kimseye yardım etmiyordu. Geldiğimiz yerdeki gibi rengarenk şekerler de yoktu burada. Neyse ki bütün bunlar şehrin güzelliğini örtmeye yetmiyordu.

Ben kısa şortlu mavi bahçıvan pantolonumun içinde hopyaya zıplaya yürürken bir yanımda annem bir yanımda babam vardı. Arada bir bana göz kırparak, sohbet ediyorlardı. Yanımızdan geçen teyzelere amcalara gülücükler dağıtırken bir yandan da onları dinliyordum. Benim hangi okula gideceğimi konuşuyorlardı. Yedi yaşına gelmişim ve artık okula başlamam gerekiyordu. Ama annemler hangi okula gideceğime bir türlü karar verememişlerdi. Hararetli bir konuşmadı bu. Öyle daldılar ki konuşmaya varlığını unuttular o anda. Ben yoktum sanki orada. Sıkılmışım olduğum durumdan. Bu büyükler ne çok büyütüyorlardı her şeyi. Alt tarafı okula yazılacaktım herkes gibi.

Etrafı sıkılgan gözlerle seyrederken afacan bir kedi gördüm karşı kaldırımda, bana bakıyordu tüm masumiyetiyle. Gözlerinden öyle gizemli şeyler okunuyordu ki bilinmeyen bir güç beni ona sürükledi sanki. Annemleri öylece bırakıp ona doğru yürümeye başladım. Yanına vardığımda başını okşayıp tüylerini elimle taradım. Bundan hoşlanmışa benziyordu yeni arkadaşım. Şimdiden çok sevmişim onu. Ama afacan dedim ya beni orada bıraktığı gibi arkasına baka baka koşmaya başladı beni de arkasından sürüyerek. Belli ki benimle oyun oynamak istiyordu. Bu kedi merakımı uyandırmıştı. Hem niyetim onu biraz daha sevmekti ama yakalamak mümkün mü? Kovalamaca o avluya gelene kadar sürdü. Ve oraya gelince birden bire durdu.

ancak sıyrılabildim daldığım hayallerden. Bir anda irkildim. Ancak o anda hatırladım ailemi orada öylece bırakıp istemsizce uzaklaştığımı.. Başımı çevirip arkama baktığımda annemle babamın endişeli yüzleriyle, korku dolu gözleriyle karşılaştım. Olan biten her şeyi anlatınca yüzlerindeki ifade sitemli bir gülümseme halini aldı.

Sanki birileri onu, beni buraya getirsin diye görevlendirmişti. Sorumluluğu bitince de kenara çekilip izlemek düştü kendisine tabi.

Bir an başımı kaldırdığımda gözlerim kamaştı gördüğüm büyü mü manzaradan. Evet okula henüz başlamamıştım ama annem bana okumayı öğretmişti. Bu ihtişamlı tabelada "SÜLEYMANİYE CAMİİ" yazıyordu. Demek burası bir camiydi.

Öyle heybetli bir duruşu vardı, öyle mağrurdu ki etkilenmemek imkansızdı. Bu bahçede birbirine benzeyen birkaç yapı yan yana dizilmişti. Sonradan öğrenecektim ki buraya Süleymaniye Külliyesi de deniyordu. Dışı böyle güzelse kim bilir içi nasıldır dedim içimden. İçeriye girmeye karar verip kapının eşikine geldiğimde üstünde yazılı "Fetih Suresi"ni gördüm. Acaba neden asmışlardı tam da kapının üstüne, caminin girişine.

Eşikten adım atmamla ayrı bir dünyaya ayak basmış gibi hissettim bir anda. Bu ne güzellikti Allah'ım. Ne de güzel kokuyordu. Camide ne kadar gezdim bilmiyorum ama epey dolaştım içinde. Elimi duvarlarında gezdirdim, taşların hikayesini duymak istercesine. Kim bilir kimler gelip geçmişti buralardan. Caminin mimari kimdi mesela, ne zaman inşa edilmişti bu yapı? Çok eski olmalıydı. Babamın anlattığı Osmanlı Devleti zamanında yapılmıştı belki de. Gözlerimi kapatıp düşlere daldım. Kah yeşil kaftanlı bir Osmanlı padişahı, kah bu caminin mimarıydım.

- Yahya Kemal! Yahya Kemal nerdesin oğlum, her yerde seni aradık. Buraya nasıl geldin?

Babamın sesi gelip kulağıma konduğunda

Etraftaki görgü tanıklarının yönlendirmesiyle buraya gelmişler. Neyse ki çok uzaklaşmamışım da beni bulmaları zor olmamış. Babam önüme çöküp beni kucağına aldığı anda onları çok korkuttuğumu ve bir daha habersiz uzaklaşırsam kayıp olabileceğimi söyledi. Onları bir daha görememe ihtimalini düşününce hatamı kabul ettim. Habersiz uzaklaşmamalıydım oradan. Ama gördüklerim ve duyduğum hayranlık onların yaşadığı bu kısa süreli korkuya değerdi. İlk defa kendimi kocaman adam gibi hissetmişim. İşte bu benim çocukluğumun en güzel anıydı.

Eve dönerken yol boyunca annelere gördüklerimi anlatıp durdum. O günden sonra sadece bildiğim yerlerle kalmadım, her karışını gezdim, tanıdım, bildim İstanbul'un. Babam tarihi çok sevdiği için merakımın farkına varınca İstanbul'un fethini anlattı bana. Nasıl kuşatıldığını, kazanılan zaferi ve en çok da Fatih Sultan Mehmet'i konuştuk. Süleymaniye'nin hikayesini de öğrendim tabi. Henüz küçüktüm ama sordukça soruyordum babamla annem de anlatıyordu.

Aradan yıllar geçti büyüdüm. Ama ne İstanbul'a düşkünlüğüm azaldı ne de hüzünlenmeye yer arayışlarım değişti. Kendini değiştiren tek şey kırılan saçlarımdı. Geçen süre içinde ne zaman uzaklaşsam buralardan, koşar adım geri döndüm.

Çocukken babamın anlatmasıyla İstanbul'un fethini öğrenmişim. Çağ açıp çağ kapatan bu olay tarihimize olan merakımı da uyandırmıştı. Bir Türk olarak milletimin kahramanlık hikayesini öğrenmek beni gururlandırıyor.

Ben bir şairdim ve şiir tarihsiz olmazdı bana göre. Yani bir şair ancak kendi tarihini şiire yansıtabildiği ölçüde şairdi. Bu yüzden ben de Türk tarihinin başladığı Malazgirt Meydan Muharebesinden tutun da Osmanlı Devletinin yıkıldığı güne kadar geçen zamanı büyük bir coşkuyla anlattım hep. Bizim tarihimiz yazılmaya devam ediyordu. Yıkılan ve yitirilen tek şey zamandı. Türk hala kahraman hala gururluydu. Ve biz beraberken tek bir millettik. Aslında ne İstanbul tek başına Fatih'in eseriymi ne de diğer kahramanlıklar bir kişiye mal edilebilirdi. Yazılan destan tüm milletin eseriymi. Her bir taşında, toprağında Türk'ün asil kanı vardı. Ve bana düşen bunu kelimelerle resmetmekti.

Bir bayram sabahıydı yeniden eski dostum Süleymaniye'yi hatırladığımda. Hakkını teslim etmek ister gibi sürüklendim camiye doğru. İçimde garip bir coşku benliğimi aşırıyordu. Ve bu sefer duyduğum çocukça bir heyecan değildi. Avluda attığım her adım savaşa hazırlanan meydan havasıyla işliyordu zamanı.

Sanki yanı başımda Kanuni diğer yanımda İbrahim Paşa önümde Fatih ve ordusuyla yürüyorduk. Dilimizde tekbir nidaları yankılanıyordu. At yelelerinin ihtişamını kucaklayarak her yandan atlılar geliyordu sanki.

Bin zaferin görüntüsünü canlandıran bir resim oldu Süleymaniye, benim gözümde. Tarih kokan havasını içime çektim. Giriş kapısının önüne geldiğimde "Fetih Suresi"nin tabelası hala duruyordu olduğu yerde. Çocukken anlam veremediğim ve sonradan buraya yazılma sebebini öğrendiğim sure beni gülümsetti. Osmanlı'da sefere çıkmadan önce Fetih Suresi

okunuyordu. Avluya girdiğimden beri kendimi asker gibi hissediyordum şimdi Fetih Suresi bu hissimi güçlendiriyordu.

Ölmeyen kahraman ruhlarla omuz omuza saf tuttuğum bayram namazı anını durdurmak istedim tüm zarafetiyle. Kocaman Türk ordusu her nesilden ferdiyle buraya soluk aldırıyordu. Günün ilk saatlerinde bir tek Allah'ı zikreden dillerin kusursuz tınısı kalbimi huzurla dolduruyordu. Bu an, bu fotoğraf karesi evvela her nesil tarafından görülmeliydi, yazdım. Yazmasam yüreğim çatlayacaktı.

"Artarak gönlümün aydınlığı her saniyede,

Bir mehabetli sabah oldu Süleymaniye'de"

"Süleymaniye'de Bayram Sabahı" böyle doğdu. Yazdım, Süleymaniye konuştu. Yazdım, Süleymaniye tarih oldu.

Aslen Üsküplüyüm ben biliyor musunuz? Üsküp de Türk şehriydi yakın zamana kadar aslında. Ama doğduğum şehri aldılar elimizden. Kolumuz kanadımız kırıldı. Sonra İstanbul'u vatanımın en güzel köşesi bildim. Üsküp'ün yokluğunu İstanbul'la örttüm. Bu şehir incinmiş ruhumun merhemiydi. Her köşesi huzur kokuyordu. İstanbul benim sevgilim, ona yazdığım şiirler de çocuklarım gibiydi. "Süleymaniye'de Bayram Sabahı" da İstanbul'a olan aşkımin çiçeklerindendi. Bir demet yapıp size uzattım.

Eğer başka bir ülkede başka biri olarak doğmuş olsaydınız nereli olmak isterdiniz bunu hiç düşündünüz mü?

ÇOCUKLUĞUM

Reyhan DAĞ

Sımsıkı sarılamadığım mazime yığılan toprak!

O toprak altında nefessiz kalan çocukluğum.

Dolup taşan, sonrada boşalan kadehlerin yalnızlığındaki, o koku

Faili meçhul bir kayboluşun esareti altında, dilsiz kalmak

Her nota için tek tek ayrılan, o büyük acılarımızın aslında ahraz olması

Hırıltılı bir sesin verdiği öğütteki, ekşi kokan tecrübeye olan aşinalık

Acınmaya yüz tutmuş bitmek bilmeyen ihtiraslı hayatlarımızın, musdarip oluşu

Ve akıp yatağını bulacağına inanılan, suyun şekvası...

O kara kışları atlatan insanların, kalplerine yağın karlardan habersiz olmalarına ne demeli

Peki ya yağmur damlalarından daha hızlı yere düşen gözyaşlarına,

Olur ya belki bir gün erimez kar taneleri...

Tüm sıcaklığıyla gökyüzüne bakarken gözlerim güneşi beklerken zifiri karanlık!

Tüm inancım tükenmişken zaman dursa ya

Aşıp evine giden günler geri gelse ya

Usulca ilişen bir sessizlik, bir adım sonraki bilinmezlik

Ölüm dedikleri amansız bir karanlık...

Faili meçhul bir kayboluşun esareti altında, dilsiz kalmak

Dolup taşan, sonrada boşalan kadehlerin yalnızlığındaki, o koku

O toprak altında nefessiz kalan çocukluğum.

ATLI VE ÇOCUK

Mirza Melikhan DEĞİRMENCİ

Tarihi dekor tozlu zaman perdesini aradan kaldırır; bir şehir vardır vatanın kainatında ve kendi gökkubbemiz altında...

“Ve nihayet görünür gök ve deniz! Biz gibi şen, biz gibi temiz. Her şey böyle başlar aslında. Kıyıya vurmuş eski bir plakta, küçük, kırık ve bembeyaz bir kabukta. Her şey böyle başlar aslında. Biz gibi çoğuz, biz gibi tekiz”

Derenin kenarından bir ışıltı geçti. Çocuk, elindeki şekerin tadını alamadan gözüne ilişen o ışıltının peşine takıldı. Serin, rüzgârlı sabahta o yaşayan Üsküp dinlenmeye çekilmişti. Bülbüller daha uyanmamış, mayıs çiçekleri o güzel kokularını yayamamıştı. Çamura bulanmış ayakkabısından yükselen tozlara aldırılmayarak koşmaya devam etti çocuk. Küçük sokaklardan ormana geçen derenin etrafı daha da ıssızlaşıyordu. Çocuk bunu umursamadan ormanın içlerine doğru ilerledi. Derenin içindeki parlak şey onun hemen önünde süzülüyordu. Hiç usanmadan saatlerce onu takip etti. Gür akan derenin berrak suları daha da karanlıklaşıyor ve sıklaşan orman güneşin ışıklarını kapatıyordu. Saatlerce o parlak, ne olduğu belirsiz şeyin peşine takılan çocuk, bir anda kendini karanlıkta buldu. Takip ettiği ışıltıyı bir an için unuttu, küçük çocuk.

Aniden, ormanda yankılanan bir at kişnemesiyle uyandı. Tarihi dekor tozlu zaman perdesini aradan kaldırdı. Coşkun meşalelerin külleri havada süzülüyordu. Gülle gibi yere vuran at toynaklarıyla bir kez daha afalladı, çocuk. Tam, o sırada...

Nidalarla boşanan akıncıların şen, doludizgin atları Mohaç ovasını inletiyor, ovada inleyen seslerin yankıları kuşları korkutup kaçırıyordu. Bir mahşer havası vardı Mohaç ovasında. Daha ne olduğunu kavrayamadan, güçlü geniş bir el çocuğun karnını kavrayıp onu kaldırıverdi. Çocuğu alan adam onu atının arkasına oturttu. Adamın göğsü öylesine genişti ki çocuk önünü göremiyordu. Adam, Ak Tolgalı Beylerbeyi idi. Kulakları titreten bir sesle “İlerle!” diye bağırıverdi. Coşkun atların toynakları bir kez daha, yeri bir gülle misali yardı. Bin atlının kılıçları, aralarından geçen düşmanlarının kanlarıyla kırmızıya boyandı. Öylesine hızlılardı ki, şimşek gibi geçen atlıların nerede olduğunu bile anlamayan düşmanlar, kendilerini yerde buldu. Dev gibi orduyla, düşman yanlarından akın akın geçiyordu. Gözlerinin önünde birçok asker, atlıların keskin parlak kılıçlarının hamleleriyle tek tek yere seriliyordu.

Çocuklar gibi şen atlılar, muazzam, korkusuz ve bir o kadar da genç idiler. Beylerbeyi'nin her nidası onları daha çok coşturuyor, atlarını dizginleyen akıncıları daha da hızlanıyordu. Mohaç ovasının yumuşak toprağından kalkan tozlar arasında dev gibi düşmanın arasına sızıp, düşmanın içini yarıyorlardı.

Küffarın, bitmek bilmeyen umudu o anda tekrar doğuverdi. En öndeki genç yiğit, kalbine saplanan bir okla atından, onu çığnemeyi bekleyen düşmanın arasına düştü. At yuvarlandı ve şiddetli bir metal sesiyle dağ gibi bir haraminin zırhına çarptı. Ak Tolgalı Beylerbeyi'nin sancak gibi dik duran omuzları bir anda düşüverdi ve keskin gözleri açılıverdi. Bu manzarayı gören akıncıların şimşek gibi atları daha da hızlandı. Bir hüznün yağmuru çiselemeye başladı, o sıra. O hızla, doludizgin boşanan atlarla yerden yedi kat arşa kanatlanıverdi akıncılar. Akıncıların tek tek kanatlandığını gördükçe gönlüne bir rahatlama geldi Beylerbeyi'nin. Düşen omzunu kaldırdı ve atını mahmuzlayarak hızlandı. Ardından çocuğa dönerek gülümsedi:

“Sonsuzluğa kanatlanmaya hazır mısın küçük?”

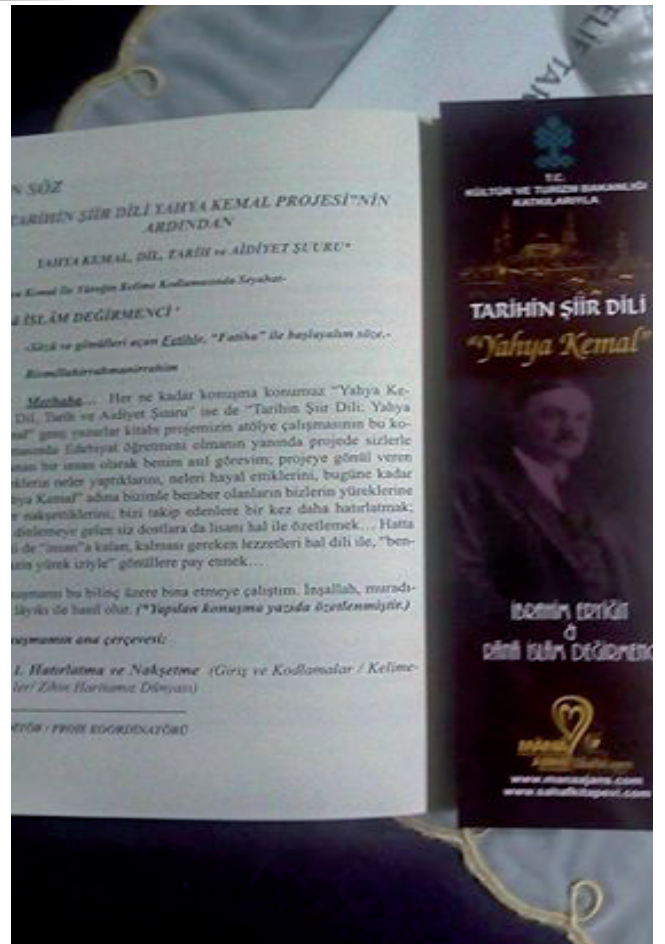
O anda şehitlik mertebesine ulaşmanın rahatlığıyla sonu gelmeyen bir aydınlığa sürdü atını; son duyduğu şey, dev gibi bir ordunun sesiydi. Şehitler arşa doğru kanatlanırken gökyüzü ağardı, fetih güneşi ufukta doğmaya başladı, tam da o an.

“Ve gönlün fatihi tebessümler içinde yüreklere dağılır. Surların ardındaki küçük mum, lalenin aşkıyla yeniden alevlenir ve lale yeniden filizlenir. Kalın surları delip geçen mum, gecenin mavisine dayanır; sabahın ayazını atlatır ve laleye doğru uzanır. On iki ay sabırla baharın gelmesini bekler. Surları yavaş yavaş delip fethetmeye ulaşır ve o fetih bütün yüreklere yayılır.”

Tarihî dekor tozlu zaman perdesini aradan kaldırır. Bir adam görünür dökülmüş hazan yapraklarının üzerinde. Örtüsünden sıyrılmış ağaçların üstünden kuşlar havalanır. Adam küçük bir gülü dalımdan alır, onu dikkatlice bir peçeteye sarar ve ak kefeninin içindeki keseye koyar. Karakaşlı, kara saçlı, bıçak gibi gözleri olan adam sakince çınarın dibine oturur. Fatih'in geleceğini biliyordur. Gönül rahatlığıyla sakın ormanın tınısına kendini bırakır. Rüzgâr huzur verici bir şarkı söylemeye başlar. Etrafa lale kokuları yayılır. Tebessüm ederek gözlerini kapatır.

“Ve soğuk bir ikindi vaktinde Fatih gözlerini açar. Çetin çarpışmadan kanatlanan akıncıları görür. Bütün savaşlara şahit olan Tuna, akıncıların kanlarıyla beslenir. Fatih ve mum hüznün yağmuruna yakalanır. Mum söner. Fatih döner. Ama bu geri dönüş bir müjdedir gönüllerde. Fethin müjdesidir.”

Şafak vaktinde ufuktan sızan güneş, hiç olmadığı kadar mesut doğdu bugün. Beyazdan sarıya döndü ve boğazın sularını ışıyla aydınlattı. Sabah güneşi altında hiç olmadığı kadar güzeldi İstanbul. Fatih, koca tepenin ardındayken aniden ordusundan sıyrılıp atını son sürat tepeye sürdü.

“Kalın surlar ardındaki İstanbul'u gördü

Öyle bir göz ile baktı ki o İstanbul'a.

On arşın surlara gözü kördü;

On minare görüyordu Haliç'in üstünden.”

Tuna'nın kıyısındaki kanatlanmış atlıları gördü Fatih. Surları üzerinde öyle bir coşku, öyle bir şevk ile koşuyorlardı ki. Çocuklar gibi şen idiler. Gülle gibi surlara vuruyordu atların nalları.

“Bin atlı Tuna'dan aldığı hızla kanatlandı

Fethin müjdesiyle sonsuzdan gelerek boşandı

Akıncı Beyi'nin dibindeki küçük

Gördü Vardar'ı, Mohaç'ı, bütün cihanı

Esti sabah meltemi ile

Bir şimşek gibi bulutları yarı.

Akıncı Beyi'nin dibindeki küçük

Gördü, Fethi, Fatih'i bütün İstanbul'u

Gördü surları, gördü derede süzülen o ışıltıyı

Gördü kâinatımızı, kendi gökkubbemizi”

KANUNİ

Sefa ALPTEKİN

*Yüce Süleyman'a yeryüzünde derler,
Kanunların mehibi olan "Kanuni",
O büyük orduya emreder, cenk eder,
O galibiyet efendisi "Kanuni"
Nice şehre şuh ile düğün getirdi,
Toprağı, şehit kanları sularken "Kanuni"
Zikretmiş Hürrem'ine ismiyle "Muhibbi".*

*Ta Trablusgarp'dan, Budapeşte'ye, Bağdat'a,
Sevindirdi halkı getirdi Osmanlı'yı,
Bir deniz misali kanatlı gemiler,
Dalgalar aldı Rodos'u vatan oldu,
Yok etti Preveze'de küffar tohumu,
O sultan öyle söylemiş ki sözünü,
Osmanlı gördü arşı, açıldı önü.*

*Şiirinde aşk dökülmüş kağıda,
Öldürmeden oğlu şehzade Mustafa,
Aktı mürekkep oğlunun hayatına,
Son nefesinde af dilerken Mustafa,
Kıydı babası göz nuru evladına,
Yarıldı gökyüzü ağladı tüm dünya,
Hicran çöktü koskoca sultan Süleyman'a.*

*Fecr vakti başladı savaş, kudüm vurdu,
Yendi iki saatte koskoca orduyu,
Mohaç ovası oldu Macar'ın sonu,
İz bıraktı akıllarda o "Büyük Süleyman",
Osmanlı'yı şevkle kâinata yazdı,
Avrupa'da kalanlar gördü vakıa,
Cihan da tektir Sultan Süleyman Han'a.*

*Gitti garptan şarka savaşla durmadan,
Saltanat gelir kudretli Yavuz Han'dan,
İslam'a halifedir tahta çıktığından,
Ulemalar Nat'lar okur dört bir yandan,
Duyulur mübarek ramazanda mihverden,
Kandiller yanar bu cihanda semadan,
Mevlidler okunur Süleymaniye'den.*

*Nefsini köreltmek için düşünce,
Kazdı mezar girdi yattı bir gece,
Vuzuha erdi fecr vakti çıktığında,
Topraktan ayrıldı nefes, yok oldu nefis,
Pirler nakşetti terennüm eder gibi,
Mest etti alemleri musiki eder gibi,
Kainatta mehib olan Süleyman Han.*

*Ay yüzlü Mihrimah kör etti gü,
Diktirdi Koca Sinan adına camii,
Yaptı hayatında bin umman eseri,
Gökleri yaradan, yeri Mimar Sinan,
Şehrayin ile açtı dünya gözün
Hür esen kırlangıç misali hayatı,
Deha etti görenler, Şehzade camii,*

*Aşk dillere destan idi Hürrem'e,
Haseki etti Osmanlı'ya bir tane,
Yönetti koskoca cihanı kadın haliyle,
Tek bıraktı oğlu sarı Selim'i devlete,
Resmetti her şeyi Matrakçı Nasuh efe,
Bütün savaşlar, törenler ona gebe,
Kanuni Han'ı topladı tek bir ciltte.*

*Pargalı oldu Süleyman'a Hasodabaşı,
İbrahim yükseldi oldu veziriazamı,
En yakın dostuydu Süleyman Han'ın,
Geldi bir yel aldı götürdü gücünü,
Kim kaldı ki geride dünya peşinde,
Ne Şehzade Mustafa, ne Pargalı İbrahim,
Terk etti dünya malını Haseki Hürrem.*

*Yazdı son nefesinde bir kalem öğüt,
Dedi devlet mühim, sıhhat daha da mühimi,
Kara bulutlar kaplar gök kubbemizi,
Bir daha da çıkmadı zaten güneşi,
Çıktı sefer inletti milletleri,
Öyle bir ışık saçtı ki sönmedi dünya ateşi
Bir denize saldı Osmanlı gemisi...*

KOCA ÜSKÜP

Meral AYDIN

Üsküp

ey koca Üsküp

yırt matemini tüllerini

müsterih ol üzülme

akmasın köprülerinden yaşların

hem yalnız değilsin ki

ben varım

Unutmam

serpildiğim tenha yollarını

hüznüme dil olmuş

mahalle aralarında

oyuncaklarımı paylaştığım

dostlarımı

Unutmam

kanlı canlı toprağına

annemi verdiğim gün

öksüz kalmış başımı okşamamı

Unutmam

beş asırlık mevcudiyetinin

heybetli yapısını

Ey koca yürekli Üsküp

kanma kılıcı kirlilerin

"bırakıp gittiler"lafına

inanma onlara

sokak lambalarındaki kanda

daha benim izim var

Hafızamın oylumları daha tozlaşmış değil

nerden bilsin ki

ardın sıra bakmayan

senden ayrılmanın izahını ancak

Yavuz'un nesli bilir

Yetim kaldı renklerinin dili

bilirim içimdesin

bu acı bu gözyaşı yokluğuna

kalbimde açtığın

onulmaz bir yaradır

Sesini duyarım düşlerimde

üzülme yine kederimdesin

adın yazıldı bir kere

her dirilişimde

çıkamazsın içimden

MASAL GİBİYİM

Mustafa Çelebi ÇETİNKAYA

*Öylesine yorgun bitkin ve harap, sanki yapayalnız bir çöl gibiyim.
Yürek vahasında susmuşken serap, kurumuş tükenmiş bir göl gibiyim.*

*Yıkılmış içimde bütün umutlar, kudurup delirmiş bir sel gibiyim
Yüreğim sevdana secdeye dursa, bakıp görmediğin bir el gibiyim.*

*Rutubet kaplamış ömür yolumu, intihara giden bir dal gibiyim.
Gündüzlerim kara geceler gri, huzuru tükenmiş ahval gibiyim.*

*Neyleyim dünyada serveti malı, musallaya konan bir sal gibiyim
Şu dünya olsa da uçan bir halı, mihlari vurulmuş bir nal gibiyim.*

*Serseri gönlümün coşkusu bitti, erimiş tükenmiş bir zul gibiyim
Güvendiğim dağlar eridi gitti, göçük altında ki bir kul gibiyim.*

*Ne söylesem boşa, yazmak nafile, ömrü ziyan olmuş bir zal gibiyim.
Hala yaşıyorsam ben bile bile, ben hiç yaşamamış masal gibiyim.*

ÖLÜM YOLCUSU

Sefa ALPTEKİN

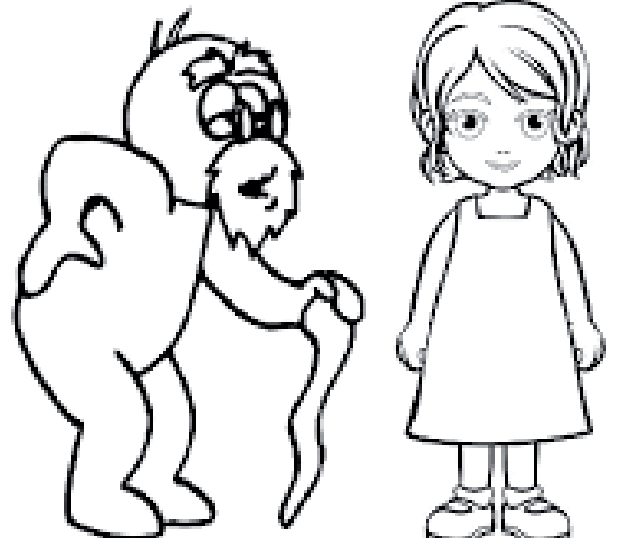
*Aslında her şey doğduğumuz anda başlar
Kulağımıza seslenirler ezan ile, sevinirler
Sayılır aylar, devam eder yıllar
Bir bir sayarız yaşlarımızı
Seviniriz yolun yarısına gelene kadar yaşımız arttıkça
Tabi yarı kime göre neye göre derler*

*Birçok insan görmez onunu, yirmisini, otuzunu
Görenler ise bilirler mi ne olduğunu
Fark ederler mi dünyanın fani olduğunu
Bir mum gibi olan hayatın farkına varabilirler mi?
Kalpleri zikre gider mi yaratan rablerini
Aslında bu hayatın her gününün
Ölüme giden bir yol olduğunun farkına varabilirler mi?*

*Kalpte yanan mumum bittiğinde okunur selâları
Neden ezan değildir o okunan bilir misin?
Çünkü o artık sana değil insanlardır
Sana doğduğunda okudular ezanı söylediler esası
“Öleceksin ey Ademoğlu hazırlıklı ol”
Ölünce sela ile hatırlatırlar “bakın gitti bir ademoğlu”*

*Her gün yaklaştın sona bir mum misali
Bak söndü mum bitti dünya hayali
İyiyle kötüyle geçirdin nefsin
Bekle şimdi sura üfleyecek İsrail'i...
“Bekle suru Ey Ademoğlu, hazırlıklı ol!”*

BÜYÜKLER KÜÇÜLDÜ, KÜÇÜKLER BÜYÜDÜ

Sefa ALPTEKİN

-Peki ya neden?-

Nesil nasıl değişti böyle birden. Büyükler nasıl küçüldü, küçükler nasıl büyüdü? Küçükler; evde oturmak bilmeyen, sokak oyunları ile vaktini geçiren, anne baba nereye giderse koşulsuz takip eden nesil!.. Nereye gitti? Atasını görünce eline sarılan, karşısında adaptan iki büklüm olan miniklere ne oldu? Büyüklerinden çekindiği için evladı sevemeyen babaların olduğu nesilden bahsetmiyorum. Bundan on yirmi sene kadar geçmişten bahsediyorum. Samimi bir hayatın yaşandığı hatta belki dostluğın son demlerinden bahsediyorum. Büyükler; evlatlarını yokluğa rağmen bir yerlere getirmiş, eğitmiş bilgilendirmişti üç kuruş geliri ile... Küçükler, önlerinde pervaneydiler... Hapşırırsalar peçete, su isteseler su, uykuları gelse yatakları hazır olurdu evlatları tarafından... Ya da aynı anda onlara yapılırdı evlatları tarafından. Gelinler kayınvalidelerine saygılı hürmetkâr, evlatlar anne babalarına minnettardı...

Peki ya şimdi! Ne oluyor bu hayatta? Yüzyıllardır süregelen gelenekler ve görenekler böyle kısacık,

belki çeyrek asırda, nasıl oldu da değişti? Şimdi geçmişin büyükleri küçüldü, küçükleri büyük oldu sanki. Gelişen teknoloji mi, insanların okumuşluk oranları mı, bilmem ama bu kadar kısa sürede bir devrim yaratacak değişim yaşadı bu millet. Anne baba su istese, "kalk kendin al, bir de bana getir" diyen bir evlat; kayınvalide "bunu böyle yapiver" deyince "çok biliyorsan kalk kendin yap" diyen gelin; "beni burada okut, buraya götür, bana bunu al" diyen çocuklar; daha çocuk yaşta ellerinde telefon, evinde bilgisayar, tableti olanlar... Daha ne olsun ki!

Evden çıkmayan bir nesil oluşturduk kendi ellerimizle. Bir yere giderken anne baba çocuğundan izin alır oldu, hem hesap vererek... Nereye, niye, neden sorularına cevap verilmeden evden çıkamazsın, hele ki büyüksün. Tabii ne kadar konuşursan konuş, çoğu zaman çocuğunu götüremezsün gideceğin yere. Gitse de oturtmaz seni, 'kalkalım kalkalım' diye tutturarak... Evden çıkmak zor gelir küçüklere. Neden çıksın ki evden? Neden insan içine karışsın ki; her şey elinin altında... Oturduğu yerden suyu geliyor, yemeği geliyor.

Her istediği, değişen sistem ile kendisinin hizmetçisi ve istenileni yapmakla mahkum olarak görülen varlıklar anne-baba varken, kendisi neden kalsın ki? Rastladığım bir olayı anlatayım sizlere: 11 ve 14 yaşlarında bulunan iki erkek çocuğunun oturduğu bir ortamda, bir sofraya kuruluyordu: “Kalkıp da yardım edin, bir tabak getirin” denildiğinde; o çocuklar “işleri ne ki getirsin onlar” dediler. ‘Onlar’ denilen kişiler evin hizmetçisi değildi; maalesef, o kocaman çocukların anneleri, teyzeleri, halaları, anneanneleri hatta babaanneleri bile vardı. Artık ‘onlar’(yani kastettiğim o gerçekten küçükler), kullanmaya o kadar alışmışlar ki karşısındaki büyüklerini hizmetçi olarak görmeye başlamışlar. Bir ortama gelen çocuğun ilk gördüğü şey; büyüklerin elleri değil, biran önce prize en yakın koltuk... Ağzlarına sakız olmuş, o iğrenç küfürler ile bu küfürleri sıradan dostluk kelimesi olarak görmeleri ise bu neslin en değişen ve en anlaşılmaz özelliği. Zira biz anneye babaya büyüklerin yanlarında bir şey demeye çalışırken biri duyacak diye ağızımızdan korkarken; şimdilerde, hiç sakınmadan bağırarak bağırarak o küfürler büyüklerle zikrediliyor. Birçok büyük yaşta insanın bilmediği, ayıp gördüğü cümleler dökülüyor ağızlarından. Annesini babasını döven evlatlar, gelinler, damatlar var bu dünyada, hayretler içinde kalsak da... Büyüklerin karşısına geçmiş, oturacak yer bırakmadan uzanan gençlerle yaşıyoruz.

Kocaman evlere sığmayan küçücük insanlar olduk... Tazık bize... Artık evine arabasına binlerce lira harcayan ve bunlar için borçlar altına giren insanlar, aldıkları hiçbir maaşı beğenmeyip yetmediğini iddia ediyorlar. İnsanoğlunun gözü nasıl da açlaştı? Eskiden üç kuruşa “Elhamdulillah geçinip gidiyoruz, yetiyor” denirdi ve o üç kuruşla kaç evlat nerelere getirildi. Şimdi, binlerce lira gelir, evler, arabalar hâlâ yetmiyor. Bu kanaati unutmuş büyüklerin cevapları; evlatlarını okutmanın zorluğu... Kültürün bile para ile olduğuna inanan

zihniyetler var, günümüzde. Geçmişte o yoklukta bilginin çoğaltılmasının zorluğunda okuyan, nice kültür sahibi insan vardı Bilgiye, aktiviteye bu kadar kolay ulaşabilecek bir çağda ikem ‘yok, bizim gelirimiz yetmiyor’ ile. ‘elimdeki bir iki tane çocuğu okutamıyorum’ demek; nedir, ne ola ki? O zaman, aile için, insanlık için bazı şeylerden fedakârlık etmek nerede kaldı? Bence evin olmasın, araban olmasın; hadi onlar olacaksa, bu kadar lüks eşyaların olmasın... Olmaz mı? Nasıl olurda bu kadar rahat bir çağda geri kalabilirsiniz, geri ve mahkum kaldığınızı iddia edebilirsiniz ki. Kendinizden, zevklerinizden, vaktinizden fedakârlık edin... Sonuçta o çocuklar sizin dünyaya getirdiğiniz ve bakmakla yükümlü olduğunuz emanetler.

Küçükler, büyüklere emanet... İşte tam da burada, bir iki noktayı karıştırmamalıyız: Sen, evladın için her şeyi yap, okut, eğit, kültürlü bir birey olarak yetiştir. Bütün bunlar şart... Ancak kendini bir hizmetçi olarak gösterme, takdim etme, ortaya serme. Evladının da ayakları üzerinde durmasını sağla...Çocuğun da bazı ihtiyaçlarını karşılama sorumluluğunu kendisi yerine getirsin ki zorluğu görsün; sana ve insana, hatta kendisine saygıyı anlatsın Sen ona bilgisayar al, telefon al, istediği bütün oyuncakları al, istediğini yedir istediğini giydir; tamam! Ama sonra da kalan her şey ile, kendi lüksünü sağla. Eee, evladın otursun diye, elinden geleni onun yerine sen yaptıktan sonra bu çocuk nasıl kalkıp da bir kâğıt karalayacak, bir spora katılacak, kendini geliştirecek ki? İyi düşünmen gerek. Aslında, bana kalırsa, küçülmeyi büyükler tercih etti; küçükler de büyümek zorunda kaldı...Hem de gerçek ‘büyüklük’ü hiç anlamadan, hiç yaşamadan... Böylesi kocaman ‘boşluk’u doldurma için ne yapacaksın, şimdi? Küçüklerle bildikleri her şeyi ailesi; büyükleri öğretmedi mi, öğretmez mi? Yaşama açılan perdeleri büyükler açar küçüklerle... Büyükler istedi, küçükler büyüdü; büyükler istedi, yüzyılın nesli değişti...

MAVİ RESSAM

Meral AYDIN

Yıldızların yolculuğa hazırlandığı seher vaktinde, her günün aksine erkenden uyanmasına rağmen, uzun zamandır uyumadığı kadar derin ve huzurlu bir uykunun kollarından hevesle sıyrıldı. Sırtını, sokağın yalnız kalan lambasına yaslamış perdeden yansıyan sıcaklık içini ısıtırken yavaş hareketlerle yatağından aşağıya inerek, tek gözü kapalı, terliklerini giydi. Yere serili olan halının desenlerindeki kıvrımlara takılan dalgın bakışları, kafasındaki dağınık düşünceleri iki kolundan tutup yerli yerine oturtan görünmez adamların etkisiydi. Bir anda irkilip saatine baktığında tam yarım saattir orada öylece halıyı seyrettiğini fark etti. Gariptir ki seyrettiği halı olmasına rağmen aslında bilinçsizce izlediği, hayatını değiştiren o günün kesitleriydi. Her gün yeniden hatırlamak, donuk hislerini alevlendirip içini yakan tek şeydi. Hem minnetle hem de üzüntüyle hatırladığı yıllar, yüzüne birbirinden bağımsız onlarca yaşam çizgisi naksetmiş, bir o kadar da resim arşivlemişti beynine. Yüzünü yıkamak için karşıladığı banyo aynası ona tüm izleri göstermek için adeta can atıyordu. Ancak bu defa kendinde gördüğü çaresizliğin üstü umutla örtülmüş, gözlerinin ışıltısı başka bir derinlik kazanmıştı. Uzun zamandır böylesine renkli değildi çehresi. Sebepsiz yere devinimlenen yüreği bir şeyler anlatmak istercesine çarpınıyordu. “Yaşlılık işte.” diye geçirdi içinden Muhsin Dede, “Zamansız gelen çarpıntılar ebedi yolculuğun ilk göstergesi.”

Önceden özenle ütüleyip dolaba yerleştirdiği

beyaz gömleğini giydi. Başını yarı açık camdan dışarıya uzatarak, esintinin gelişine göre hava durumunu ölçtüktan sonra, “Pek soğuk sayılmaz ama yine de uğurumu üzerimde taşıyayım.” diye söylenerek açık mavi, çizgili süveterini gömleğinin üstüne geçirdi. Küçükken, kızı hediye etmişti bu süveteri. “Gözlerin gibi mavi olsun istedim baba.” demişti kendisine verirken. O günden sonra hangi vakit, içinde bir karmaşa hissetse mavi süveterini giyer, onu giydikçe ferahladığını duyumsardı. Bugün de aynı tesire ihtiyacı olduğunu düşündüğünden geçirmişti üstüne kızının hediyesini. Artık hazır olduğuna göre ayrılmaz parçası haline gelen tartısını alıp her zamanki yerine gitmek için evden çıkabilirdi.

Muhsin Dede şehir merkezine yakın bir köprüdeki tartı bekçilerinden biriydi. Gününün çoğunu bu eskimiş tartının başında bağdaş kurmuş vaziyette etrafını süzerek geçirirdi. Akşam olduğunda tartının kenarında birikmiş olan az miktarda bozuk parayla çaresizce evinin yolunu tutardı. Ona gün boyu konuşmadan eşlik eden dilenciler, Muhsin Dede’nin, kendilerine benzemeyen davranışlarına anlam veremediği halde sessizliği bozup onunla konuşmaya cesaret edemezlerdi. Çünkü onun öyle bir görüntüsü vardı ki kimilerine ürkütücü gelen bu duruş kiminde derin bir saygı uyandırır, sonuçta duydukları çekingenlik yanına yaklaşmalarını engellerdi. Fakat aylardır uzaktan gördükleri bu tuhaf adamı içten içe sevmekten kendilerini alamazlardı.

Muhsin Dede yarıyıldan fazla zamandır gelirdi buraya. O tartının ardında, gelip geçenler önünden sürüklenip giderken gördüğü tüm yüzleri dikkatle inceler, sanki daha sonra üzerinde çalışmak üzere beyninin bir noktasında istiflerdi. Baktığı bütün gözlerde aynı kıvılcımı arar, aradığının o olmadığını anladığında ise farkında olmadan başını iki yana sallardı. Her seferinde aynı heyecanla usanmadan arıyordu gelecek olanı.

İşte yine varmıştı köhne, yeşilimsi köprüye. İçinden yükselen hissi neye yoracağını bilemeden, kendisine biçtiği ufacık yere oturup yanında getirdiği tartıyı meraklı bakışların arasında özenle ön tarafa yerleştirdi. Eskiden olsa bu meraklı yüzleri sürekli yanında taşıdığı resim defterine kaydeder, büyük bir aşkla çizdiği tablolarına sima olarak eklerdi. Tablolarının ilginç bir özelliği vardı. Sadece insan yüzü üzerine yapılan çalışmalardı bunlar. Tuhaf bir ilgiyle insan yüzlerini irdeler, bazen birinin gözlerini başka bir yüzle birleştirip yeni oluşturduğu kimlikleri resmederdi. Bu alışkanlık küçüklüğünden beri süregelen çizme sevdasıyla birlikte, hayal ederek başlamıştı. Etkileyici bir surat ifadesini çizerken adeta büyülenir, tuvale yansıttığı çizgileri ete kemiğe büründürerek, görünen duyguyu kendisi de yaşardı. Hatta ağlayan bir yüzü çizerken, gözlerinin sulandığını ancak resim bittiğinde fark ederdi. En son çizdiği "Buzdaki Aşk" adlı tablosundan sonra eli fırçaya varmasa da o günlerden burnuna çalınan kekremsi havayı solumaktan hoşnut olurdu.

"Kalp krizi." demişlerdi yıllardır aynı sevgiyle bağlı olduğu eşini aniden kaybettiğinde. Ne de kolay söylemişlerdi, "Öldü" kelimesini. Oysa Muhsin Dede hiç inanmamıştı öldüğüne, bir gün ölebileceğine. Nitekim öylesine güçlü bir kadındı ki...Vefathaberini hemen vermemişlerdi yakınları. Sezdirmemeye çalışarak ertelemişlerdi, yeniden canlanma ihtimalini düşünerek bekletmişlerdi sanki verecekleri haberi. Yoğun bakım ünitesinin önündeki kalabalıktan yankılanan tiz çığlıktan anlamıştı Muhsin Dede, eşinin geri dönmek üzere çekip gittiğini. Anlamıştı da

tek söz edememiş, susmuştu. Hem de öyle bir suskunluktu ki, içi boşalmış, konuşabildiği bir dili olduğunu unutturmuştu. Gözleri, hissettiklerine inat kupkuru. Anlayamamıştı. Çevresini izliyordu. Donuk. "Bu insanlar neden sessiz sinema oynar gibi tuhaf hareketlerde bulunuyorlar böyle? Sahi oyun oynuyorlarsa bile bu kadar abartılı hareketlere ne gerek var? Hem hastanede oyun mu oynanır canım! Yok, yok. Oyun oynamıyorlar." diyordu kendi kendine. Uzaklardan sesler işitiyordu Muhsin Dede. Çok uzaklardan. "Muhsin Amca konuşsana!", "Bari sen güçlü dur, en güçlü olman gereken gün bugün.", "Seher Teyze de seni dimdik görmek isterdi.", "Neden tepki vermiyorsun?", "Muhsin Amcaaa!" Bir kaç kez konuşanları süzdü Muhsin Dede. Duyuyor konuşamıyordu. Konuşuyor anlatamıyordu. Anlıyor karşılık veremiyordu. Dili ağzının içinde şişmiş ve uyuşmuştu, sanki hiç yoktu.

Yüzme bilmediğini suya düşmeden aklına getirmeyenler gibi çırpındığında, onu uyandırmak için yüzüne su serptiklerini fark etmesiyle hıçkırıklara boğulması bir olmuştu.

-Seheeeeeerr!

Az sonra en alt kattaki ıssız koridorda bulmuştu kendisini. Yanında iki kişi, koluna girmiş destek veriyorlardı ona. Kim olduklarını bilemeyecek kadar geçmişti kendinden. Tutmasalar kollarından, bir kumaş parçası gibi yığılacaktı yere. Kafasının içinde binlerce kişi konuşuyordu. Birbirleriyle yarışırçasına anlatıp duruyorlardı, ne söylediklerini kendileri bile anlamaksızın. Gökyüzünün boşluğunda yürür gibiydi. Ayaklarının altı hissiz.

Gri bir kapıdan içeri süzüldü sabırsız kalabalık. Arka sıralarda o anda tanıyamadığı kişilerin ardından, amaçsızca içeriye adım atmıştı. Bir ürpertiyle donakaldı. Garip bir odaydı burası. Karşı duvarda kocaman çekmeceleri andıran gri metal görünümlü dolap dışında bir şey yoktu. Gözlerinin önünde dans ettiği için net göremediği yeşil renkteki rakamlara anlam vermeye çalışıyordu:-18.

Açılan çekmecelerden birinin önündeki kadın çekmişti dikkatini. Dövüne dövüne ağlıyordu. Orada her ne varsa yaklaştıkça sesler yükseliyor, tiz çığlıklar duyuluyordu. Ardından gelen itiş kuvvetiyle kendini bir süredir uzaktan incelediği gri dolabın önünde buldu. Açık “çekmece”den görünen bir kadın suretiydi. Gözleri kapalı derin bir uykunun beşiğinde gibiydi. Sarımtırak cildi huzurlu bir gülümsemeyle kaplanmıştı. Epey vakit orada öylece yüzünü seyrettiği bu kadın, SEHER! İyi ama neden bu soğuk odada ve çekmecenin içinde yatıyordu? Üşümüyor muydu?

O sahneden hatırlayabildiği son anlar beyninin içinde durmadan sıraladığı bu sorulardı. Geri kalanı kopuk bir film şeridi. Sonrasında neler olduğunu ne kadar düşünürse düşünsün hatırlayamadı. Yıllar sonra, yaşadığı şokun etkisiyle gidip gelen hafızasından dolayı o anları hiç yaşanmamışçasına anımsayamadığını anladı Muhsin Dede. Bununla birlikte “gözümün nuru” dediği kızının kayboluşunun tam da o günlere rastladığını düşündü.

Annesinin vefat ettiğini anlayamayacak kadar küçük yaşta olan kızı yaşanan hengâmeden korkup, kimseye sezdirmeden uzaklaşmıştı cenaze evinden. Kızının kaybolduğunu ancak günler sonra, verilen ilaçların etkisiyle kendine geldiğinde fark etmiş fakat bunun için gecikmişti. Kime sorsa, nereye başvursa bulamamıştı kızını.

Gençken tanınmış bir ressam olmak istemişti Muhsin Dede ancak ailesinin zoruyla mühendisliğe adım atmış, yoğun iş programı sebebiyle içinde mütemadiyen boy veren “ressamlık” aşkını susturmak zorunda kalmıştı. Bu suskunluk, görünen kısmıydı yaşamının. Karnında aylarca büyüttüğü çocuğunu ansızın düşüren bir anne gibiydi. Anneliği tadamadığı halde içinde bulunan eksikliğin hiç geçmemesi gibi. Dikenli. Ruhuna yerleşen bu eksiklikle nefes almayı öğrenmişti Muhsin Dede. Üstü

örtülmüş hayalini gün yüzüne çıkarmamak için resim çizmeyi bile bırakmıştı. Ta ki yaşadığı büyük yıkımdan sonra eski alışkanlığı nüksedene dek.

Ümitsizliğin onu sarıp sarmaladığı günlerin birinde, Seher Hanım’ın yüzünde gördüğü en son ifadeyi resmetmişti. Morgdaki görüntüsünü. Resmi çizerken kâh ağlayıp dizlerinin üzerine düşmüş kâh karısından geriye kalan hoş anıları hatırlayarak gülümsemişti. Ama her bir çizikte yeniden yaşadığı o günü kâğıda nakşederken, gençlik hayallerini gerçekleştirecek tabloyu çizdiğini bilememiştir.

Kol kola girmiş, koyu sohbetler eşliğinde yürüyen sevgililer; neredeyse kendi ağırlığındaki çantasını taşırken altında titreyen bacaklarını zor zapt eden öğrenciler (Onların şaşkınlıkları Muhsin Dede’yi gülümsetirdi.), Sabah ve akşam olmak üzere günde iki kez karşılaştığı, her daim koşar adım yürüyen memurlar, hafta sonları omuzlarına aldıkları yavrularıyla gezintiye çıkan ebeveynler ve daha birçok insan türevi.

Üstüne giydiği süveterin de etkisiyle tepedeki güneşten ona ulaşan sıcaktan epeyce bunalmıştı. Cebindeki mendille alnında biriken terleri silerken etrafına göz attı. Dikili ağaçlar yeşillenip, çiçek açmış gülümsüyordu. Yalnız yaşadığı uzunca zamanın ondaki karşılığı bu olmuştu, doğanın dilini okumak. Sözelimi sıklıkla yürüdüğü orman yolundan geçerken çevresinde tiz bir sessizlik hâkimse bilirdi ki; az önce burada üzücü bir olay cereyan etti. Ve bu duyduğu kasıntı koku, yemyeşil ağaçların omzuna tüneyerek onları mutsuz etti. Bu durumda hissettikleri dış görünüşüne de akseder, yüzüne hüznün bulutları çökerdi. Kimi zaman gün boyu etkisinden kurtulamaz etrafına bakan gözleri bulanıklaşırdı. Veya ağaçlar neşeyle salınıyor dallarında kuşlar ötüşüyorsa bu huzur, ruhuna nakış nakış işlenir içinde tarif edilemeyen hoş bir etki bırakırdı.

Bugün de öyle olmuştu. Tabiat Muhsin Dede'nin üzerine bir avuç mutluluk tozu serpmiş, içinde kımıldanan o huzur damlacıkları kabarmıştı.

Zayıflayan gözlerine rağmen uzağa daha çok uzağa bakmak istiyordu. Hayatının bilinmezlerini çözecek şifre katmanlar halinde orada gizlenmiş gibi.

Amaçsızca yürüyen insanlara baktıkça kafasındaki soruların sırası uzuyordu. "Bu insanlar her gün durmak bilmeden nereye koşturuyordu? Peki, belli bir hedefleri var mıydı yoksa hapsediği bir odada oradan oraya uçuşan sinekler gibi başıboş mu geziniyorlardı? Bazen günlerce üst üste karşılaştığı gençler vardı, ellerinde sayısız alışveriş poşetiyle dünyayı kurtarmaya gider gibi halleri olan. Sahi nasıl sığıyordu onca giysi dolaplara?"

Son zamanlarda gençlere olan ilgisi artmıştı Muhsin Dede'nin. Gençliğinden kalan bir merakla onların yüzlerini irdelemeyi seviyordu. Kendi kuşağıyla şimdiki kuşağın arasındaki farkları görebilmenin en iyi yolu gençleri tanımaktı ona göre.

Bütün bunları düşünürken uzaktan kendisine doğru yaklaşan iki gölgeye takıldı gözü. Biri heyecan içinde elini kolunu oynatarak anlattıklarının büyüüne kapılmış, sözcükleri birer ikişer sıralarken diğeri yüzünde güven veren kocaman bir tebessümle arkadaşını dinliyor, arada bir onaylarcasına başını sallıyordu. Dinleyenin boynunda markalı bir fotoğraf makinesi duruyordu. Nedense bu kız ilgisini çekmişti çünkü yanından geçerken göz göze gelmiş uzun uzun birbirlerini süzmüşlerdi. İstemsizce arkalarından bakakalan Muhsin Dede kalabalık içinde kaybolana dek kızları izledi.

- "Merhaba Amca!"

Yeniden daldığı düşüncelerinden bu sesle sıyrıldı Muhsin Dede. Mavi gözlerine bir fotoğraf makinesi çarptı önce. Bu, az önce bakakaldığı kızdı. Olayı anlamaya çalışırken cevap vermeyi unuttu. Acaba neden geri dönmüştü?

- Benim adım Aslı. Gazeteciyim.

- ...

Şaşırmıştı Muhsin Dede. Habercinin kendisiyle ne işi olabilirdi ki. Az önce uzaktan gördüğü o çehre şimdi karşısındaydı. Sanki kendisine olan alakasını gördüğü için geri dönmüştü kız.

- Bana ismini bağışlar mısın amca?

- Muhsin.

- Peki Muhsin Amca. Az önce buradan geçerken öyle sıcak baktın ki bana anlatacak bir hikâyeyi olduğunu düşünerek geri dönmekten kendimi alamadım. Buralara ait birine benzemiyorsun?

- Evet, ben...

Muhsin Dede'nin gözü fotoğraf makinesine takılmıştı.

- Endişelenme Muhsin Amca seni haber yapmak için rahatsız etmedim. Sadece, sana baktığımda "Anlatacak bir hikâyem var." der gibiydin. Ben de rızan olursa hikâyeyi dinlemeye geldim.

Gürül gürül akacakken önüne set çekilmiş bir akarsu misali bir çırpıda hikâyesini anlattı. Eşinin vefatını, kızının kayboluşunu, burada olma sebebinin ise -belki bir umut- kızını bulmak olduğunu... Bunları anlatırken, kızının kayboluşundan kendini sorumlu tuttuğu için başı utançla yere eğilmişti.

Hikâyesini bitirip başını kaldırdığında genç kızın dolu dolu gözleriyle karşılaştı. Anlattıklarından epeyce etkilendiği belliydi. Garip bir şekilde sadece teşekkür ederek yanından ayrıldı Aslı. Muhsin Dede, bunca yıldır anlatamadıklarını sayıp döktüğü için rahatlamış olsa da kızın o hali gözünün önünden gitmiyordu. İstemeden onu üzümüştü galiba.

O gün çok daha erken bir saatte döndü evine. Koskoca köprüye sığamamış, kendini eve atmıştı. Sonraki günlerde gidemedi tartı bekçiliğine. İçinden gelmiyordu.

Nihayet iki haftanın sonucunda kızını bulma umudunu koluna takarak köprü'nün yolunu tuttu. Ama artık direnci azalmıştı. Belli ki biricik kızını burada bulamayacaktı. Yaptığı araştırmalar sonucunda kızının bu semtte yaşıyor olma ihtimali yüksekti. Şimdi yirmili yaşlarının ortasındaydı ve kim bilir annesine ne çok benziyordu. Evet, evet bu köprüdeki son haftası olsundu bu. Farklı yerlerde aramaya devam edecekti.

Köprüye vardığında Aslı'nın büyük bir heyecanla kendisini beklediğini görünce şaşırıldı. Onunla karşılaşacağını düşünmemişti. Üstelik bu sefer, bir çift gözde aylardır aradığı kıvılcımla beraber kendisine sınımsız bakıyordu Aslı.

Küçük kardeşi masanın üzerine bıraktığı bir tomar parayı, hiçbir açıklama yapmadan Muhsin Dede'ye verdi. Ne olduğunu anlamaya çalışan meraklı bakışlarla kardeşini süzdüğünde neşeyle dudaklarını ısırıldığı fark etti. Küçükken de gizlice yaptığı her yaramazlıktan sonra aynen böyle yapar, kendisini bu şekilde ele verir di kardeşi. Yine gizli saklı bir iş çevirmiş

olmalıydı.

-Bu para senin abi. Alnının teriyle kazandın.

-Dalga mı geçiyorsun benimle? Benim bu paradan haberim bile yok.

-Artık var ve hatta sen bundan böyle tanınmış bir ressamısın. Bu para da o çok sevdiğin tablonun karşılığı.

-!?!?

-Şeyy abi. Hani "Buzdaki Aşk" adını verdiğin tablo vardı ya.

-Eee ne olmuş ona?

-Uzun zamandır tanıdığım, resim sanatıyla yakından ilgilenen bir arkadaşşıma senden söz etmişim ve tablolarından. Merak ettiğinden bir örneğini isteyince onu götürdüm.(Çünkü o tabloyu ben de çok beğenmişim.) Öylesine sevdi ki hemen satın aldı tabloyu. Hayalini bildiğim için sana sormadan ona sattım resmini. Eser, sosyete de epey rağbet görmüş ve şimdi senden benzeri tablolarla bir sergi açmanı istiyorlar.

Muhsin Dede ne diyeceğini bilmez halde duyduklarını anlamaya çalışıyordu. Bir yandan çok sevdiği tablosu izinsiz satıldığı için kızgın, bir yandan gençlik hayaline geç de olsa kavuştuğu için mutluydu. Biraz düşündükten sonra teklifi kabul etti üstelik kızı da çektiği resimlerle babasına yardımcı olacaktı.

Ancak aklındaki üzüntülü surat ifadelerini resmetmek yerine şimdiki ruh haline uygun olarak mutluluk kokan simalar çizecekti. Bu kez acının değil mutluluğun gözyaşını anlatmak istiyordu. Çünkü artık tamamıyla sevinçli bir adamdı.

KERBELA AH

Hasan Tahsin SÜRÜ

“Külli arz'ın kerubela,külli yevmin aşura”

(Küfür ve zulüm oldukça, bütün her yer kerbeladır; bütün günler de aşuradır.)

Ne acı

kardeşin kardeşi vurması

Ne acı

müminlerin birbirine düşman olması

Ne acı Hüseyinin şehit olması.

Alemlerin efendisi

Sırtında taşırdı torunlarını.

Gözümün nuru derdi onlara

Namazdayken bile sırtında taşırdı onları.

O namazdayken

Ayaklarının arasından geçerlerdi.

Rahatsız olmak ne kelime

Mutlu olurdu onların yaptıklarından

İncitmedi,kırmadı torunlarını

Diken batsa ayaklarına

Onun canı yanardı.

Onlarla koşar,

Onlarla oynar,

Onlarla ağlardı.

Çünkü onlar gözünün nuruydu,

Onlar Hasan ve Hüseyin'di.

Bir inkılaptı Kербela

Bir dirilişti

Zulme karşı

Zalime başkaldırmaktı

“zulme rıza zulümdür” deyip

Dünyaya meydan okumaktı.

Müminlerin göz yaşıydı

İmam-ı Cafer'in çılgılığıydı:

“Külliarzın kerbu bela

Kulli yevmin aşura”

Muharrem ayı inkılap ayıydı

Bir dirilişin yeniden başlangıcıydı

Nebinin incisine kavuştuğu andı

Yer gök onlar için ağladı.

Yıldızlar ağladı

Analar karalar bağladı.

Zaman durdu sanki

Mekan anlamını yitirdi

O yer

Sözün bittiği yerdi...

Dünya hırsı girmişti araya

Kan düşmüştü ak sayfaya

Nebevi kıyam çıktı yola

Mekke'den Kербela'ya

Yezidin hırsı

Unutturdu Kur'an aydınlığını

Katletti peygamberimizin en yakını

Fitne girdi araya

Mateme büründü dünya

Gözyaşları ve kanla sulandı Kербela

Ağla ağla Kербela

Yazık oldu insanlığa...

BOSTAN KORKULUĞU

Torun Korkut Masalları

Hamdi ÜLKER

Oduncu gömleklerinin ve shetland kazakların moda olduğu zamanlardı. Daha yirmili yaşlarında genç bir delikanlıydım. Mesleğe yeni başlamış, hayatı manalandırma telaşına kapılmıştım. Kahverengi ve grinin bütün tonları ile boğuşan, üzerine adeta dünyanın bütün kasavet ve gamının yüklendiği bir oduncu gömleğim, bir de kuzu yününden kazağım vardı. Çok beğenerek almış ve ilk zamanlarda onları üzerime çokseverek giymiştim. Ta ki bir gün birlikte görev yaptığım ablalarımın birisinin renk konusunda kafamı kurcaladığı zamana kadar.

Sevgili ablam bir ara yanıma sokulmuş ve kulağıma bir şeyler fısıldayivermişti. "Sen şair ruhusun, duyguları olan bir insansın, biraz ruh yapınla ilintili renklere takıl!" diye bana uzun uzadıya tavsiyelerde bulunmuştu. Nedendir bilmem ama işte o günden itibaren o sarı ile kahverengi karışımı kazağımı ve grinin bütün kasavetli tonlarının hüküm sürdüğü oduncu gömleğimi bir daha üzerime giymemiştim. Çıkarıp bir köşeye ativermiştim ve orada uzun bir süre durmuşlardı.

Bir sömestri tatiliydi ve sıla burnumda buram buram tütüyordu. Karnelerini ellerine tutuşturup çocuklarımı sevindirdiğim günün akşamında hiç vakit geçirmeden yola çıkacak ve Keşiş Dağları'nın kuzeye bakan soğuk yamaçlarının uzantısındaki köyüme gelecektim. Son anda aklıma düşmüştü birkaç aydır bir köşeye attığım kazağım ve gömleğim. Toparlayıp valizimin bir köşesine sıkıştırdıktan

sonra yollara düşmüştüm.

O yıl zemheri oldukça çetin geçiyordu. Gurbeti soğuk zannetmişim ama sıla gurbetten daha soğuktu. İçime işleyen soğuğa rağmen yine de o kazağı ve gömleği üzerime giymemiştim.

Sayılı gün çabuk geçmiş ve tatil bir nefeste bitip gitmişti. Zevkine varmak nasip olmayan kazağımı ve gömleğimi köyden bir delikanlıya vermesi için anacığımıza teslim edip tekrar gurbetin yollarına düşmüştüm...

Bir süresonra bir yaz günü yine sıla aklıma düşmüş, köyümün özlem kokan havasını solumak için hiç zaman geçirmeden koşup gelmişim. Dağlarına, tepelerine, baharda gençliği, güz mevsiminde ise ihtiyarlığı yüreğime narin bir kalemin ipeksi dokunuşları ile nakşeden tabiatını hayran bakışlarla seyre dalmıştım. Anam her zamanki gibi bostan ile uğraşıyordu. Toprağı tırnakları ile tırmıklamak, yeni açmış fasulye çiçeklerine bir bebek gibi nameler döktürmek, ninniler söylemek onun toprağa olan yakınlığının dışarıya yansımasıydı. Bazen de bostana ektiği zerzevatın köklerini acımasızca yolup götürün köstebeğe öfkelenip kargış etmek onun toprak ile uğraştığı zamanlarda dilinden terennüm eden nameler olurdu. Onun dünyası kendi elleri ile inşa ettiği küçücük de olsun bir çevreden ibaretti. Şimdi yaşlanmış, iki büklüm olmuştu belki lakin o gençliğinde kendi hayatını kurguladığı dünyayı bir koşu gezip gelecek güce sahipmiş.

Köyünü çevreleyen dağların öteleri için hiçbir zaman hayalkurmamıştı. Aşağı memleketlerde diye tabir ederdi görmediği bir yerden bahsedeceği zaman. Çocukluğu okuma ve yazmanın günah sayıldığı bir zamana rastlamış; kitapla, defterle, kalemle hiçbir işi olmamıştı. Saati gölgelerin uzantısına göre kestirir, mevsimleri kavak yapraklarının zamana y a y ı l a n gelişimleri ve bostana ektiği zerzevatın büyümesine göre belirlerdi. Yine onun her yılın başı, kuzuların doğup melemeye başladığı günlerdi.

Anam yine bir yandan bostanın tumbunda karınlarını doyuran buzağılara kendi koyduğu isimleri ile sesleniyor ve yaramazlık yapmamaları için onları ikaz ediyor, bir yandan da henüz yeni açmaya başlamış kabakların diplerindeki zararlı otları elleri ile yoluyordu.

Bir ara kafasını kaldırıp topraktanyeni çıkmış mısırları yiyen kargalara yüreğini soğutmaya çalışırcasına sayıyor fakat sonra onlara hiçbir zaman gücünün yetmeyeceğini kabullenerek tekrar başını öne eğip işine devam ediyordu. Öylesine dalıp gitmişti ki benim geldiğimi çok zaman sonra fark edebilmişti. O benim, ben ise bostanın baş tarafına dikilmiş ucube yaratığın farkına varmakta gecikmiştik.

Kafamı kaldırıp o tarafa doğru baktığımda ilk anda yere çakılmış uzun bir sıruk ve üzerine giydirilmiş tozdan ve kirden kararmış, yaz güneşinin gevrettiği kahverengiye çalan bir kazak görmüştüm. Sonra yanına iyice yaklaşım incelediğimde kendimce bostan korkuluğunun meydana getiriliş şeklini yorumlamaya çalışmışım. İlk kez yakından bir bostan korkuluğu görmüştüm.

Baharın henüz yüzünü göstermeye başladığı bir zamanda söğüt ağaçlarının dalları budanmıştı. Budanan dalların tazeleri nice umutlar beslenerek fidan olarak yeniden toprağa dikilmiş, iyice kartlaşmış olanlar ise yakacak yahut mertek yapılmak üzere çırpılarından temizlenerek bir kenara istiflenmiş, kurumaya bırakılmıştı. İşte o kart söğüt dallarının uzun boylularından birisi bostanı kargalardan korumak için korkuluk yapılmıştı. Üst tarafına yatay olarak b i r s o p a

ç a k ı l m ı ş , omuz ve kollar y a p ı l m ı ş üzerine ise benim bir iki yıl önce birisine versin diye anama bıraktığım markalı kazak giydirilmişti. Başına ise babamın eski kasketlerinden birisi geçirildikten sonra bostanın üst tarafındaki boşluğa dikilmişti. Uzaktan bakıldığında heybetli bir adam görüntüsü veren bu korkuluğun yanına gidildiğinde ise hiçbir şeye yaramayan çirkin bir yaratık görüntüsü dikkati çekiyordu.

Bir yıl kadar öncesiydi. Aşağı memleketlerden birileri köye çoban olarak gelmişlerdi. Çoluk çocuk oldukça kalabalık bu ailenin bir de yanlarında getirdikleri hodakları vardı. Hasta babası oğlunu sahip çıkması ve çalıştırması için Çoban Ahmet'e teslim etmişti. O da dost yadigarı olarak gördüğü bu çocuğu alıp buralara kadar getirmişti. Kendi çocuklarından ayırt etmiyor, hiçbir şeyini eksik bırakmamaya çalışıyordu.

olan

çalışıyordu.

Anam ise benim bıraktığım gömlek ve kazağı çobanın hodağına vermişti. Çocuk, kışın ve baharın serin zamanlarında dağda, taştta giyip kirlettiği kazağı bir süre sonra çıkarıp dere kenarına bir yere atmıştı. Kim bilir belki beğenmemiş, hatıra için giyinmişti. Belki de havalara ısındığı için giyme ihtiyacı duymamış, zaten de kirlendiği için kaldırıp atmıştı. Anam ise bu kazağı kargaları korkutabilmek için atıldığı yerden alarak getirip korkuluk yapmıştı.

Anam bana kazağın benim görmediğim zamanlardaki serencamını anlattığı bir zamanda bostanın hemen yanı başındaki kavak ağaçlarındaki yuvasından bir karganın bostanın tam ortasına doğru süzüldüğünü görüyordum. Durumu anama söylediğim zaman elindeki çapayı kaldırarak karganın üzerine yürüyor ve onu kovalıyordu. Karga kaçıp tekrar yuvasına döndükten sonra anam tekrar işine geri dönüyordu.

İşaret parmağımla korkuluğu işaret ederek; “peki bu ne işe yarıyor?” diye soruyordum. Anam hafifçe tebessüm ediyor ve hiçbir şey söylemeden işine devam ediyordu. Bir süre sonra az önce kovaladığı karga tekrar bostana dalıyor, mısırların ve fasulyelerin başlarını yangından mal kaçıracasına bir bir koparıp yiyordu. Anam henüz fark edememişti onu, ben ise merakla kargayı izlemeye koyulmuştum. Karga bir süre bostandaki nebatat ile karnını doyurduktan sonra, anamın kendisini fark ettiğini anlıyor ve mahalle kabadayıları gibi

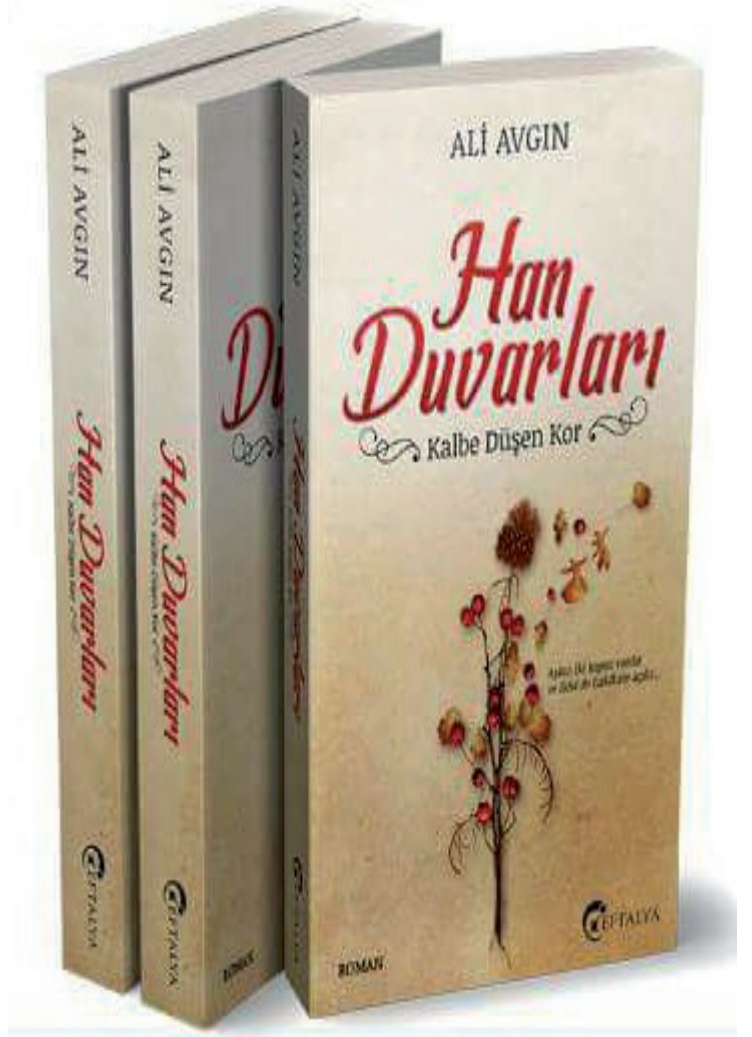
yakasına basa basa kenara doğru yürüyordu. Dayı dayı yürüyüp kenara çıktıktan sonra bir korkuluğa, bir bostana, bir de anama baktıktan sonra alabildiğine “gak!” bir nara atarak uçup gidiyordu.

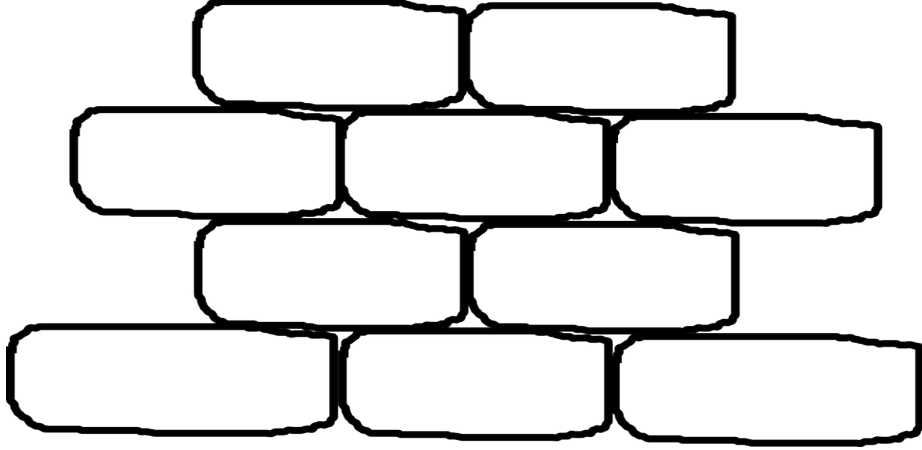
Bir süre hem gülmüş, hem de anamın bu durum karşısında ne söyleyeceğini merak ederek beklemiştim. Anamın her olay karşısında kendince ya bir hekâti yahut da bir nükteli sözü olurdu. Zira benim dünyamda atasözleri ana sözü olarak manalanmıştı.

Elindeki çapayı bir kenara bırakıp bostanın kenarına oturmuş ve bana dönerek; “bak oğul!” diye sözlerine başlamıştı. Sen şu yarım saatlik süre içerisinde yaşadıklarımızdan ne anladın bilmem ama ben sana anladıklarımı söyleyeyim. Bazı insanlar vardır ki; hiçbir vasıfları yoktur, yani şu bostan korkuluğu gibidirler. İçlerini kuru bir mertek, dışlarını kirli esvaplar kaplamıştır. Lakin birileri tarafından şu gördüğün işe yaramaz mertek gibi bir yerlere dikilirler. İşte o insanlardan bizim dünyamıza yansıyan; işe yaramaz, kaba saba ve kirli görüntülerinden başka hiçbir şey değildir. Onların ucube görüntülerinden başka çevrelere kattıkları hiçbir değer, hiçbir anlam yoktur. İşte bu yüzdendir ki onlar kendilerini heybetli bir şey zannetse de etraftaki hiçbir canlı da onlardan ne çekinir, ne de sevip sayar, hatta buldukları her fırsatta onların arkasından sövüp sayarlar. Tıpkı az önceki karganın karnını doyurduktan sonra attığı nara gibi...

YAZAR VE ESERİ

HAN DUVARLARI

-Kalbe Düşen Kor-

Aşkın iki kapısı vardır ve ikisi de hakikate açılır...

“-Senin düğünün, senin düğünün!

Satılmış, han odasında son anlarını yaşarken Selim Dede, evinde kendini ziyarete gelen dervişlerle sohbet ediyordu. Selim Dede, birdenbire oradaki dervişlerinden birine, Bakara suresinden “Fezkûrunî” ayetinden başlayarak okumasını istedi. Derviş hemen okumaya başladı. Selim Dede, huşu içinde, gözleri kapalı okunan Kur’anı dinlerken, Satılmış hasta yatağında son nefesini vermişti. Kur’an okuyan derviş “İnna Liilâh” ayetine geldiğinde Selim Dede gözlerini açtı, aynı ayeti sesli bir şekilde o da tekrar etti: “İnna liilâh ve inna ileyhi raciun.”

Han duvarlarının soğuk taş kemerlerinde yankılanan öksürük sesleri artık duyulmaz olmuştu. Hancı kendi kendine: ‘Çok şükür Maraşlı rahatladı. Nane iyi geldi. Yarın yola çıkmadan bir kase daha verirsem hiçbir şeyi kalmaz.’ diye düşündü.

Hancı, sabah namazı vakti, elinde bir tas çorbayla Satılmış’ın odasına geldi. ‘Çorbayı içtikten sonra nane de kaynatırım’ diye içinden geçirdi. İçeri girdiğinde Satılmış kendine gülüyor gibiydi. ‘İyi rahatlamış, biraz sararmış ama öksürüğü durmuş.’ dedi.

Satılmış, güzel yüzüyle, elleri kalbi üzerinde niyaz vaziyetinde öylece yatıyordu. Hancı: ‘Çorba getirdim iç, nane de kaynatacağım, öksürüğün kesildi ama içersen rengin de yerine gelir.’

Satılmışın cevap vermediğini görünce, hancı telaşlandı. Merakla yanına iyice yaklaştı, nefesini kontrol etti: ‘Heyhat, Satılmış çoktan son nefesini vermiş bile!’ dedi.

Bu, hancı için ilk değildi. Bunun gibi birçok garip yolcuları hanından son yolculuğuna uğurlamıştı ama bu defa farklıydı. Defin için herşeyiyle bizzat kendisi ilgilendi. Beraber geldiği kervandakilerle cenaze namazını kıldılar. Her zaman olduğu gibi Satılmış’ı da hanın yakınındaki garipler mezarlığına defnettiler.

Kervanbaşı, ‘eğer o derviş olmasaydı, şimdi yerin altında biz olacaktık’, dedi.

Hancı kendi kendine: ‘Bir garip öldü diyeler Üç günden sonra duylar

Soğuk su ile uyular

Şöyle garip bencileyin’ mısralarını okudu ve sözüne devam etti:

‘Bu dünya bir han mı, istasyon mu? Anlayamadım.’

Anlayamadınız mı? Eğer yeni çıkan bir romandan alınan yukarıdaki bölümü, bir kez daha ve daha da dikkatli okursanız; size birçok noktanın tanıdık geleceğine inanıyorum. Hiçbir şeyanlamasanız bile Faruk Nafiz Çamlıbel’in o meşhur “Han Duvarları” nı ve üstadın o muazzam şiirinin içinde kanı ile, canı ile, seyahati ve sevdası ile han duvarlarını derinden titreten “Maraşlı Şeyhoğlu Satılmış”ı satırları okurken hemen tanıdı yüreğiniz, değil mi? Evet, Han Duvarları ve Maraşlı Şeyhoğlu.

Bu çalışma, han duvarları ve Maraşlı Şeyhoğlu'nun günümüz dünyasında, capcanlı renklerle ete kemiğe bürünmesi.

Han duvarları; yüzyıllardır nice sırları, nice yüreklerin titreyişini, sesini misafir etti o gani gönlüne. Sonra o hanların hancıları, yolcuları, dervişleri, gönül erleri, şairleri bizleri tam da yüreğimizin orta yerinden etkiledi. Sadece hanlar, yolcular, yollar mı bizi dağladı? Yetmedi! Hanlarda konaklayan yolcuların varmak istediği, özlemini duyduğu şehirler de bize çok şeyler fısıldadı. İşte, şehirlerin, insanların, yolların, gönüllerin, dertlerin ve devanın (tek deva Aşk demiş kitap) anlatıldığı yürekli bir roman çalışması tanıtacağım sizlere.

Kahramanmaraşlı Araştırmacı-Yazar (ve Neyzen) sayın Ali AVGIN kaleme almış kitabı. Roman türünde ve yüreğin sade, samimi ama içli anlatışına kaptırılan bir üslupla yazılan kitabın adını "Han Duvarları" koymuş yazar. Fakat hem kitabın içinde anlatılan "Dervişlik" in edebine uygun tavır ve duruşlar hem de bizzat yazarının dervişlik geleneği içerisinde yer almasından bu edep ve erkânı kitaba üslubu ile de katması, bizleri han duvarlarından, -romanın onun çevresinde kurgulandığı- Satılmış'ın hayat hikayesinden çok ötelere, çok derin mânâlara götürüyor. Zaman zaman yazar ile Faruk Nafiz'in de yolları kesişiyor. Zaten, yazar bu buluşmaları bir vefa borcu gibi görüyor. Ancak roman, okunduğunda daha iyi anlaşılacak, duvarlar, şairler ve şehirlerden çok fazla. Fakat bu çeşitlilik gözünüzü korkutmasın; anlatılan

tüm hakikatler insana 'insan oluş'un lezzetini gönül potasında eriterek aksettiriyor. Hemen kitap kapağının üzerinde iki yazı var. Birincisi kitabın isminin altında: 'Kalbe düşen Kor'. İkincisi kitabın orta yerinde: "Aşkın iki kapısı vardır ve ikisi hakikate açılır." Bu iki derin yazıyı okuduğunuz anda dahi, yazılan romanın bize hangi hakikat kapılarını açacağına dair büyük ipuçlarını görüveriyorsunuz.

Nisan 2017'de Eftalya Kitap (Yediveren Yayınları) dan çıkan "HAN DUVARLARI" isimli bu romanın hakikatin peşinde olan ve hem şehirleri, insanları bağlayan yollarda hem de gönülleri, hasretleri (vuslatı bekleyenleri, düğününe hasretleri, aşka susamışları) kavuşturan yollarda derviş misal seyahat etmeye talip yolculara çok şeyler katacağına, mânâlı birçok sır vereceğine inanıyorum.

Okuyucularına 'senin düğünün, senin düğünün' nidası ile ve büyük bir coşku ile seslenen neyzen-yazar sayın Ali AVGIN beyi bu anlamlı çalışması için tebrik ediyorum. Siz okuyuculara da 'iki hakikat kapısına da ulaşmak arzusunda iseniz' HAN DUVARLARI romanını içtenlikle tavsiye ediyorum. Bu anlamlı kitabın ve yazarının 'yolları' açık olsun diyorum.

Bu kitabı okuduktan sonra, beni mi sordunuz:

'Benim kalbime kor düştü...'

MUSİKAR DERGİSİ

DERVİŞ KAHVESİ

Ali AVGIN

Asırlık çınarlar, Saraçhane Meydanı'nı bir şemsiye gibi kaplamış; yeşil dalları, şefkatli bir ana gibi bütün çarşuyu kucaklıyordu. Yaprakları arasından yükselen kuş sesleri, o kadar coşkuluydu ki sanki viran dergâhın zikreden dervişlerine nispet ediyorlardı. Hacı Ağa'nın kahvehanesi, hemen bu çınarların gölgesinde, Tarihi Kapalı Çarşı'nın bezirgânlar girişinde ve Maraş Mevlevihanesi'ne iki dükkân mesafesindeydi.

Aslında, buraya kahvehane de denmezdi. Dervişlerin, çarşı esnafının, uzak yakın yolcuların bir uğrak yeri, nefeslenip, çay kahve içtiği gönül dostlarının buluştuğu küçük bir kiraathaneydi.

Saraçhane Meydanının aşınmış zemini, kırık dökük mermer taşlarıyla döşeliydi. Meydan, hafif meyilli olduğundan, dükkânların önü seki şeklindeydi. Buraya gelenler, serin çınarların gölgesinde, çaylarını, kahvelerini yudumlarlarken bir taraftan da cıvıl cıvıl çarşının alışveriş hengâmesini seyrederlerdi.

Hacı Ağa, her gün olduğu gibi, bu gün de Ulu Cami'de sabah namazını kıldıktan sonra, doğru dükkânına gelmiş; meydana haşmetle bakan tarihi Saraçhane Camiinin şadırvanından kalaylı sürahilerle dükkâna su taşımıştı. Sonra dükkânın tezgâhındaki dövme bakırdan

yapılmış kömür ocağının başına geçti. Akşamdan kalma küllerini demir maşayla öyle karıştırıyordu ki sanki kendi yürek yangınının küllerini karıştırıyordu. Ocaktaki meşe kömürlerini, yağlı çamlarla tutuşturdu. Mahcup bir genç kız yanağı gibi kızarıp korlaşan kömürlerin üstünde, çay ve çorba kazanlarını kaynatacaktı.

61Hacı Ağa'nın sabah müşterileri; kimi bezirgân, kimi kuyumcu, kimi manifaturacı, bakırcı, köşker, keçeci gibi çarşının ileri gelen esnaflarındandı. Sabah namazından sonra buraya gelip bir taraftan kahvelerini yudumlarlarken, bir taraftan da memleket meselelerinin kritiğini yaparlardı.

Hacı Ağa, dükkânın penceresinden meydana doğru baktı. Güneş, kızıl yüzünü yeşil yapraklar arasından göstermek için fırsat kolluyordu. Beyaz gömleğinin üzerine giydiği siyah avcı yeleğinin cebinden, köstekli saatini yavaşça çıkarıp baktı:

- Bezirgân Ahmet Efendi'nin gelmesi de yakın, dedi.

Daha sonra, dükkânın duvarında asılı, yer yer sırları dökülmüş aynanın karşısına geçti; saçlarını daha da aklaştıran başındaki beyaz takkesini düzeltti. İçine, sebebini bilemediği derin bir hüznü çöktü.

Gayri ihtiyari, gözleri rafta boynu bükük bekleyen derviş külâhına kaydı. Hâlbuki onu, kendinden bir parça gibi bir ömür baş üstünde taşımıştı. Şimdi ise onu giyenler, adi bir suçlu gibi hapse atılıyordu. Yasaklanmasına bir türlü akıl erdiremiyordu. Zira on yıl önce (25 Kasım 1925) çıkarılan bir kanunla bütün yurtta; fes, kalpak, sarık gibi başa giyilen geleneksel kıyafetlerin giyilmesi yasaklanmış, bütün 61 devlet memurlarına şapka giyme mecburiyeti getirilmişti.

Bu kanuna muhalefet edenler, hapse atılıp, İstiklal Mahkemelerinde yargılanıyordu. Birçok Maraşlı da bu kanuna muhalefet etmekten yargılanmış, ağır hapis cezalarına çarptırılmış, hatta bazıları da darağaçlarında can vermişti.

Hacı Ağa, yasak da olsa bazen derviş takkesini gizliden gizliye dükkânında başına takıyor ama onunla asla sokağa çıkmıyordu. Onun yerine ecnebilerin giydiği, fötr ya da sekiz köşeli kasketi, bir türlü başına geçirmeye de gönlü razı oluyordu.

Bir an gözleri uzaklara daldı. Maraş kurtuluş mücadelesini düşündü. İşgalcilerin yaptığı zulümleri hatırladı. Yanı başındaki Maraş Mevlevihane'sini Fransızların hunharca yaktıkları gözünün önüne geldi. Zor şartlarda düşmanı nasıl kovduklarını, bu vatan için can veren şehitleri ve gazileri düşündü.

Hüzünlenmişti, göğsünün derinliklerinden

bir volkan gibi coşup gelen derin bir ah çekti, men zafere sabere, dedi. Sabreden zafere erişir, Hadis-i Şerifi dudaklarından döküldü.

Hacı Ağa, nezaketi ve zarafetiyle kâmil bir insandı. Kıyafetinin temizliğine çok dikkat ederdi. Ayağına giydiği Gülşefteli yemenisi, siyah Frenkipi şalvarı, her daim pırıl pırıldı. Beline bağladığı beyaz kuşağı, avcı yeleşinin altında kendine ayrı bir ağırlık veriyordu.

Hacı Ağa, yetmişine merdiven dayamıştı ama zindeliğinden hiçbir şey kaybetmemişti. Dükkânında çırak dahi çalıştırmıyor, her işine kendi koşuyordu.

Siyah gür kaşları, çakır gözleri üzerinde bir gölgelik gibiydi. Kısa sakalı üzerinden yanaklarına doğru kavis yapan beyaz pala bıyıkları, nurani çehresine ayrı bir heybet katıyordu.

Aksakalını kontrol eder gibi üzerine

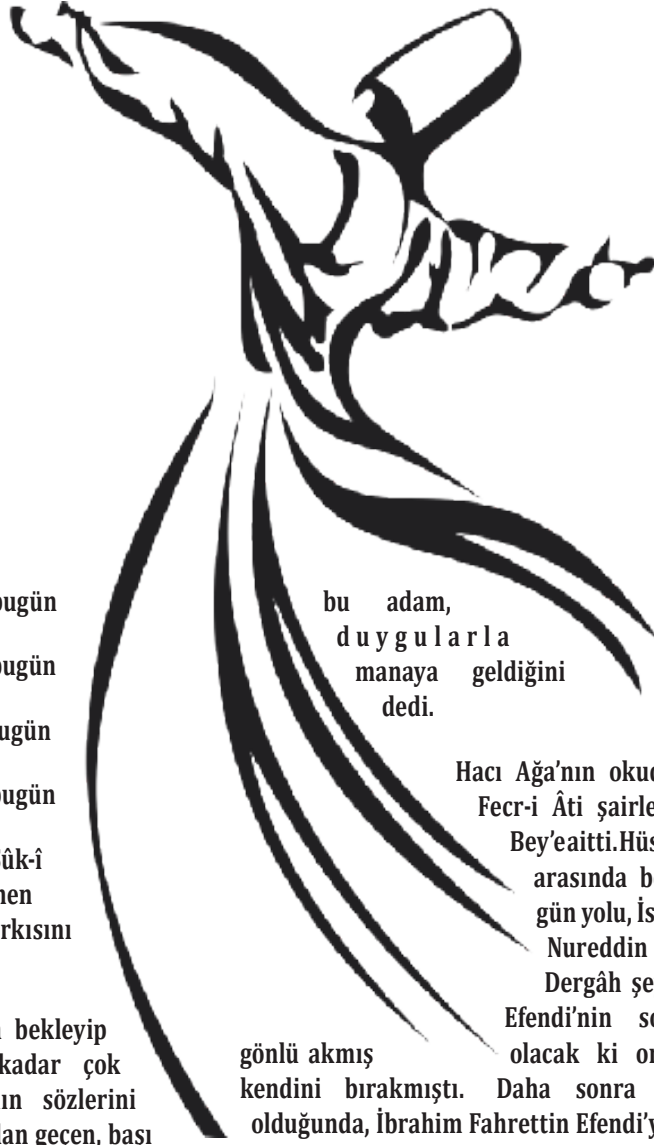
sıvazladıktan sonra, elini kalbinin götürdü.

Kalbini her an sızlatanı yine kalbinde bulunca, içi rahatladı. Derin bir nefes aldı, kendi kendine, sen de olmasan, deyiverdi.

Çok duygulanmıştı, dükkânın önüne çıktı. Oradaki hasır iskemlelerden birini altına çekti. Çileyle geçen bir ömrün kollarına kendini bırakır gibi, sırtını ihtiyar çınara dayayarak oturdu.

Hacı Ağa'nın sesi güzeldi, Türk Müziği makamlarına aşına idi. Dostlarıyla bir araya geldiğinde, çoğu zaman, ilahiler, kasideler, gazeller okur, yalnız kalıp efkârlandığında da şarkı söylerdi.

Bu defa da öyle olmuş, çok duygulanmıştı. Bir mücevher kutusu gibi cebinde taşıdığı gümüş tütün tabakasını açtı. Yeni kıyılmış, altın sarısı tütünlerden sardığı sigarasını yaktı. Sigaranın beyaz dumanı gözünün önünden kavisler çizerek göğe doğru yükselirken, coşup gelen duygularına mani olamadı. Güftekârı Hüseyin Siret Bey olan bir şarkıyı terennüm etmeye başladı:

Geçti sevdalarla ömrüm, ihtiyâr oldum bugün
Ak pak olmuş saçlarımla bi-karâr oldum bugün
Bir muhabbet neş'esiyle ilkbahâr oldum bugün
Ben huzurunda yer öptüm tacidâr oldum bugün
Bezîrgân Ahmet Efendi, elinde bastonu, Sûk-î
Maraş Çarşısından Saraçhane'ye doğru inen
sokağın başına geldiğinde, Hacı Ağa, hâlâ şarkısını
söylemeye devam ediyordu.

Bezîrgân Ahmet Efendi, bir süre ayakta bekleyip
şarkıyı dinledi. Kendi de Hacı Ağa kadar çok
duygulanmıştı. Başını öne eğdi, şarkının sözlerini
tefekkür etmeye başladı. Tam o sırada oradan geçen, başı
kasketli, sakal tıraşı gecikmiş, orta yaşlı birisi:

- Adam oturmuş, bir kucak sakalıyla sabah sabah günah
işliyor.

Dedi ve yoluna devam etti gitti. Bezîrgân Ahmet Efendi,
adamın sözleri karşısında ne diyeceğini bilemedi. Haddini
bildirmek için iki eliyle bastonuna sarıldı ise de son anda, ya
sabır, dedi vazgeçti. Adam, zaten çoktan uzaklaşıp gitmişti.

Nasıl oluyor da Allah'ın bizâtihî haram etmediği bir hususu,
haram diye hüküm verirler, diye kendi kendine söylenip
durdu.

- Boşuna dememişler, Musiki, âşıkın aşkını, fasıkın fışkını
arttırır. Sanıyorlar ki şarkıların hepsi nefistendir. Musikiden
murat, nakışta nakkaşı bulabilmektir.

Bezîrgân Ahmet Efendi, bir müddet hiç konuşmadı. İçinden,

bu adam,
duygularla
manaya geldiğini
dedi. şarkıların hangi
yazıldığını, ne
nerden bilecek,

Hacı Ağa'nın okuduğu şarkının güftesi
Fecr-i Âti şairlerinden Hüseyin Siret
Bey'e aitti. Hüseyin Siret, hayatgalesi
arasında boğuşup dururken, bir
gün yolu, İstanbul Karagümrük'te
Nureddin Dergâhına düşmüştü.
Dergâh şeyhi İbrahim Fahrettin
Efendi'nin sohbetlerini dinlemiş,
gönlü akmış olacak ki onun manevi iklimine
kendini bırakmıştı. Daha sonra o dergâhın dervişi
olduğunda, İbrahim Fahrettin Efendi'ye ithafen Hacı Ağa'nın
okuduğu o şarkının güftesini yazmıştı:

Ben huzurunda yer öptüm, çünkü nefsin zilletinden
esaretinden kurtuldum. Bir mürşide tabi olmakla hürriyetime
sahip olmak tacını giydim. Büyüğün huzurunda küçülmekle
büyüdüm, diyordu.

Tasavvuf terbiyesine göre, insana hizmet eden her şeye insan
da saygı göstermeliydi. Mevlvî dervişleri, namazdan sonra
oturdukları yerden kalkarken secde yerini öperek kalkarlar;
yatağa yatarken yorganı öptükten sonra üzerlerine çekerler,
kıyafetlerini, hırkalarını öperek giyerlerdi.

İbrahim Fahrettin Efendi, Hüseyin Siret
Bey'in şiirlerini çok beğenirdi. Bu kabiliyetini
bir naat yazmak için kullanmasını tavsiye
ettiğinde, "Efendim, ben realist bir şairim.
Ancak gördüğümü yazarım" demesi üzerine,
İbrahim Fahrettin Efendi tebessüm ederek, "Gör
o zaman" demişti.

Hüseyin Siret Bey, her gün çektiği salâvatları o gece daha içten çekince, rüyasını âlemlerin Efendisi teşrif etmiş, sabah olunca, koşa koşa huzura varıp gözyaşları içinde elindeki kâğıdı şeyhine uzatarak, “ işte Efendim, gördüm ve yazdım” demişti.

Ey mihr-i lâ-yezâlin mehtâb-ı müstenîri

Envâr-ı kibriyâya sensin yegâne mazhar.

Zâtınla zât-ı akdes olmuşdu zarf u mazruf

Dillerde ism-i pâkin Allah ile beraber

...

Asr-ı sa'âdetinde gelmek nasîb olaydı

Görmüş olurdu billâh, Allah'ı görmeyenler

Hakk'ın yanında mehtâb sönmüş çerâğa benzer

Leylâ misâli hûbân pâyinde zill-i kemter

...

Mahbûb-ı müctebâsın sultân-ı enbiyâsın

Uşşâka reh-nümâsın sen ey şefî-i mahşer

Sîret ne söyleyim ben, meddâh-ı Kibriyâsın

Tavsîfe muktedir mi mehtâb-ı germ-i ahter

Hüseyin Siret Bey, bu meşhur naat'ını o gecenin sabahında kaleme almıştı. Naat'ı okuyan İbrahim Fahrettin Efendi çok duygulanmış, kendisiyle birlikte oradaki dervişler de gözyaşı dökmüşlerdi. Daha sonra dergâhın genç dervişlerinden Safer Dal Efendi ise, bu naat-ı şerifi saba makamında besteleyerek musikimize kazandırmıştı.

MAVİ KONAK'TA ÇİNİ FASLI MUSİKÂR DERGİSİ

Kütahya'da Çini Sanatçısı/Duayeni Sayın Mehmet GÜRSOY beyin konağını 19 Ağustos 2018 günü siz sanatseverler için ziyaret ettik. Sanatçı -birçok vasfının yanında- Unesco'dan 'Yaşayan Kültür Hazinesi' payesinin sahibi. En son tamamlanan projesi Kütahya Şehir Kapısı. Üstadın konağına geldiğinizde yürekli ve samimi bir insan ile karşılaşıyorsunuz. Misafirperverliğin yanında feyizli bir sohbet ve gönül gözümüzü açan "Çini" sanatının büyüü sarıyor bir anda sizi. Konakise, yüzlerce elemeği göz nuru eserle sanata ve insana aşık olanlar için bir derya... Sanata gönül verenler konağa mutlaka uğramalı. Sohbet sırasında sanatçı Mehmet GÜRSOY'un çiniyi ve sanatını her dem tazelenen bir yürekle tarifi gözümüzden

kaçmadı: "Bana göre çini, bir göz mûsikîsidir. Ve bu mûsikînin notaları; laleler, karanfiller, güller ve sümbüllerdir. Bu Fakir, çiniyi şöyle de tanımlar: Kıymetli taşların(mücevherlerin) rengini SIR altına gizleme sanatıdır Çini. Bu mücevherler; mercan kırmızı, zümrüt yeşili, lapis lazuli mavisi ve turkuaz (firuzenin) renkleridir."

Üstadın en yakın zamanda hayata geçireceği proje Trakya'da bir caminin çini ile bezenmesi. Projenin sırlı yolculuğunu şimdilik anlatmayalım. Renklerin müziğini ve sırlı yolculuğunu bir üstadın elinden öğrenmek derseniz; Kütahya, Pirlar Mahallesi, Germiyan Sokaktaki 52 nolu Mavi Konak gülen yüzü ve tüm hazinesi ile sizleri bekliyor.

Mehmet GÜRSOY'un 'KÜTAHYA ŞEHİR KAPISI' Projesi

AHLAKİ GELİŞİM

Öğr. Gör. Ümit PARSIL

Özet

Bu araştırmada genel olarak; Piaget'nin, Kohlberg'in, Gilligan'ın, Dewey'in ahlak gelişim kuramlarının özellikleri ile bu kuramların açıklamaları yapılmaktadır. Araştırmada, ahlak kavramı ve ahlaki gelişim esasları, evreleri, yargıları ve nitelikleri irdelenmektedir. Ahlak, insanlar arasındaki karşılıklı iletişimden ortaya çıkan iletilebilir bir olgudur. Söz konusu bu olgunun iletilebilir olması, ahlak eğitime imkân sağlar.

Ahlak, bir kurallar sistemidir ve ahlaklılığın özünde bireyin bu kurallara karşı duyduğu saygı vardır. Çocuk, saygı duyulması gereken ahlaki kuralları büyük oranda yetişkinlerden, bir başka deyişle doğup büyüdüğü toplumdan hazır olarak alır. Bu nedenle hem öğretmenlerin hem de ailelerin bu konuda örnek davranışlar sergilemesi gerekir.

Giriş

Genel anlamda ahlak, bir grupta ya da belirli bir çevrede kabul edilen ortak davranışların tümüdür denilebilir. Felsefi açıdan düşünüldüğünde ise ahlak Hançerlioğlu'nun da (1989:20) belirttiği gibi, "belli bir toplumun belli bir döneminde bireysel ve toplumsal davranış kurallarını belirleyen ve inceleyen bilim" olarak ifade edilebilir. Develioğlu'na (1986.20) göre ise ahlak, "iyilik etmek ve fenalıktan çekinmek için takibi lazım gelen usul ve kaideleri öğreten ilim" demektir.

Haynes'a göre ahlâk; değerlerle ilgidir, bilinçli insanlar arasında ve onlarla ilgili olarak sergilenen tutumlar hakkındaki bir kararın sonucu olan davranışlarla ilgilenir (Haynes,

2002). Ricoeur'e göre insan ahlâk sahibi olmak için önce etik sahibi olmalıdır. Ahlâk kurallara uyma zorunluluğudur (Haynes, 2002).

Friedrich Nietzsche ise şöyle tanımlar: Ahlak esasen toplumu çöküntüden kurtaracak ve toplumun muhafazasını sağlayacak bir araçtır.

Ahlak'ın uygulamadaki karşılığı olan "iyi davranış", davranışların ahlakkuralları açısından değerlendirilmesine olanak vermektedir. Bu şekliyle ahlak, yaşamımızın başlangıcından itibaren hayatımızın her kesitinde varlığını, belli değerler ya da kurallar olarak, sürdürmektedir. Ancak bir dönem sonra bu kurallar ya da değerler dizgesi sorgulanmaya başlanır.

Bu sorgulama, ahlak kurallarının anlamını, iyi ile kötünün neler olduğunu, ahlakın amacını, uymanın veya yükümlülüğün kökenlerini araştırma biçimine dönüşür ve düşünce haline gelir. İşte bu düşünce ahlak kavramının ikinci anlamını teşkil eder. Ahlak felsefesi anlamındaki bu ahlak (ethique), kurallar üzerinde felsefi bir düşünmedir.

"Şu halde ahlâk kavramının bir düzgüsel (normatif) yanı, bir de düşünsel (refleksif) yanı vardır. Düzgüsel bakımdan ahlâk, davranışımızı uydurmamız gereken kurallar bütünüdür. Düşünsel bakımdan ahlâk, yani felsefi, eylem ilkeleri ve değerler temeli üzerinde eleştirel düşünceler bütünüdür" (Onur, 1976:3).

Her ahlak iletmediği değerlerin, kuralların değişmez kural olduğuna inanır. Ahlak'ın bireylere, ülkelere, çağlara göre değiştiği söylenmesine rağmen ahlakın mutlak olduğu söylenebilir.

Hiçbir ahlak kendi kurallarının görelî ve değişebilir olduğunu kabul etmez; böyle bir durum kendi varlığını yadsımaktadır. Ahlak nerede ortaya çıkarsa çıksın, nerede hayatı şekillendirirse şekillendirsin, kendisini mutlak diye kabul eder” (Onur, 1976:4). Ancak özellikle ergenlik dönemlerinde ahlak değerleri sorgulanmaya başlanır. Çünkü ergen, bu konu ile ilgili değişikliklerin farkına varmaktadır.

Ergen ahlak kurallarının değişirliğini ve görelîliğini çeşitli etkenlere göre belirler: Yaşa, toplumsal çevreye, çağlara ve sınıflara, kültürlere göre değiştirdiğini gözlemlemektedir. Bunların yanı sıra ahlak’ın uluslara, savaş ve barış zamanlarına, toplumsal huzur ve buhran dönemlerine göre de değiştirdiğini gözlenmektedir. Ergenlik bir yenileştirmeler, yeni katkılar çağıdır. İnsan yaşamında ahlak sorgusunun ilk kez ergenlik çağında çıkması rastlantı değildir. Ergenlik, insanoğlunun yaşamının tüm görünümüne karşı en ilgili ve duyarlı olduğu dönemdir. “Bireyin en büyük bilişsel, duyuşsal gelişme gösterdiği ve her şeyi eleştirip, soruşturup, kendine özgü yeni bir dünya kurmaya çalıştığı dönem ergenliktir (adolescence)”

Ergenlik ve ilk gençlik, belki en entelektüel ve moral etkilerin en çok yoğunlaştığı çağlardır. Bu çağlarda bireyin iç yaşamındaki çelişkiler, dış dünya ile olan sorunları, ergeni, soyut ve eleştirel düşünce yeteneğinin de kazanılmasıyla birlikte, yaşamın tekillere ve şimdiki zamana bağlı çerçevelerini aşarak, tümel üzerinde düşünmeye ve kuramlar geliştirmeye götürür.

Genç ergenlikle birlikte ben kavramından sıyrılarak, ilk kez arkadaşlık grup yaşantısı ve sevgi ilişkisi yoluyla başkası ile doğrudan ve aşkın bir ilişki içine girer.

Başkası ile karşılaşmak ve ben-merkezlilikten kurtulmak ahlâkın da, ahlâklılığın da ilk koşuludur. Başkasını anlamak başkası ile uzlaşmaktan önce gelir. Başkalarını anlama çabası ergeni kendini anlaması ve bağımsızlığı için vazgeçilmez bir gereksinimdir (Onur, 1976:8). Başkası ile karşılaşmanın olduğu her yerde bir iletişim söz konusudur. Kendini tanıma ve bütünleme başkası ile iletişimi gerektirir. Diyalog iletişimin en yüksek düzeyidir. Eğitim, eğitsel iletişim düzeyinden eğitsel diyalog düzeyine yükselmek zorundadır. Diyalog durumunda eğitim, koşulların karşılıklılığı ilkesinden hareket eder. Diyalog ancak tarafların birbirlerine karşılıklı değer verdiği, saygı duyduğu

bir iletişim ortamı içinde gerçekleşir. Bu da eğitimin özellikle ahlak eğitiminin, diyalog üzerine kurulmasını öngörür. Bir diyalog, anlayış ortamı yaratmayan eğitim anlayışı ahlak bakımından hiçbir şey başaramayacaktır.

Ahlak gelişimi ve karakter formasyonu üzerine bilimsel tartışmalar, Aristoteles’in Nichhomaccan Ethics ve Socrates’in Meno’suna kadar geriye gider ve modern zamanların içinde devam eder. Son birkaç yüzyılda karakter eğitimi (ahlak eğitimi), eğitim enstitülerinin temel bir fonksiyonu olarak görülmüştür. Örneğin 17. yüzyılın İngiliz filozofu John Locke karakter gelişimi için, eğitimi savunmuştur. Bu konuya 19. yüzyılda İngiliz filozof John Stuart tarafından devam edilmiştir. Amerikan eğitimi, başlangıç döneminden bu yana karakter gelişimi üzerine bir odaklaşma sergilemiştir. 20. yüzyılın erken dönemlerinin eğitimcisi ve etkili bir filozofu olan Amerikalı filozof John Dewey ahlaki eğitimi, okulun misyonu (görevi) için merkez olarak görmüştür. (www.chiron.voldosta.)

“Ahlak gelişim, doğru ve yanlışın belirlenmesinde geçerli olan prensip ve ilkelerinin gelişimidir” (Özbay, 1999:53). Toplumun kendisinden beklenen fonksiyonları yerine getirebilmesi için onu oluşturan bireylerin bazı kuralları benimsemesi gerekmektedir. Bu kurallardan bazıları bireyin başkalarıyla nasıl etkili iletişim kuracağını, başkalarıyla nasıl iyi geçineceğini, doğruları nasıl bulacağını, yanlışları nasıl ayırt edeceğini belirler. Etkin bir uyum ifadesi, toplumca belirlenen bazı kuralların benimsenmesiyle birlikte geçerliliğini yitirmiş kuralların atılması, gerekli olanların yeniden geliştirilmesine katkıyı da kapsamaktadır. Ancak ahlak gelişimi, toplumun tüm değerlerine kayıtsız ve şartsız uymak değer, toplumsal uyum için değerler sistemi oluşturma sürecidir. Son yıllarda bazı batı toplumlarında ahlak gelişimini karakter gelişimi ile eşdeğer tuttıkları da görülmektedir.

“Ahlaki gelişim, kişilik gelişiminin en önemli öğelerinden biri olup çocuğun toplumsallaşma süreci içinde neyin iyi, neyin kötü olduğu konusunda bir bilinç geliştirmesi ile ilgilidir. Ahlaki gelişimle birlikte kişinin toplumun kuralları ve gelenekleri çerçevesinde kendisini denetleyebilmesi beklenir. Kişi, toplumsal kurallara uygun bir şekilde kendisini denetleyebiliyorsa içten-denetimli, çevresindeki kişilerin etkisiyle karar veriyorsa dıştan-denetimli bir ahlâki gelişim göstermektedir” (Selçuk, 1995:82)

Bir okulda çalışan öğretmenler okulda müfettiş geldiğinde plan hazırlıyor, müfettiş okula gelmediği zaman plan hazırlamıyorsa bu öğretmenler dıştan denetimli denilebilir. Bu verilen örnekte görüldüğü gibi ahlâki gelişim süreci içerisinde bazı farklı toplumsal davranışlar olmaktadır. Ancak bazı kuralların oluşumu sağlıklı mı, değil mi? sorusunu kendimize sormamız gerekmektedir. Çünkü toplum yapısı değiştikçe, yaşantılar ve davranışlar çeşitlendikçe ahlâki değerleri kazandırmak için ailenin mi, yoksa örgün eğitim kurumlarının mı bu işe eğilmeleri gerekmektedir? Sorusu akla gelmektedir.

İlkokul yılları bir çocuğun olumlu davranışlara yönlenebileceği ve dışarıdan alınan bilgilerden en çok etkileneceği dönemdir. Özellikle eğitimcilerin günümüzde bu konuya pek eğilmedikleri gözlenmektedir. Kaldı ki bir eğitimcinin bu konuya isabetli yaklaşabilmesi için bu konuda uzmanlaşması ve gerekli eğitimi almış olması gerekmektedir.

Düşünürler ve araştırmacılar bireyin ahlak gelişiminin özelliklerini varsa temel kuralları olup olmadığını belirlemeye çalışmışlardır. Ancak bu konuda değişik görüşler oluşmuştur.

Psikolojik araştırmalar, ahlak gelişiminin üç temel boyutuna, bu boyutlar arasındaki ilişkilere ve söz konusu üç boyutun içselleştirme sürecindeki rollerine odaklanmışlardır. Ahlak gelişiminin üç temel boyutu; bilişsel boyut, davranışsal boyut ve duygusal boyuttur. (İnanç, Bilgin, Atıcı, 2009:219)

Bilişsel boyut; etik kurallarla ilgili bilgileri, çeşitli eylemlerin 'iyiliği' ya da 'kötülüğüne' ilişkin yargıları içermekte. Davranışsal boyut; etik ilkelerin göz önüne alınmasını gerektiren gerçek davranışlarla ilgilidir. Bir çok çalışmada çocukların kopya çekme, yalan söyleme, saldırganlığı denetleyememe, zevk duygusunu erteleyememe gibi onaylanmayan davranışları incelemiştir.

Bunun yanında ahlak gelişimiyle ilgili yeni çalışmalarda paylaşma, işbirliği, özgecilik ve yardım etme gibi olumlu davranışları da ele alınmaktadır. (İnanç, Bilgin, Atıcı, 2009:219)

1. SOSYAL ÖĞRENME YAKLAŞIMINDA AHLÂK

Sosyal öğrenme kuramcıları, çocukların ahlâki davranışlarını etkileyen etkenlerin ve modellerin, ana-baba bakımından, cezanın, kuralların ve nedenlerin varlığının ya da yokluğunun, otorite figürlerinin vb. etkileri üzerine yoğunlaşmışlardır. Sosyal öğrenme kuramcıları, insanların farklı koşullar altında farklı davrandıklarını ve eylemlerinin duruma bağlı olarak bir dönemi veya diğerini yansıtabileceğini ileri sürerek Kohlberg'in kuramını eleştirmişlerdir. Sosyal öğrenme kuramcıları, ahlâki ve ahlâkdışı davranışı etkileyen; model alma, pekiştirme, ceza ve izin vericilik gibi toplumsal etkenlerle ilgilenmişlerdir. (Gander ve Gardiner, 1998:332,336).

Sosyal öğrenme iki şekilde olur: 1. Model alarak öğrenme, 2. Taklit ederek (imitation) öğrenme. Taklit ederek öğrenme kendi içinde; "basit taklit" ve "özdeşleşme" olarak ikiye ayrılır. Basit taklit: Sadece ahlâki yönden değil bütün yaşamı sürükleyici bir olgu olarak yaşamımızda önemli bir rol oynadığı kabul edilen taklit, çocuklukta daha da önem kazanmaktadır. Çocukların taklitte başarılı olmaları için beyin, sinir bağlantıları, kas koordinasyonu tamamlanmış olmalıdır. Yemek yeme alışkanlığı, cinsel yönelimler ve saplantılar, asabiyet, baskıcı tutumlar vb. özellikler taklit yoluyla yerleşirler. Basit taklitte, taklit edilen insanın kim olduğu fazla bir önem taşımamaktadır, önemli olan taklit edilen "unsur"dur. Özdeşleşme: Çok sevilen, hayran olunan bir kişinin; davranışlarının, kurallarının, görüşlerinin, kişiliğinin, birey tarafından bilinçli, çoğu zaman da bilinçsiz benimsenmesidir.

Özdeşleşmede önemli olan "taklit edilen kişi" dir. Çocuklar ve gençler, aile içindeki alışkanlıkları, problemlere bakış açısı ve problemleri çözüm biçimleri ve kuralları öğrendikleri gibi ana-babanın bazı mimiklerini, ses tonlarını, vurgulamalarını, eğilim ve nefretlerini de farkında olmadan kopya ederler (Ataç, 1991).

*Adıyaman Üniversitesi / Teknik Bilimler MYO / Tasarım Bölüm Başkanı

(MUSİKÂR'IN NOTU: Akademisyenimizin 'Ahlaki Gelişim' isimli araştırmasını bölümler halinde sunacağız. Bu sayımızda araştırmanın 'özet'ini sunuyoruz.)

ÜMİT PARSIL'IN ÇALIŞMALARINDAN

"MEKTUPLAR"DAN "ANADOLU BÜYÜSÜ"NE

-Renklerle bize yüreği anlatan

Ressam: Ümit PARSIL-

BÜKRA'DAN ŞEMS'E YÜREK YELPAZESİ:
"MEKTUPLAR"

Bir rüzgâr esti Doğu'dan Batı'ya... Bir rüzgâr esti çölden yeşil vadiye... Bir rüzgâr ki binlerce yıl kimseler eremedi sırrına. Kimine göre "karalardan denize" esiyordu rüzgâr; kimine göre "çölden üç tarafı denizlerle kaplı karaya"... O esişle bir ses yankılandı ansızın: Gaipten gelen bir ses... Gaiptendi, gaiptendi... Ya da Altaylar'dan denizlere... Yok, yok bu ses: Altaylar'dan yürek kayıklarına vuran ses... O Davudî ses, geldi yetişti bir gün!.. Herkes emindi artık; ses yüreğe erişmişti. Bir rüzgâr esti, o tılsımlı sesle... Ve sesin ardına takılmış envâi çeşit renkle bezenmiş "yelpaze"si ile...

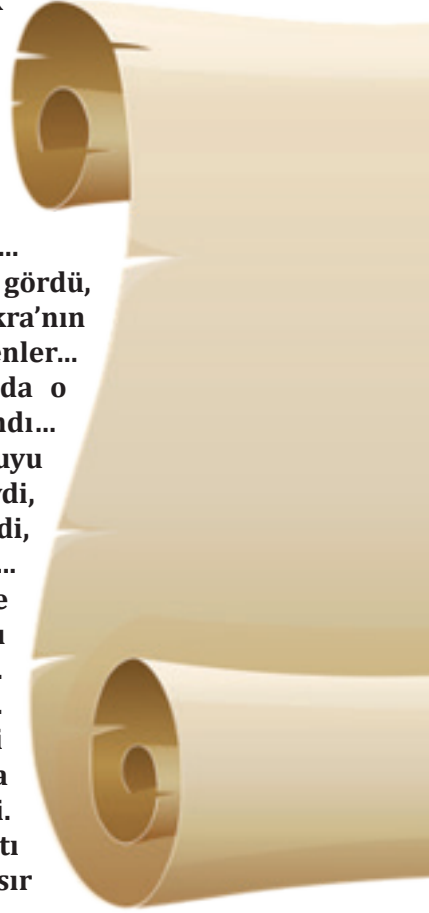
Kimseler çözemedi; belki de, rüzgârı da sesi de, aşkı da insanoğluna taşıyan o rengârenk yelpazeydi... Yelpaze geldi ve takıldı; üç tarafı denizlerle kaplı bereketli bir karaya. O kara ki; adı ANADOLU... Ne büyük rüzgârdı o! Ses anlattı bize, hakikati. Yelpaze taşıdı bize; renklerle birlikte Ay'ı, Güneş'i, Deniz'i, Mektup'u, Gül'ü, Gönül'ü...

Hakikatti anlatılan; hakikatti, ezelden ebede taşınan. Hakikatti ama; kimine düş, kimine gerçek kayığı ile taşınmıştı. Kimine ayan beyan ortada idi; kimine yüzyıllardır çölde ve vahada aranan sır... Hakikat rüzgârı, insanoğlu için evvela Bükra'yı taşıdı Anadolu'ya. Yetmedi; aşkı taşıdı, yüreği taşıdı, gülü taşıdı. Yetmedi; Mevlânâ'yı taşıdı. Yetmedi; Şems'i taşıdı. Yetmedi; Mektup taşıdı: "İki Deniz" arasında... Yetmedi, hasret taşıdı, yazı taşıdı, renk taşıdı...

Bükra! Denizlerden kopup gelen Bükra! Bir

sır bıraktı; bu, yürek dolu, bereket dolu, renk ve hikmet dolu topraklara. Uzak diyarlarda yaşadığı denizlerden getirdiği sırrı sakladı Anadolu'nun bağrına... Bükra'yı hayal meyal gördü, görebilenler; Bükra'nın sırrına erebilenler... Yürekler, bu topraklarda o sırrı bulmak için yandı... Kimine göre uykuyu severdi, sessizdi, sinsiydi, Bükra... Ama yemyeşildi, yürekliydi, bereketliydi... Asildi... Kimine göreyse onlarca ejderhayı deviren kahramandı o. Güçlüydü, cesaretliydi... Ejdarhamın karnındaki "ateş"i almıştı da, taa Anadolu'ya getirmişti. Kuyruğunda saklamıştı ateşin sırrını ya da sır dolu ateşi...

"Yelpaze" sûretindeki o sır binlerce yıldır Anadolu'da gizli... O giz, Anadolu'yu benzersiz ve paha biçilmez hazine kıldı, sonsuza dek... Bu ateşti, bu sırdı Anadolu'yu yakan. Yakan, hikmetli kılan, renge gark eden... Muazzam bir hazine ve şifa kaynağı yapan da, yemyeşil Bükra'nın ateşinin sırrı idi. Anadolu'da yanan her yüreğin en az bir rengi, Bükra'nın yelpazesindeki renklerden... Bunu her yürekli, yürekten duydu...

Bu şifaya, bu ateşe, bu renge koştı asırlardır; yürek kayığı ile denizde, karada, çölde, gönülde, aşta, sırda yüzmeyi bilenler. Bu ateş getirdi, Mevlânâ'yı Anadolu'ya. Bu ateş "Gönlün İki Büyük Denizi", "İki Büyük Şifası" nı birleştirdi Anadolu'da... Mevlana'ya da Şems'e de bu ateş; hasretin de, yanmanın da; buluşmanın, susmanın, dinlemenin, gönülden dillenmenin sırrını da vermedi mi? Bu ateş, bizleri derde salmadı mı? Anadolu'yu hikmetli kılan; Şems'i ve Mevlânâ'yı yakan; Anadolu'da hiç sönmeyen yangına dönen "Aşk Ateşi", o "İlahi Aşk" değil mi?

"Mektup"larla taşınmadı mı "Saklı Bir İnci Kur'an'ın Muazzam Sırrı"? Gaipten gelen o ses yankılanmadı mı; erenlerin dilinde ete kemiğe bürünüp de, "yazıya dizilip", "renk yelpazesinde salınıp", arzda ve semada ezelden ebede: "Kur'an, şifa kaynağı panzehir ve her derde deva Kitap"...

Bir ses geldi
Altay'dan, bir ses
geldi denizlerden...
Ve yüreklerde
yankılanan bir
"mektup" açıldı
renk renk,
harf harf, hece
hece, alev alev;
"o k u n m a k",
"y ü r e k t e n
duyulmak" için:
"Kâinattaki

o l a n l a r
Allah'ın "Ol"
d e m e s i n e
b a ğ l ı d ır .

"Bükra'yı koşturan da, susturan da; "Yelpaze"yi Anadolu'ya saklayan da; Mevlânâ'yı yandıran, Şems'e "mektup" yazdıran da; "PARSIL"ı çöllerde, renklerde, mektuplarda, harflerde dolaştıran da; Bükra'yı, Şems'i, denizleri, karaları, mektupları, sırrı, "AŞK"ı,

Anadolu'nun renklerini "Muazzam Sanat" kâinatta, aynı "an"da buluşturan da O!.. O, Yüce Rabbim, değil mi?..

Bir rüzgâr esti gönüllere, "mektup mektup" resmedilmiş. Açın, okuyun her mektubu... Okuyun!.. Ve şahit olun gözlerinizle... Bükra'nın, Şems'in, Mevlânâ'nın, Aşk'ın, denizlerin, mektubun, Anadolu'nun bitip tükenmez sırlarına... Anadolu'da okunacak, her biri birbirinden can alıcı renklerde o kadar çok "mektup" var ki, sırrın ve hikmetin içine sarılmış. Şems'le Mevlânâ'nın aşkından, Bükra'nın cesaretinden ilham alıp da; harf harf, hece hece, r e n k renk, tuval tuval okuyun mektupları. Okuyun; o sesi, o rengi, o rüzgârı duyup da, YÜREK ATEŞ'ini bulun!..

Doğu'dan Batı'ya esen her hikmetli rüzgârda bilin ki; Bükra her yıl gelip de yüreğinizden kopan okumaları dinliyor, dinleyecek. Şems size, yüreğinize sesleniyor, seslenecek; sizin yürek mektuplarınızı cesaretle yazmanızı diliyor, dileyecek. Mevlânâ, yüreğinizle beraber sizi çağırıyor ve hep çağıracak...

Bükra, Şems, Mevlana, Mektup, Yazı, Anadolu... Her biri birer renk; her biri birer yazı, her biri birer deniz, birer yürek... Her biri birer sır... Renkler, Anadolu'yu anlatıyor. Sırta sahip çıktığınızı görürlerse, her biri huzurla denizlerine çekilecek... "Renklerimiz", yürek atışınızı duyarlarsa size ve Anadolu'ya hep gülecekler...

Bize "Gönül Yelpazesini"nden hikmetli mektup olan tabloları sunan; yüreğimize "Ümid"i, "Aşk"ı, "Harf"i, "Renk"i, "Şems"i, "Anadolu"yu, "Sırr"ı nakşeden yürekli sanatçı Ümit PARSIL'a selam olsun...

Bir rüzgâr esti, adı "MEKTUPLAR" olan... Ve sesi, rengi yüreklere dolan... Sırrı arayabilen, rengi görebilen, "Yazı"yı okuyabilen, ateşi hiç sönmeyen yüreklilerden "ol"mamız dileğimle...

Mektubu Yazdırana ve Buldurana hamdolsun...
(Ranâ İSLÂM DEĞİRMENCİ)

MUSİKÂR

**AK SAÇLI
KARTAL'a**

ÜSTAD ŞAİR

BAHAETTİN KARAKOÇ

ARMAĞAN

MUSİKÂR EDEBİYAT KÜLTÜR EĞİTİM DERGİSİ EKİDİR.

YIL 1 SAYI 1 EK 1 / EKİM-KASIM-ARALIK 2018

ÇOK YAKINDA

**MUSİKÂR'DAN
İKİ DEV USTA'YA
İKİ ARMAĞAN...**

**GENCİNE
GİRİŞİMCİLİK
İNOVASYON PROJE
OFİSİ YAYINI**

MUSİKÂR

**HAZIRLANAN
ÇALIŞMALARA
KATKI VEREN
YÜREKLERE
ŞÜKRANLARIMIZLA!**

**MUSİKÂR EDEBİYAT
KÜLTÜR EĞİTİM
DERGİSİ
YAYIN EKİBİ**

YÜREK KIRAATHANESİ

SAHİBİ'ne

ŞAİR -EDİTÖR

ALİ HAYDAR TUĞ

-EDEBİYAT YAPRAĞI DERGİSİ

GENEL YAYIN YÖNETMENİ-

ARMAĞAN

MUSİKÂR EDEBİYAT KÜLTÜR EĞİTİM DERGİSİ EKİDİR.

YIL 1 SAYI 1 EK 2 EKİM-KASIM-ARALIK 2018